

Nr 87

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1960/61 till fångvårdsstyrelsen m. m.; given Stockholms slott den 4 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges på grundval av 1955 års fångvårdsstyrelseutrednings betänkande förslag till organisation för fångvårdsstyrelsen samt för interneringsnämnden och ungdomsfängelnsnämnden.

I fråga om styrelsens organisation föreslås att överdirektörsbefattningen ändras till en generaldirektörstjänst. Vidare föreslås att en ny byrå, benämnd lag- och utredningsbyrå, inrättas med uppgift att handlägga ärenden av allmänt rättslig natur samt att svara för allmänna utrednings- och planeringsuppgifter angående kriminalpolitiken. Byråorganisationen förut-sättes i övrigt liksom nu bestå av tre byråer, benämnda kanslibyrån, socialbyrå och arbetsbyrå, med i huvudsak oförändrade arbetsuppgifter.

Med hänsyn till pågående utredning om möjligheterna att samordna straffregistret med kriminaltekniska anstaltens register föreslås nu ingen ändring av organisationen för straffregistret.

Interneringsnämndens och ungdomsfängelnsnämndens verksamhet förutsättes, i avbidan på att slutlig ställning toges till bl. a. strafflagberedningens förslag om skyddslag, tills vidare fortgå i oförändrade former.

Såväl styrelsens som nämndernas personaluppsättning föreslås utökad. För organisationen i dess helhet innebär förslaget, jämfört med 1955 års fasta organisation, en ökning med inemot 50 tjänster och, jämfört med nu-läget, en ökning med drygt 16 tjänster.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställen under andra huvudtiteln, punkterna 34 och 35 samt 43 och 44, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna följande anslag.

	Kronor
Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar	2 347 000
Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader.....	407 000
Interneringsnämnden	43 000
Ungdomsfängelnsnämnden	25 000

Anledningen till att anslagen i statsverkspropositionen upptogs med endast preliminärt beräknade belopp var, att slutlig ställning icke tagits till ett av 1955 års fångvårdsstyrelseutredning¹ med skrivelse den 29 maj 1959 avlämnat betänkande med förslag till organisation för fångvårdsstyrelsen samt för interneringsnämnden och ungdomsfängelnsnämnden (SOU 1959: 15). Sedan beredningen av de i betänkandet framlagda förslagen numera slutförts, hemställer jag att få anmäla hithörande frågor.

Över betänkandet har efter remiss utlåtanden avgivits av fångvårdsstyrelsen — efter hörande av fångvårdsdirektörerna, anstaltsdirektören vid fångvårdsanstalten Växjö samt anstaltsnämnderna vid fångvårdsanstalterna Härnösand, Långholmen, Härlanda, Malmö, Skenäs, Hall, Växjö, Roxtuna, Uppsala, Norrköping, Karlstad, Linköping, Hälsingborg, Mariestad, Ollestad och Ulriksfors — vidare av interneringsnämnden, ungdomsfängelnsnämnden, statens skyddskonsulenter i Stockholms norra och södra distrikt, i Stockholms distrikt för unga, i Göteborgs distrikt för äldre och för

¹ Utredningen har bestått av professorn och ledamoten av riksdagens andra kammare Gunnar Heckscher, ordförande, biträdande överdirektören i fångvårdsstyrelsen Erik Annell och t. f. kanslirådet Ebbe Magnander. Sekreterare har varit assessorn Nils Örtegren.

Bohuslän, i Göteborgs distrikt för unga och för Halland, i Upplands distrikt, i Skåne-Blekinge distrikt samt i Västgöta-Dals distrikt, fångvårdens byggnadskommitté, 1956 års eftervårdsutredning, utredningen för översyn av brottsregistreringen, utredningen angående principerna för fångvårdsanstalternas förseende med annan personal än tillsynspersonal, socialstyrelsen, statens kriminaltekniska anstalt, statistiska centralbyrån, byggnadsstyrelsen, statskontoret, statens organisationsnämnd, medicinalstyrelsen, statens lönenämnd, riksarkivet, SACO, som tillika överlämnat yttrande från Sveriges juristförbund, statstjänstemannaförbundet, Sveriges psykologförbund, Sveriges arbetsledareförbund och Svenska fångvårdssällskapet. Därjämte har Rättssykiatriska föreningen inkommit med yttrande.

Av de hörda myndigheterna har skyddskonsulenter haft att yttra sig endast över frågor om eftervård av utskrivna samt byggnadsstyrelsen och fångvårdens byggnadskommitté endast i fråga om byggnadsärendenas handläggning.

I det följande behandlas till en början fångvårdsstyrelsens organisation, därefter organisationen för interneringsnämnden och ungdomsfängelsenämnden samt slutligen anslagsfrågorna för budgetåret 1960/61.

I. Fångvårdsstyrelsens organisation

Översikt av nuvarande organisation

Fångvårdsstyrelsens nuvarande fasta organisation tillkom efter beslut av 1955 års riksdag. Styrelsen utgöres av en överdirektör och chef samt tre byråchefer såsom ledamöter. Vid behandling av ärenden, som avser handhavandet av fångvården eller organisationen inom styrelsens verksamhetsområde och är av principiell eller eljest större betydelse, skall i styrelsen ingå två av Kungl. Maj:t förordnade fångvårdsfullmäktige, av vilka den ene skall representera social och den andre statsfinansiell sakkunskap. Är fråga om ärenden, varom stadgas i 84 § lagen om verkställighet av frihetsstraff m. m. och 18 § lagen om villkorlig frigivning, förstärks styrelsen med två av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga, av vilka den ene skall vara eller ha varit innehavare av domarämbete.

De tre byråcheferna förestår var sin byrå. På byråerna handläggs i stort sett följande huvudgrupper av ärenden:

på *administrativa byrån*, till vilken hör straffregistret,

ärenden om fångvårdens allmänna organisation, om anställande, förflyttning och befordran av samt avsked för befattningshavare inom styrelsens verksamhetsområde m. m.,

straffregisterärenden,

ärenden om den ekonomiska förvaltningen, om anslagsäskanden, om upprättande av stater och om upphandling som icke avser arbetsdriftens behov eller är decentraliserad till räjonchef,

ärenden om förvaltningen av fångvårdsanstalterna samt byggnads- och underhållsarbeten vid dem,

övriga ärenden av ekonomisk natur i vilka beslutanderätten ej ankommer på annan byrå,

på *socialbyrån*, till vilken hör centrala fångregistret,

ärenden om befordran till verkställighet av straff och skyddsåtgärder,

ärenden om beräkning av strafftid,

ärenden om intagnas placering inom anstaltsgrupp och om intagnas vård och behandling,

ärenden om inräkning i verkställighetstid av tid för vistelse utom anstalt, om förlängning av verkställighetstid, om villkorlig frigivning och om nåd i brottmål,

ärenden om de intagnas undervisning med undantag av yrkesundervisning samt om deras fritidssysselsättning ävensom om utbildning av personal,

ärenden om personundersökning, om eftervård av villkorligt frigivna eller utskrivna, om övervakning av villkorligt dömda och om skyddsverksamheten i övrigt samt understödsärenden,

ärenden om centrala fångregistret,

på *arbetsbyrån*

ärenden om planering och organisation av arbetsdriften, de intagnas sysselsättande däri och om ersättning till intagna för utfört arbete,

ärenden angående yrkesundervisning av intagna,

ärenden om upphandling av förnödenheter för arbetsdriften,

ärenden om byggnadsverksamhet som skall utföras med fångarbetskraft,

övriga ärenden angående de intagnas arbete, vilka ej handläggs på annan byrå.

Antalet tjänster enligt den nuvarande fasta personalorganisationen, häri inräknat interneringsnämndens och ungdomsfängelnsnämndens personal, uppgår till 67 1/2. Denna organisation har till följd av arbetsuppgifternas ökning fram till den 1 januari 1960 tillfälligt förstärkts med tillhoppa 31 1/2 befattningshavare. Nuvarande organisation upptar alltså totalt 99 tjänster. Beträffande fördelningen av dessa på olika enheter hänvisas till sammanställningar i bilaga till detta protokoll.

Fångvårdsstyrelseutredningens förslag

Allmänna synpunkter

Fångvårdsstyrelseutredningen erinrar inledningsvis att i början och mitten av 1940-talet flera betydelsefulla lagändringar genomfördes på kriminalvårdens område. Sålunda trädde 1939 års lag om villkorlig dom i kraft den 1 januari 1944, 1943 års lag om villkorlig frigivning den 1 januari 1945 samt 1937 års lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt och 1945

års straffverkställighetslag den 1 juli 1946. Sistnämnda dag erhöll även 5 kap. 5 och 6 §§ strafflagen sin nuvarande lydelse. Utredningen anför att tiden därefter har präglats av ett oavbrutet organisationsarbete, som haft till syfte att bringa kriminalvårdens organ och anstaltsväsende i sådant skick att principerna i den nya lagstiftningen skulle kunna fullt genomföras.

Utredningen redogör härefter för fångvårdsstyrelsens tidigare organisationsfrågor, varvid bl. a. behandlas 1946, 1949 och 1955 års omorganisationer av styrelsen. Enligt utredningen är det den senast genomförda omorganisationen som i förevarande sammanhang tilldrar sig det största intresset. Den nya organisationen tillkom efter utredning av fångvårdens organisationskommitté och fastställdes av statsmakterna att gälla från och med den 1 juli 1955. Redan några månader senare fann fångvårdsstyrelsen sig emellertid nödsakad anmäla, att styrelsen var i trängande behov av omfattande personalförstärkningar.

Flera olika faktorer hade enligt utredningen samverkat till denna situation. För sitt förslag till personalorganisation hade organisationskommittén uppställt som förutsättning att den numera gällande räjongplanen vid organisationens förverkligande skulle vara genomförd beträffande samtliga anstaltsgrupper och att fångvårdsstyrelsen icke vidare skulle behöva regelmässigt avge yttranden i ärenden angående nåd i brottmål. Emellertid fastställdes organisationen vid 1955 års riksdag i enlighet med kommitténs förslag trots att angivna förutsättningar ej förelåg. Härtill kom att även de faktiska förhållandena i betydande grad avvikit från vad organisationskommittén tänkt sig då den uppgjorde sitt förslag till personalorganisation.

För att få en riktig belysning av arbetsläget i fångvårdsstyrelsen på sommarens 1955 måste man enligt utredningens mening följa utvecklingen inom fångvården tillbaka till 1946, då den nya verkställighetslagen trädde i kraft. Utredningen anför härom i huvudsak följande.

Medan strafflagberedningen under åren 1942—1944 sysslade med förberedelserna för sitt förslag till verkställighetsreform var fångantalet efter den tidens mått mycket högt; 1943 och 1944 uppgick *medeltalet* intagna till omkring 3 100. Beredningen ansåg sig emellertid kunna räkna med att fångvårdens utrymmesbehov efter andra världskrigets slut icke skulle komma att uppgå till mer än något över 2 300 platser. Med hänsyn till det vedertagna tioprocentsavdraget för platser, som icke kan utnyttjas på grund av rengöring, reparation m. m. skulle en sådan platstillgång motsvara ett fångantal av omkring 2 100 intagna.

Strafflagberedningens beräkning stod sig väl såvitt gäller de första fyra åren efter andra världskriget. Under sista krigsåret, 1945, sjönk fångantalet hastigt och under åren 1946—1948 noterades ett *medeltal* av just omkring 2 100 intagna samt tillfälliga toppbeläggningar på 2 300 å 2 400 intagna. Sådant var alltså läget, då organisationsnämnden under 1948 studerade arbetsförhållandena i styrelsen. Det torde därför icke vara mycket att säga om att nämnden i sitt samma år avlämnade förslag till organisation för fångvårdsstyrelsen utgick från ett i stort sett oförändrat fångantal.

Då statsmakterna år 1949 prövade organisationsnämndens förslag, avvisades emellertid en av nämnden förordad decentralisering av strafflidsärenden till linjen. Fångvårdsstyrelsen erhöll icke heller en av nämnden föreslagen befrielse från befattning med icke lagakraftvunna domar. I stället beslöt statsmakterna en av organisationsnämnden icke förutsedd utökning av fångvårdsstyrelsens arbetsuppgifter i det att man till styrelsen överförde den förut av länsstyrelserna omhändertagna uppgiften att kontrollera straffdomars verkställbarhet. En av nämnden i rationaliseringssyfte förutsatt omläggning av centrala fångregistret befanns vidare böra anstå.

Detta var så mycket mer betänkligt som organisationsnämnden knappt hunnit avlämna sitt förslag förrän en stegring av fångantalet inträdde. Redan efter ett år var den av strafflagberedningen angivna ramen sprängd. 1949 låg *medeltalet* intagna vid omkring 2 360 och toppbeläggningen vid omkring 2 530. Efter ytterligare fyra år eller 1953 hade man åter nått upp till samma siffror som vid högbeläggningen i början av 1940-talet och hade ett *medeltal* av omkring 3 100 och en toppbeläggning på omkring 3 300 intagna.

Dessa förhållanden föranledde fångvårdsstyrelsen att påyrka personalförstärkningar. Sådana yrkanden ingick i styrelsens samtliga anslagsäskanden till 1950—1954 års riksdagar. Alla dylika yrkanden avsågs emellertid, de tre sista åren under hänvisning till de arbetsbesparingar som räjongplanen kunde beräknas komma att medföra.

Beträffande läget i början av 1954, då fångvårdens organisationskommitté påbörjade sin översyn av styrelsens organisation, framhåller utredningen att den tidigare stegringen av fångantalet syntes ha upphört och under andra halvåret 1954 var anstaltsbeläggningen till och med något lägre än under andra halvåret 1953. Detta torde i allmänhet ha tolkats så att man nått kulmen och i fortsättningen icke skulle behöva räkna med någon större ökning av fångantalet. Denna uppfattning synes även ha delats av organisationskommittén. I sitt i oktober 1955 avgivna slutbetänkande angående räjongplanens fullföljande redovisade kommittén en anstaltsorganisation om 3 575 platser, vilken enligt förut angiven beräkningsgrund kunde anses rymma något över 3 200 intagna.

Enligt utredningen torde 1954 års avmattning i fångantalets tillväxt i själva verket främst ha berott på en omfattande poliskonflikt i början av året. Sedan denna bilagts, satte redan på våren 1955 en ny stegring av fångantalet in och ett år senare var den av organisationskommittén angivna ramen sprängd. 1956 låg *medeltalet* intagna något över 3 700 och toppbeläggningen omfattade omkring 4 100 intagna.

Denna stegring har därefter fortgått. 1957 var *medeltalet* intagna 4 000 och 1958 omkring 4 300. Under första hälften av 1958 förmärktes en viss avmattning i fångantalets tillväxt. I februari, då beläggningen brukar vara störst, noterades ett högsta fångantal av 4 616 eller endast 200 mer än motsvarande notering för februari 1957. Men även denna avmattning synes ha varit tillfällig. Den 1 december 1958 fanns nämligen 4 638 intagna eller sålunda något fler än i februari samma år. Och den 1 mars 1959 uppgick antalet intagna till något över 5 000 eller 509 mer än den 1 mars 1958.

Utredningen anför, att den stegring av fångantalet som ägt rum sedan

1948 varit av största betydelse för arbetstrycket i fångvårdsstyrelsen och därmed för dess personalbehov. På den tid, då straffverkställigheten begränsade sig till en rutinartad bevakning av de intagna torde växlingarna i fångantalet icke ha återverkat i större grad. I detta hänseende innebar emellertid övergången till modern fångvård en väsentlig förändring. Med reformen följde en stark ökning av antalet ärenden per intagen. Vidare ställde de nya principerna större krav på personalen i hela organisationen liksom på anstaltens standard. Även ärendena angående rekrytering och utbildning av personal samt anstaltens tekniska utformning blev mer komplicerad än tidigare.

Vid sidan av den redovisade stegringen av fångantalet skedde under åren 1950—1953 en ökning av antalet villkorligt dömda och villkorligt frigivna från omkring 9 000 till omkring 11 200 personer, vilket klientel därefter i stort sett har bibehållit denna omfattning. Utredningen framhåller att den nämnda ökningen av det fria kriminalvårdsklientelet, även om den icke haft tillnärmelsevis lika stor betydelse för arbetstrycket i fångvårdsstyrelsen som en stegring av fångantalet, ej har kunnat undgå att påverka arbetsbördan för den personal i styrelsen som haft att syssla med ärenden angående kriminalvård i frihet. Vidare innebar den utbyggnad av den fångvårdsstyrelsen underställda skyddskonsulentorganisationen som skedde åren 1950—1954 en ökad belastning för de administrativt och kameralt verksamma befattningshavarna.

Utredningen anför att fångvårdsstyrelsen fram till år 1954 drabbades med full kraft av effekten av fångantalets stegring. Detta år inträffade emellertid den förändringen att en första etapp av räjongplanen sattes i kraft. Denna etapp omfattade anstalterna för vanligt fångförvar, beträffande vilka räjongplanen började tillämpas med avseende på fångvårdsstatens ekonomiska förvaltning och arbetsdrift samt i fråga om det nya behandlingssystemet och viss därmed sammanhängande decentralisering av ärenden från fångvårdsstyrelsen till räjongcheferna. Enligt utredningens mening bör den härigenom vunna lättnaden i arbetsbördan för fångvårdsstyrelsen dock icke överskattas. Utredningen anför härom i huvudsak följande.

Vad beträffar den ekonomiska förvaltningen innebar reformen att fångvårdsstyrelsen, som tidigare utövat den direkta ledningen av det kamerala arbetet vid ett tjugotal större anstalter för vanligt fångförvar och ombesörjt det kamerala arbetet vid ett tjugofemtal mindre sådana anstalter kunde överlämna dessa arbetsuppgifter till räjongkamrerarna. Uppgiften att leda räjongernas kamerala arbete innefattade visserligen färre ärenden men dessa blev i flera fall mer arbetskrävande.

I fråga om arbetsdriften innebar reformen en förstärkning av den för denna verksamhet avsedda linjepersonalen i det att varje räjong tillfördes en ingenjör med uppgift bl. a. att biträda räjongchefen i hithörande frågor. Denna personalförstärkning ledde tämligen snart till en högst önskvärd effektivisering av verkstadsdriften. Detta innebar emellertid icke någon lättnad för fångvårdsstyrelsen utan skapade i stället behov av en intensivare arbetsanskaffningsverksamhet på styrelsens arbetsbyrå.

Genom decentraliseringsåtgärderna åsladkoms dock en betydande lättnad av arbetstrycket på fångvårdsstyrelsens socialbyrå. Medan fångvårdsstyrelsen tidigare haft att besluta vid vilken anstalt vederbörande skulle påbörja verkställigheten, behövde styrelsen efter den 1 oktober 1954 endast med tillämpning av enkla regler hänvisa den dömde till viss räjong, var-efter det ankom på räjongchefen att bestämma vid vilken av räjongens anstalter den dömde skulle intagas. Från samma tidpunkt decentraliserades vidare till räjongcheferna beslut angående förflyttning av intagna mellan räjongerna samt ärenden angående inställelse av intagen inför domstol eller annan myndighet, per mission, frigång m. m.

Utredningen framhåller, att det icke kan råda något tvivel om att räjongplanens ikraftträdande var ägnat att medföra en betydande avlastning för fångvårdsstyrelsen och väsentligt minska återverkningarna av fångantalets stegring på arbetstrycket i styrelsen. Men denna effekt kunde ej uppnås förrän det nya systemet verkligen börjat fungera. Härför krävdes bl. a. att fångvårdsstyrelsen fick tillfälle att utarbeta anvisningar för linjepersonalens handhavande av de nya arbetsuppgifterna. Den fortsatta stegringen av fångantalet och knappheten på personal i fångvårdsstyrelsen för utredningsuppgifter fick emellertid till följd att styrelsen icke fick resurser för utarbetande av sådana generella anvisningar.

Enligt utredningen har fångvårdsstyrelsen på grund av antydda förhållanden, särskilt under åren 1951—1955, varit nödsakad att begränsa sig väsentligen till arbetsuppgifter av omedelbart trängande natur. Vissa arbetsuppgifter, särskilt sådana som varit av långsiktig karaktär och hänfört sig till den moderna kriminalpolitikens genomförande, har genom omständigheternas makt kommit att bli eftersatta. Det måste därför sägas att fångvårdsstyrelsen, då utredningen började sin verksamhet på hösten 1955, var till följd av ett sedan länge uppdämt arbetskraftsbehov ur stånd att fullgöra åtskilliga av sina mest betydelsefulla funktioner.

I detta läge har utredningen funnit det angeläget, att man nu förfar på sådant sätt att fångvårdsstyrelsen icke ånyo skall behöva försättas i prekära situationer av det slag som förekommit under det sista decenniet. Härför är det enligt utredningen i första hand nödvändigt, att styrelsen erhåller en tillräcklig organisation för sina nuvarande arbetsuppgifter. Emellertid är det även av vikt att förutsättningar skapas för en löpande övervakning — genom statistiska undersökningar och prognoser — av sådana faktorer som visat sig inverka på behovet av resurser för utövande av den moderna kriminalvården.

Utredningen understryker vidare betydelsen av att fångvårdsstyrelsens personalorganisation bibringas en sådan elasticitet, att den undan för undan kan anpassas efter de behov som är att emotse.

Slutligen framhålles att utredningen vid sina överväganden utgått från nu rådande kriminalpolitiska system och sålunda icke tagit hänsyn till sådana ytterligare reformer som föreslagits men ännu icke beslutats. Till sistnämnda grupp hör åtskilliga av de reformförslag som innefattas i strafflagberedningens förslag till skyddslag. I den mån dessa förverkligas, kommer detta

därför att innebära en sådan ändring av förutsättningarna för utredningens organisationsförslag, att en ny översyn av fångvårdsstyrelsens organisation torde få anses önskvärd.

Fångvårdsstyrelsens arbetsuppgifter

Verkställbarhetskontroll och strafftidsberäkning

Fångvårdsstyrelseutredningen anför, att arbetsuppgifter av rättslig natur torde vara betydligt mera vanligt förekommande i fångvårdsstyrelsen än i allmänhet i statlig förvaltningsverksamhet. Detta sammanhänger med att det i styrelsen förekommer — förutom handläggning av sedvanliga administrativa ärenden av skilda slag — prövning av ett stort antal spörsmål i anslutning till straffverkställigheten. Bland de juridiska uppgifter som då kommer i fråga är det två grupper som intager en särställning, nämligen de som innefattar straffdomars befordran till verkställighet och den i samband därmed utförda kontrollen av domarnas verkställbarhet, vilken ärendegrupp vanligen benämnes verkställbarhetskontrollen, samt strafftidsberäkning. Både verkställbarhetskontrollen och strafftidsberäkningen ombesörjdes tidigare av länsstyrelserna. Strafftidsberäkningen överflyttades till fångvårdsstyrelsen 1946 och verkställbarhetskontrollen 1949. I styrelsen handlägges ärendena, vilka förekommer i betydande antal, på socialbyråns juridiska sektion.

Vad angår strafftidsberäkningen erinrar utredningen, att strafflagberedningen i sitt betänkande med förslag till skyddslag (SOU 1956: 55) föreslagit bestämmelser som beträffande de komplicerade fallen av strafftidsberäkning torde innebära betydande förenklingar i jämförelse med gällande rätt. Då de föreslagna förenklingarna icke ansetts böra genomföras förrän skyddslagsförslaget förverkligas, har utredningen vid sina överväganden av de organisationsfrågor som sammanhänger med strafftidsberäkningen ansett sig böra utgå från nu gällande rättsregler.

Från denna utgångspunkt har utredningen prövat en tid efter annan diskuterad fråga huruvida icke de enkla fallen av strafftidsberäkning skulle kunna decentraliseras till linjens personal. Utredningen har kommit fram till att en sådan decentralisering borde låta sig göra utan att rättssäkerheten äventyras. Emellertid har utredningen samtidigt funnit att ifrågavarande arbetsuppgifter med all sannolikhet skulle komma att kräva betydligt mer arbetskraft på linjen.

På grund härav och med hänsyn till att strafftidsärenden icke heller — såsom behandlingsfrågor — skulle kvalitativt sett vinna på att avgöras på linjen har utredningen icke funnit sig böra föreslå att en decentralisering nu kommer till stånd. Om resultatet av statsmakternas prövning av skyddslagsförslaget skulle komma att innebära en icke alltför obetydlig ökning av andelen enkla strafftidsärenden, torde decentraliseringsfrågan enligt utredningen böra prövas på nytt.

Enligt utredningens förslag skall nu berörda ärenden allttjämt handläggas på en juridisk sektion inom *socialbyrån*.

Rättsuppgifter i övrigt samt utrednings- och planeringsuppgifter

Utredningen framhåller att en av fångvårdsstyrelsens viktigaste uppgifter är att genomföra den moderna kriminalpolitiken. För att kunna fullgöra denna uppgift måste styrelsen följa den allmänna utvecklingen på straffrättens och kriminalvårdens områden, laga del av förekommande utredningar, hålla erforderliga kontakter med andra myndigheter såsom socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, skolöverstyrelsen m. fl., tillgodogöra sig erfarenheterna på angränsande områden både i Sverige och utomlands, uppmärksamma de organisatoriska konsekvenser för fångvården som kan följa av kriminalpolitikens utveckling m. m. Enligt utredningen är **det väsentligen dessa arbetsuppgifter** som genom omständigheternas makt blivit eftersatta.

I sammanhanget pekas särskilt på att reformverksamheten beträffande kriminalvården under det sista decenniet i huvudsak utgått dels från justitiedepartementet och dels från olika kommittéer. Bristen på resurser för en sådan verksamhet i fångvårdsstyrelsen har därför under denna tid varit mindre uppenbar. Enligt utredningens mening kan denna ordning icke tillämpas under någon längre tid. Det ligger i den moderna kriminalpolitikens natur att den kräver ständig förnyelse. Arbetet härmed måste i längden i första hand ankomma på fångvårdsstyrelsen, i synnerhet sedan strafflagberedningen nedlagt sin verksamhet.

Ett annat påtagligt uttryck för fångvårdsstyrelsens brist på resurser för arbetsuppgifter av nu ifrågakomna slag är enligt utredningen det tillstånd i vilket den för de lokala fångvårdsorganens verksamhet så viktiga arbetsordningen för linjepersonalen nu befinner sig. Denna arbetsordning, som utgavs för 35 år sedan, är trots åtskilliga ändringar och kompletteringar numera svåröverskådlig, föråldrad och ofullständig. Bland helt oreglerade spørsmål återfinns flera viktiga behandlingsfrågor och rättssäkerhetsfrågor. Icke heller för styrelsens egen personal finns erforderliga tjänsteföreskrifter.

Utredningen anser det oundgängligen nödvändigt att fångvårdsstyrelsen erhåller personal för fullgörandet av nu berörda arbetsuppgifter. I betraktande av arbetsuppgifternas beskaffenhet bör de icke läggas på någon av fackbyråerna. Härför bör i stället inrättas en *lag- och utredningsbyrå*. Denna bör vidare, utöver i det följande särskilt angivna uppgifter, ha att redigera styrelsens förslag till anslagsäskanden, att bereda remissyttranden i ärenden av juridisk eller allmän natur samt att utöva allmän juridisk konsultation inom fångvården.

Enligt utredningens mening bör till den nya byrån knytas personal även för **fortlöpande prognoser** beträffande den framtida beläggningen på fångvårdsanstalterna. I sammanhanget erinras om att fångvårdsstyrelsen redan i oktober 1956, efter samråd med bl. a. utredningen, till che-

fen för justitiedepartementet avgivit förslag till lämplig organisation för upprättande av dylika prognoser. Utredningen, som under sitt arbete själv känt ett starkt behov av tillgång till sådana bedömningar, är alltså av den uppfattningen att prognoser av angivet slag utgör en väsentlig förutsättning för att man skall kunna åstadkomma en rationell dimensionering av kriminalvårdens resurser i fråga om både anstalts- och personalorganisation.

Av nära nog lika stor betydelse anser utredningen det vara att man har tillgång till en samlad överblick över den gångna tidens utveckling inom kriminalvården. Detta har beaktats i fångvårdsstyrelsens instruktion, enligt vilken styrelsen har att årligen avge en berättelse över vad som förekommit inom dess verksamhetsområde. Sådan berättelse har emellertid icke avgivits sedan år 1947, emedan styrelsen icke haft resurser härför. Enligt utredningen är det angeläget att styrelsen får möjlighet att upprätta berättelse även för den tid under vilken sådan icke förekommit. Den personal, som skall handha den nämnda prognosverksamheten, föreslås lämpligen böra svara även för årsberättelserna.

Till den föreslagna byrån för lag- och utredningsuppgifter bör vidare enligt utredningen föras allmänna organisationsärenden. Dessa ärenden, som nu åvilar administrativa byrån, beräknas inom överskådlig tid icke kunna minska vare sig i antal eller svårighetsgrad. I likhet med vad som var fallet under åren 1949—1954 bör i styrelsen finnas en befattningshavare med uppgifter huvudsakligen som organisationsföredragande.

Utredningen anser det lämpligt att även de på administrativa byrån nu ankommande ombudsmannaärendena hänföres till den nya byrån.

Bland dessa ärenden ingår två grupper av skadeståndsärenden, vilka utredningen behandlar särskilt.

Den första gruppen ärenden avser ersättning till enskilda för skador som vållats av rymlingar m. fl. Dessa ärenden tillfördes fångvårdsstyrelsen 1948. då ett särskilt anslag anvisades under femte huvudtiteln till ersättningar för skador som vållats av rymlingar från fångvårdsanstalter och ungdomsvårdsskolor. Sedermera har ersättningsrätten utsträckts till att i vissa fall gälla även skador som vållats av permittenter och frigångare. Fångvårdsstyrelsens uppgift i dessa ärenden är att verkställa utredning samt överlämna denna jämte eget yttrande till socialdepartementet, där ärendena avgörs. I styrelsen förekommer årligen ett femtiotal sådana ärenden. Härvid är dock att märka, att fullt klara ersättningsanspråk, uppgående till omkring 50 kronor, avgörs direkt av styrelsen.

Enligt fångvårdsstyrelseutredningens mening bör man utan risk för missbruk kunna bemyndiga råjongcheferna att pröva yrkanden om ersättning med högst 500 kronor samt att — då ersättningsrätten synes fullt klar och ärendet icke är av prejudicerande natur — utbetala den ersättning som finnes skälig. Om sökanden icke är nöjd med råjongchefens beslut, bör han äga överklaga detta hos Kungl. Maj:t i socialdepartementet.

Den andra gruppen ärenden avser ersättning till intagna för förstörda eller förkomna persedlar. Utredningen erinrar att 1951 års fångvårdsutredning föreslagit, att ärendena skulle decentraliseras till räjongcheferna. Att ärendena alltjämt ligger kvar i fångvårdsstyrelsen har enligt utredningen uppgivits sammanhänga med att det i dem är fråga om att från fall till fall bedöma statens skadeståndsskyldighet mot enskilda och att de därför ansetts ha stor principiell betydelse samt att räjongcheferna, som vid en decentralisering av hithörande ärenden skulle komma att besluta i dem, stundom kan själva ha ett visst medansvar för uppkommen förlust.

Utredningen anser för sin del att en räjongchef icke torde taga sådan befattning med mottagning, förvaring och utlämning av intagnas persedlar att han skulle kunna betraktas ens som medansvarig för skada som i sådant sammanhang tillfogas intagen. I fråga om ärendenas vikt framhålles, att beslutanderätten tidigare varit delegerad till en assistent vid socialbyrån. Utredningen föreslår, att även dessa ärenden decentraliseras till räjongcheferna efter samma grunder som angivits beträffande frågor om ersättning till enskilda för skador som vållats av rymlingar m. fl., dock att klagan över räjongchefs beslut i ärende angående ersättning till intagen för förkommen persedel bör föras hos fångvårdsstyrelsen.

Administrativa uppgifter

Enligt utredningen kan fångvårdsstyrelsens administrativa uppgifter i stort sett uppdelas i följande grupper, nämligen allmänna organisationsärenden, anslagsärenden, personalärenden, kamerala ärenden, ombudsmanärenden, upphandlingsärenden m. fl. ekonomiska ärenden, fastighetsärenden och klientelregistrering.

Utredningen har, som framgått av det föregående, föreslagit, att allmänna organisationsärenden, ärenden angående fångvårdsstyrelsens anslagsäskanden och ombudsmannaärenden skall handläggas på den nya lag- och utredningsbyrån.

I fråga om klientelregistreringen, som representeras av straffregistret, centrala fångregistret och ett register över villkorligt dömda, anför utredningen att straffregistrets nuvarande anknytning till administrativa byrån är rent formell. Med hänsyn till straffregistrets speciella uppgifter synes det lämpligen böra erhålla en självständig ställning och sålunda icke vara inordnat i någon särskild byrå i fångvårdsstyrelsen. Övrig klientelregistrering bör såsom hittills vara förlagd till socialbyrån.

Handläggningen av återstående administrativa uppgifter bör enligt utredningen ankomma på en *administrativ byrå*.

Egentlig kriminalvård

Fångvårdsstyrelseutredningen anför att man under begreppet egentlig kriminalvård rätteligen borde hänföra sådana ärenden som helt eller huvudsakligen avser åtgärder av behandlings- eller resocialiseringsnatur. Utred-

ningen har emellertid ansett det mest praktiskt att göra gränsdragningen på det sättet, att till egentlig kriminalvård hänföra alla ärenden som nu handläggs på fångvårdsstyrelsens socialbyrå förutom dels de i det föregående berörda ärendena angående straffdoms befordran till verkställighet och angående straffrättsberäkning samt dels ärenden angående klientregistrering.

Utredningen erinrar att beslutanderätten i ett flertal behandlings-
ärenden, såsom ärenden angående intagnas förflyttning mellan räjonger, om deras vård och behandling, om intagens inställande inför domstol eller annan myndighet, om permission, om arbete utom anstalt och om understöd, numera är decentraliserad till räjongcheferna. Detta innebär att fångvårdsstyrelsen icke annat än efter klagomål av intagna över räjongchefernas beslut eller i anledning av — rikligt förekommande — rådfrågningar från anstalterna behöver syssla med ärenden av ifrågakomna slag. Styrelsens hithörande arbetsuppgifter i övrigt omfattar utfärdande av tillämpningsföreskrifter och anvisningar för räjongchefernas handläggning av dylika ärenden samt utövande av en viss allmän övervakning över denna handläggning.

I fråga om kriminalvården i frihet har fångvårdsstyrelsen enligt sin instruktion att, där det ej ankommer på annan myndighet, främja och öva tillsyn över eftervården över den som frigivits eller utskrivits från fångvårdsanstalt samt övervakningen av villkorligt dömda. Genom den i instruktionen angivna begränsningen har från styrelsens ledning i princip undantagits provutskrivna förvarade, som lyder under interneringsnämnden, och provutskrivna ungdomsfängelseelever, som lyder under ungdomsfängelsenämnden. För villkorligt dömda står vården i viss utsträckning under tillsyn av vederbörande övervakningsdomstol eller dess övervakningsnämnd. Detta innebär enligt utredningen emellertid i praktiken endast en mindre begränsning av styrelsens arbetsuppgifter på nu ifrågakommande område. Då nämligen eftervården både av villkorligt frigivna och villkorligt dömda samt i viss mån även såvitt gäller provutskrivna förvarade och ungdomsfängelseelever praktiskt utövas och övervakas av skyddskonsulentorganisationens befattningshavare och dessa i sin tur sorterar under fångvårdsstyrelsen, kan styrelsen ej undgå att taga befattning med löpande ärenden inom i det närmaste hela den fria kriminalvården. Enligt sin instruktion skall fångvårdsstyrelsen inom sitt verksamhetsområde bl. a. utfärda erforderliga arbetsordningar, föreskrifter och anvisningar samt genom inspektioner övervaka att gällande föreskrifter behörigen efterlevs.

Utredningen framhåller att någon personal med särskild uppgift att handlägga dessa ärenden icke finns i styrelsens fasta organisation. Då kriminalvården i frihet alltjämt befinner sig i stark utveckling finner utredningen det uppenbart att en förstärkning av beredningspersonalen för hithörande ärenden behövs.

Beträffande ärenden angående nåd i brottmål anför utredningen att styrelsen enligt 4 § fångvårdsinstruktionen skall avge utlåtande över nådeansökan av den som är intagen i fångvårdsanstalt. Ärendena fö-

redrages av en amanuens på sociala byråns juridiska sektion inför överdirektören och byråchefen. Dylika ärenden förekommer i sådan mängd att amanuensen får ägna nära hälften av sin arbetstid åt dem.

Utredningen erinrar att en decentralisering av ifrågavarande ärenden till anstaltsnämnderna tidigare föreslagits av 1951 års fångvårdsutredning i dess betänkande med förslag till räjongplan för fångvården och av fångvårdens organisationskommitté i samband med kommitténs förslag 1954 till organisation för fångvårdsstyrelsen. Även i en promemoria, upprättad i december 1955 inom justitiedepartementet, föreslogs ett slopande av det regelmässiga inhämtandet av yttrande från fångvårdsstyrelsen angående nådeansökningar av intagna; endast då särskilda skäl därför förelåg borde styrelsen höras.

I fråga om fångvårdsstyrelsens ställningstagande anför utredningen, att styrelsen framställt erinringar mot de tidigare förslagen av innebörd bl. a. att nådeärendena icke sällan hade samband med den på styrelsens prövning ankommande frågan om fakultativ villkorlig frigivning. Enligt styrelsen var det i förekommande fall av vikt att förebygga samtidig handläggning av dessa frågor hos skilda organ.

Som framgår närmare av det följande föreslår utredningen att frågor om fakultativ villkorlig frigivning skall decentraliseras till anstaltsnämnderna. Utredningen anser att man genom en sådan åtgärd skulle direkt tillgodose styrelsens önskemål att frågor om yttrande över nådeansökningar och om fakultativ villkorlig frigivning prövades av ett och samma organ. En vidgning av anstaltsnämndernas befogenheter i fråga om nådeärendena skulle vidare enligt utredningen vara i hög grad ägnad att stimulera de enskilda ledamöternas intresse för nämndernas verksamhet.

Under åberopande av bl. a. dessa skäl ansluter sig utredningen till tidigare framförda förslag att yttrande över nådeansökningar från intagna icke vidare skall infordras från fångvårdsstyrelsen i andra fall än då detta av särskild anledning finnes påkallat.

Utredningen övergår härefter till de ärenden som handläggs i förstärkta fångvårdsstyrelsen. Dessa avser enligt 84 § verkställighetslagen dels frågor om inräkning i verkställighetstid av tid varunder intagen på grund av sjukdom eller permission eller inställelse inför domstol eller annan myndighet vistats utom anstalt och dels frågor om bestraffning genom förlängning av verkställighetstiden för straffånge, fängelsefånge eller bötesfånge, som gjort sig skyldig till förseelse av sådan art att den påkallar svårare disciplinstraff än styresman må ålägga. Vidare har förstärkta fångvårdsstyrelsen enligt lagen om villkorlig frigivning att handlägga frågor om fakultativ villkorlig frigivning samt frågor om åtgärder mot villkorligt frigiven, som underlåtit att iakttaga vad som åligger honom till följd av den villkorliga frigivningen.

I den slutliga handläggningen av de ärenden, som ankommer på förstärkta fångvårdsstyrelsen deltar överdirektören, socialbyråchefen och två av Konungen utsedda sakkunniga. Som föredragande tjänstgör en förste byråsekreterare och en amanuens på socialbyråns juridiska sektion.

Utredningen erinrar, att 1951 års fångvårdsutredning föreslagit att även dessa ärendegrupper skulle decentraliseras till anstaltsnämnderna vid centralanstalterna. Emellertid framhålles att i strafflagberedningens numera framlagda förslag till skyddslag och till lag om behandling i skyddsvårdsanstalt samma ärendegrupper behandlats olika.

För egen del finner utredningen sig böra föreslå att ärenden angående inräkning i verkställighetstid av tid varunder intagen av förut angivna skäl vistats utom anstalt decentraliseras till anstaltsnämnderna. Utredningen är även av den meningen att prövningen av frågor om fakultativ villkorlig frigivning bör flyttas till nämnderna.

Beträffande ärenden angående bestraffning av intagen genom förlängning av verkställighetstid har utredningen, som bl. a. hänvisar till en i strafflagberedningens betänkande med förslag till skyddslag återgiven reservation för ett slopande av diciplinära åtgärder, särskilt såvitt gäller förevarande slag av bestraffning, ansett att det ligger utanför utredningens uppdrag att taga ställning till frågan huruvida detta institut skall bibehållas eller ej. Om gällande ordning kommer att bestå, anser emellertid utredningen att dess handhavande kan och bör överlämnas till anstaltsnämnderna.

Vad slutligen angår ärenden rörande åtgärd mot villkorligt frigiven anser utredningen — i likhet med strafflagberedningen — att det ligger närmast till hands att överflytta beslutanderätten i dessa ärenden till domstol. Då emellertid den nu rådande ordningen, som bestått under 13 år, utredningen veterligt icke vållat någon olägenhet samt strafflagberedningens förslag om överförande till domstol av ärenden angående förverkande av villkorligt medgiven frihet kan förväntas bli prövat av statsmakterna, har utredningen funnit sig icke böra föreslå någon ändring av härutinnan gällande bestämmelser.

Utredningen framhåller slutligen i detta sammanhang att utredningen, då den förordat decentralisering till anstaltsnämnderna av vissa av de nu behandlade ärendena, har varit väl medveten om att även denna ordning i likhet med den nuvarande strider mot principen att frågor om frihetsberövande bör handläggas av domstol och icke av administrativa organ. Att utredningen likväl funnit denna lösning lämplig sammanhänger med att det administrativa organ det nu är fråga om, anstaltsnämnden, har en sammansättning som föga avviker från en underrätts, att detta organ har speciell personlig kännedom om det klientel ärendena avser och att det kan utan större omgång höra vederbörande personligen.

Härefter behandlar utredningen ärendena angående intagnas undervisning och fritidssysselsättning m. m.

Vad beträffar den allmänbildande undervisningen anför utredningen, att den numera sker huvudsakligen i form av självstudier per korrespondens. I vilken utsträckning de intagna begagnar de möjligheter som i detta hänseende står dem till buds är i hög grad beroende på anstaltspersonalens tid och förmåga att väcka initiativ och uppmuntra till fortsatta studier. Enligt uppgift saknas emellertid i många fall härför lämpade befattningshavare och i andra fall förslår ej vederbörandes tid. På detta område skulle

det därför vara önskvärt med en av fångvårdsstyrelsen bedriven inspektionsverksamhet av icke alltför ringa omfattning. Någon sådan har emellertid icke kunnat medhinnas.

Beträffande fritidsverksamheten i övrigt anför utredningen, att verksamheten under sista åren kraftigt utvidgats efter initiativ av 1951 års fångvårdsutredning. Enligt denna utredning skulle den befattningshavare i fångvårdsstyrelsen som svarar för fritidsverksamheten vara styresmännens rådgivare och hålla intim förbindelse med centralorganen för utbildningsförbunden, ungdomsorganisationerna och ideella rörelser i allmänhet i syfte att erhålla så många frivilliga medverkande som möjligt till fångvårdens fritidsverksamhet. Lokalt skulle styresmännen ansvara för denna. Skulle ingen befattningshavare vara lämplig eller kunna lösgröas i behörlig utsträckning borde någon utomstående hel- eller deltidsanställd person mot lämpligt arvode anförtros ledningen av fritidsverksamheten.

Enligt fångvårdsstyrelseutredningen har det föreslagna systemet numera omsatts i praktiken. Förste byråsekreteraren på socialbyråns vårdsektion har fått till uppgift att dels vid varje budgetårs början anvisa varje fångvårdsdirektör viss del av anslaget till arvodet till fritidsledare, och dels vara styresmännen behjälplig med anskaffande av fritidsledare. Sistnämnda båda uppgifter skulle enligt vad för utredningen uppgivits rätteligen kräva åtskillig tid framför allt i form av besök vid de olika anstalterna. På grund av den mängd andra göromål som åvilar förste byråsekreteraren har det emellertid icke varit möjligt för denne att företaga resor i nödig utsträckning. Till följd härav är på flera håll fritidsverksamheten icke av den omfattning eller beskaffenhet som statsmakterna torde ha avsett. I fråga om religionsvården inskränker sig förste byråsekreterarens uppgifter till att fördela anslaget för denna mellan råjongerna samt att avge förslag till utomstående ledamöter i de religionsvårdskommittéer som skall finnas vid anstalterna.

Utredningen anser att en förstärkning erfordras av personalen för de nu berörda uppgifterna ävensom för härmed sammanhängande ärenden angående personalutbildning och klagomål av intagna i behandlingsfrågor.

I ett följande avsnitt granskar utredningen den *gruppterapi* s k a f ö r s ö k s v e r k s a m h e t, som sedan år 1953 bedrivits bland olika kriminalvårdsklientel. Utredningen erinrar att fångvårdens organisationskommitté i skilda sammanhang föreslagit inrättande av en särskild psykologtjänst för ändamålet i stället för den nuvarande ordningen med en från fångvårdsanstalternas avlöningsanslag avlönad arvodesanställd befattningshavare som ledare för verksamheten.

Utredningen finner att gruppterapien åtminstone för Sveriges del alltså måste anses befinna sig på försöksstadiet, i varje fall så till vida att det är ovisst vilken betydelse denna verksamhet kan ha som resocialiseringsfaktor. För en bedömning av vilka möjligheter gruppterapien kan ha för det svenska kriminalvårdsklientelet torde erfordras ytterligare åtskilliga års erfarenheter av gruppterapeutisk försöksverksamhet bland detta klientel.

Enligt utredningen måste gruppterapien dock i allt fall anses ha ett icke ringa värde genom den intellektuella stimulans som den medför för många av dem som deltagar i sådan verksamhet. Detta är av särskild betydelse eftersom ett stort antal intagna är religiöst indifferent och därför föga mottagliga för den själavård, som den religiösa verksamheten vid anstalterna innebär.

Utredningen ansluter sig till den meningen att den gruppterapeutiska försöksverksamheten bör fortsätta vid fångvårdsanstalterna. Utredningen är också av den uppfattningen att en särskild psykologtjänst Ag 23 bör inrättas för ledningen av verksamheten. Då bland innehavarens göromål skulle komma att ingå åtskilliga arbetsuppgifter som får anses ligga inom fångvårdsstyrelsens verksamhetsområde, bör tjänsten vara placerad vid styrelsen och innehavaren ha Stockholm som stationeringsort.

Efter fångvårdsstyrelseutredningens nu redovisade förslag skulle fångvårdsstyrelsens arbetsuppgifter i fråga om den egentliga kriminalvården komma att omfatta *dels* tillsyn och ledning av anstaltsvården — däri inräknat intagnas undervisning och fritidssysselsättning samt gruppterapi — *dels* tillsyn och ledning av kriminalvården i frihet, *dels* prövning av intagnas klagomål i behandlingsfrågor samt av besvär över anstaltsnämndernas beslut i ärenden angående inräkning i verkställighetstid av tid för vistelse utom anstalt, bestraffning och villkorlig frigivning, *dels* frågor om åtgärd mot villkorligt frigiven och *dels* frågor om nåd i de fall då styrelsens yttrande anses påkallat.

Den för dessa uppgifter erforderliga personalen bör enligt utredningens förslag i likhet med nuvarande ordning redovisas under styrelsens *sociala byrå*.

Arbetsvård

Utredningen anför att arbetsvården intar en central plats i den moderna fångvården och att det både ur social och administrativ synpunkt är av allra största betydelse att alla arbetsföra intagna kan sysselsättas med lämpligt arbete. Förverkligandet av ett sådant program är emellertid förenat med åtskilliga praktiska och principiella problem.

Till en början framhålles, att fångklientelet till stor del består av personer som även i frihet är arbetsskygga eller som är partiellt arbetsföra och som ofta saknar yrkesutbildning. Redan dessa förhållanden medför en viss begränsning vid valet av verksamhetsgrenar. En annan begränsning av möjligheterna att välja arbete för de intagna följer enligt utredningen av att arbetsgrenarna vid en anstalt måste anpassas efter anstaltens storlek och karaktär — sluten eller öppen — och i någon mån även efter dess geografiska belägenhet.

Vidare måste förhållandet mellan fångvårdens arbetsdrift och motsvarande verksamheter inom det fria näringslivet beaktas. Utredningen anför att det numera visserligen är allmänt accepterat att fångvården för att kunna bereda de intagna lämpligt arbete bedriver industriell produktion av olika

artiklar, som eljest skulle ha fått framställas av enskilda företag. I likhet med strafflagberedningen kan det också göras gällande att de intagna bör ha samma rätt att konkurrera om arbetstillfällena som om de varit på fri fot och att det, då ändamålet med deras omhändertagande är att tillrättaföra dem, icke är försvarligt att fransäga sig det viktigaste medlet därtill d. v. s. en rationell sysselsättning.

I likhet med vad chefen för justitiedepartementet givit uttryck åt i ett interpellationssvar i riksdagens andra kammare den 4 november 1958 anser utredningen att det emellertid är önskvärt, att fångvårdens arbetsdrift i möjligaste mån anpassas så att den icke konkurrerar med den öppna arbetsmarknaden om arbetstillfällen på områden där det råder sysselsättningssvårigheter. Även om betydelsen av en sådan konkurrens enligt utredningen icke bör överdrivas, måste det av hänsyn till den allmänna opinionen anses vara en angelägen uppgift för fångvårdsstyrelsen att fortlöpande pröva vilka åtgärder som utan eftergivande av vårdens krav kan vidtagas för att ur nu ifrågavarande synpunkt anpassa fångvårdsdriften till rådande arbetsmarknadsläge.

Vad härefter beträffar de allmänna principerna för en lämplig organisation av arbetsdriften och den centrala ledningen av densamma erinrar utredningen, att denna fråga varit föremål för sakkunnig teknisk bedömning så sent som åren 1947—1948, då statens organisationsnämnd utförde sina organisationsundersökningar vid fångvårdsanstalterna och fångvårdsstyrelsen. Fångvårdsstyrelseutredningen har för sin del icke funnit anledning att frågå de resultat till vilka organisationsnämnden därvid kommit, utom såvitt angår antalet arbetsgrenar. Enligt organisationsnämnden borde antalet begränsas till ett fåtal, i första hand snickeri- och mekaniskt verkstadsarbete. Organisationsnämnden räknade med att detta skulle medföra viss minskning av personalbehovet i fångvårdsstyrelsen. Förslaget avstyrktes av bl. a. strafflagberedningen och interneringsnämnden under hänvisning till straffverkställighetslagens föreskrift om att den intagne skall beredas sysselsättning under beaktande av hans håg och fallenhet. Enligt fångvårdsstyrelseutredningen kan det därutöver framhållas att ett någorlunda brett register av yrkesgrenar är en förutsättning för att det över huvud taget skall finnas något utrymme för en sådan anpassning av arbetsdriften efter rådande marknadsläge som förut åsyftats. Utredningen uttalar att den nuvarande ordningen med en tämligen starkt differentierad arbetsdrift, omfattande förutom byggnadsarbete, jordbruk, arbetsterapi och olika arbetsgrenar av industribetonad karaktär bör bibehållas.

Ett ytterligare spørsmål, som enligt utredningen inverkar på personalorganisationen för arbetsdriften, är mekaniseringen av driften. Enligt utredningens mening bör det icke förekomma att man inom fångvårdens arbetsdrift i större utsträckning bibehåller manuellt arbete, som inom det fria näringslivet övertagits av maskiner. Utredningen framhåller att det ur re-socialiseringssynpunkt får anses angeläget att arbetsförhållandena för de intagna så långt möjligt och sålunda även i fråga om tekniska anordningar

liknar det fria arbetslivets förhållande. Vidare är det ett statsfinansiellt intresse att arbetsdriftens överskott, som måste betraktas som ett icke ringa bidrag till kostnaderna för den egentliga fångvården, blir så stort som möjligt utan att det därför skall kunna bli tal om exploatering av fångarbetskraften. Riktlinjen bör därför vara att arbetsdriften skall mekaniseras i ungefär samma takt som motsvarande delar av det fria näringslivet. Utredningen anser att man även vid utformningen av fångvårdsstyrelsens personalorganisation på hithörande arbetsområde måste taga konsekvenserna av denna utveckling. Härför talar inte endast fångbehandlingssynpunkter. Fångvårdsstyrelsen måste nämligen därjämte i nu ifrågakarande hänseende jämföras med ett affärsdrivande verk, som har att effektivt utnyttja sin produktionsapparat.

Som framgår av det föregående har fångvårdsstyrelseutredningen icke ansett sig böra föreslå några ändringar beträffande arbetsdriftens utformning. Utredningen har icke heller funnit anledning frångå den nuvarande ordningen i det hänseendet att den för arbetsdriftens centrala ledning avsedda personalen är samlad på en särskild byrå inom fångvårdsstyrelsen, benämnd *arbetsbyrå*.

Enligt 1955 års fasta personalorganisation för arbetsbyrån omfattar denna förutom byråchef 16 befattningshavare. Inom fångvårdsstyrelsen har man betecknat denna organisation som »ett litet huvud på en stor kropp». Utredningen anför att denna beteckning har mycket fog för sig. Ett enskilt företag med flera tusen arbetare och en årsomsättning på 25—35 miljoner kronor arbetar självfallet med en betydligt större central organisation än den, varöver fångvården disponerar för sin arbetsdrift. Och då är ändå att märka att det enskilda företaget knappast skulle ha en så mångsidig produktion som fångvårdens arbetsdrift och icke heller en sådan spridning av arbetskraften över hela landet som råder inom denna. Arbetsbyrån måste dock enligt utredningen anses ha lyckats förvånansvärt väl i sin uppgift att skaffa arbete åt ett ständigt växande antal fångar. Som exempel härpå nämnes att, ehuru fångantalet från 1952 till 1956 ökades med nära 900 personer, antalet intagna som var sysslolösa på grund av arbetsbrist sjönk både absolut och relativt från 190 eller 6,1 procent till 113 eller 2,8 procent.

Genom utredningens medverkan har arbetsbyrån i jämförelse med övriga byråer sedan 1955 tillförts den största personalförstärkningen. Emellertid har icke heller den förstärkta organisationen visat sig tillräcklig för att de eftersatta arbetsuppgifterna skall kunna ägnas erforderlig handläggning.

Bland sådana uppgifter nämner utredningen den fortlöpande planerings- och utredningsverksamheten rörande nya arbetsuppgifter för arbetsdriften. Utredningen påpekar, att bristen på personal härför varit särskilt kännbar under det pågående organisationskedet, som inneburit att arbetsbyrån belastats både med utredningar i arbetsdriftsfrågor åt fångvårdens byggnadskommitté och organiserandet av arbetsdriften vid nya anstalter. En annan eftersatt uppgift är den allmänna ekonomiska bedömningen av arbetsdriften. Utredningen framhåller att det visserligen är väsentligare att

så många intagna som möjligt har ett godtagbart arbete än att verksamheten går med största möjliga vinst. Men för statsverket är det ett intresse att även vinstsynpunkten blir i möjligaste mån tillgodosedd.

Byggnadsärenden

Fångvårdens byggnadsärenden omfattar enligt utredningens redovisning till en början en grupp ärenden av planeringskaraktär. I sådana ärenden sker utredningar angående nybyggnads-, ombyggnads- och tillbyggnadsarbeten i samband med förslag om inrättande av nya anstalter och utvidgning eller modernisering av redan befintliga anstalter. En annan grupp av hithörande ärenden innefattar sådana reparations- och underhållsarbeten som utföres med medel från statens allmänna fastighetsfond eller från jordbruksdriften. En tredje grupp byggnadsärenden avser sådana av statsmakterna beslutade byggnadsföretag som Kungl. Maj:t uppdragit åt fångvårdsstyrelsen att låta utföra.

I fråga om ärenden av planeringskaraktär anför utredningen att fångvårdsstyrelsen ofta själv tar initiativ härtill på grund av styrelsens allmänna instruktionsenliga åliggande att vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå åtgärder som kan vara påkallade inom styrelsens verksamhetsområde. Under den omdaning som erfordrats för att anpassa anstaltsväsendet efter den moderna kriminalpolitikens krav har emellertid uppgiften att planera erforderliga byggnadsföretag bedömts vara alltför omfattande för att kunna ombesörjas av fångvårdsstyrelsen ensam. År 1954 tillkallades därför den fångvårdsbyggnadsutredning, vilken år 1956 avlöstes av fångvårdens byggnadskommitté. Denna kommitté har enligt sin instruktion att framlägga utredning och förslag beträffande nybyggnadsföretag som Kungl. Maj:t efter hand anvisar. Kommitténs uppdrag omfattar således endast en del av fångvårdens byggnadsverksamhet. I övrigt ankommer denna på fångvårdsstyrelsen, som givetvis också är oförhindrad att framlägga egna förslag inom byggnadskommitténs verksamhetsområde i den mån styrelsen så finner påkallat. Byggnadsärenden kan även uppkomma för styrelsen genom särskilda uppdrag från Kungl. Maj:t. Samtliga på styrelsen ankommande byggnadsärenden av förevarande slag handläggs inom administrativa byrån i samråd med fångvårdsstyrelsens arkitekt.

Utredningen har beträffande nu berörda planeringsärenden i den mån de ankommer på fångvårdsstyrelsen ej funnit anledning föreslå annan ändring än att sådana ärenden i fortsättningen bör handläggas i samråd mellan *administrativa byrån* samt *lag- och utredningsbyrån*. För dessa ärenden behöver styrelsen såsom för närvarande ha en arkitekt till sitt förfogande. En sådan anordning anses fullt tillräcklig så länge fångvårdens byggnadskommitté svarar för flertalet nybyggnadsarbeten. Fångvårdsstyrelseutredningen uttalar, att den för sin del saknar anledning att ingå på frågan huru hithörande ärenden skall handläggas sedan byggnadskommittén upphört med sin verksamhet. Denna fråga torde i stället få behandlas av kommittén själv i samband med avvecklingen av dess löpande uppgifter på detta område.

Beträffande de ärenden angående reparations- och underhållsarbeten som ingår i den andra gruppen av byggnadsärenden anför utredningen, att fångvårdsstyrelsen har att handlägga dessa huvudsakligen i sin egenskap av förvaltare av styrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. På denna fond redovisas ett 60-tal av fångvårdens omkring 80 anstalter samt anstalts- och bostadsbyggnader på övriga anstalter. Det på fonden bokförda byggnadsvärdet uppgår numera till något över 60 miljoner kronor. Utanför fastighetsfonden faller endast ekonomibyggnader vid ett 20-tal jordbruksanstalter och kolonier, vilka underhålls med jordbruksdriftens medel.

Enligt gällande föreskrifter för förvaltningen av statens allmänna fastighetsfond åligger det fångvårdsstyrelsen bl. a. att på en generalplan, som bör vara färdigställd före den 1 april varje år, upptaga under följande arbetsår erforderliga underhålls- och ersättningsarbeten. För de årliga besiktningar som erfordras för uppgörande av den föreskrivna generalplanen har fångvårdsstyrelsen fr. o. m. den 1 juni 1958 anställt en byggnadsinspektör mot ett arvode av 18 000 kronor för år. Denne har vidare bl. a. till uppgift att biträda styrelsens arkitekt i arbetet med uppgörandet av generalplanen. Sedan planer fastställts för samtliga anstalter utsändes de till styresman, som har att utföra arbeten i egen regi. Styresmännen får därvid i regel själva avgöra i vilken omfattning arbetena skall utföras med anlitande av fångarbetskraft eller av civil entreprenör. Utredningen upplyser att i genomsnitt ett 40-tal intagna årligen sysselsätts med dylikt arbete.

Utredningen har funnit anledning till överväganden i två hänseenden, nämligen dels huruvida fångvårdsstyrelsen även i fortsättningen bör svara för handläggning av frågor om underhåll och reparation av fångvårdens byggnadsbestånd och dels om i sådant fall hithörande ärenden bör hänföras till administrativa byrån eller till arbetsbyrån.

Utredningen erinrar att 1951 års fångvårdsutredning, 1947 års byggnadsstyrelseutredning och 1954 års byggnadsbesparingsutredning föreslagit, att den byggnadstekniska förvaltningen av fångvårdsanstalterna skulle överföras till byggnadsstyrelsen. Även om motiveringen till utredningarnas förslag är något skiftande är i allt fall enligt utredningen ett skäl gemensamt, nämligen att fångvårdens underhålls- och reparationsfrågor skulle komma att i större utsträckning bli föremål för sakkunnig bedömning och handläggning än fångvårdens personalorganisation medgivit. Beträffande fångvårdsstyrelsens inställning erinras, att styrelsen i sina yttranden över förslagen tillstyrkt att byggnadsstyrelsen skulle övertaga ansvaret för underhållet av fångvårdens byggnadsbestånd, dock med reservation för att fångvårdsstyrelsen skulle få behålla möjligheten att sysselsätta de intagna med byggnadsarbete samt att medel skulle stå till styresmännens och styrelsens förfogande huvudsakligen för utförande av brådskande reparationer i egen regi.

Även inför fångvårdsstyrelseutredningen har anförts vissa betänkligheter mot ett överförande till byggnadsstyrelsen av ansvaret för underhållet

av fångvårdens fastigheter. Enligt utredningen hänför sig en av dessa betänkligheter till frågan om det kan bli möjligt för byggnadsstyrelsen att bemästra alla föreslagna arbetsuppgifter. Vidare har farhågor uttalats för att denna styrelse av olika skäl skulle vara obenägen att anlita fångarbetskraft i den utsträckning som ur fångvårdens synpunkt är påkallat. Ytterligare har pekats på nödvändigheten av en central bedömning av de regelmässigt otillräckliga underhållsmedlens användning. Slutligen har bl. a. hävdats att den ifrågasatta omläggningen skulle leda till oklara befälslinjer.

Utredningen finner för sin del att de anförda betänkligheterna är något överdrivna. Vid bedömandet av frågan huruvida byggnadsstyrelsen bör övertaga ansvaret för underhållet av fångvårdens fastighetsbestånd är enligt utredningen ytterligare att beakta att både byggnadsstyrelseutredningen och byggnadsbesparingsutredningen starkt understrukit betydelsen av att underhållsarbeten på statens fastigheter i största möjliga utsträckning koncentreras så att den byggnadstekniska sakkunskapen på bästa sätt utnyttjas och fastighetsunderhållet blir tekniskt tillfredsställande. Fångvårdsstyrelseutredningen är för sin del icke övertygad om att nyssnämnda synpunkter skulle vinna tillräckligt beaktande om underhållsfrågorna fortsättningsvis ligger kvar hos fångvårdsstyrelsen och dess organ. Utredningen anser det fullt tänkbart att man, om någon förändring i principfrågan nu icke äger rum, framdeles kan bli nödsakad att ytterligare förstärka fångvårdsstyrelsens och de regionala organens personalorganisation på detta område. Under sådana omständigheter finner sig utredningen sakna anledning att frånga den ståndpunkt som intagits av tidigare utredningar och även av fångvårdsstyrelsen i sina yttranden över dessa utredningars förslag.

Så länge underhållsfrågorna kvarligger hos fångvårdsstyrelsen anser utredningen att de bör hänföras till styrelsens *administrativa byrå*. Under samma förutsättning föreslår utredningen att byrån tillföres en byggnadsinspektörstjänst Ag 21 i stället för den nuvarande arvodesbefattningen.

En av utredningens ledamöter, biträdande överdirektören *Annell*, har förklarat sig icke kunna biträda utredningens ståndpunkt i fråga om överförandet av ansvaret för underhållet av fångvårdens fastigheter till byggnadsstyrelsen eller förslaget att fångvårdsstyrelsens byggnadsinspektörstjänst skall upptagas endast såsom extra.

Vad slutligen angår den tredje gruppen av byggnadsärenden innefattande de särskilda byggnadsföretag, vartill statsmakterna efter förslag av fångvårdsstyrelsen eller fångvårdens byggnadskommitté anvisat medel, framhåller utredningen att Kungl. Maj:t kan uppdraga antingen åt byggnadsstyrelsen eller fångvårdsstyrelsen att utföra företagen. Då uppdraget går till fångvårdsstyrelsen föreskrivs i regel att samråd skall ske med byggnadsstyrelsen. I flertalet fall överlämnar fångvårdsstyrelsen åt arbetsbyrån att utföra sådana arbeten. Sisnämnda arbeten utföres med fångarbetskraft. Arbetsuppgifter som avser installation av elektricitet, värme, vatten och sanitet utlämnas dock i regel till civila specialentreprenörer. Utredningen upplyser att minst ett hundratal intagna varje år sysselsätts med

byggnadsarbete av nu ifrågavarande slag. På hösten 1958 utfördes ett 20-tal dylika byggnadsföretag. Vidare sysslade man på arbetsbyrån med planering av ytterligare lika många företag. Hela verksamheten omfattade företag för en sammanlagd kostnad av ca 7,5 milj. kronor.

Icke heller i fråga om denna av arbetsbyrån bedrivna byggnadsverksamhet bör det enligt utredningens mening ske någon ändring. Utredningen betonar att det ur vårdsynpunkt är av stor betydelse att möjlighet finnes att i lämplig utsträckning hänvisa intagna till byggnadsarbete. Åtskilliga av de intagna har före straffverkställigheten varit sysselsatta med sådant arbete och kommer efter frigivningen att fortsätta därmed. Andra kan genom att under straffverkställighet delta i byggnadsarbete erhålla en utbildning som gör det lättare för dem att försörja sig efter frigivningen. Vid vissa ungdomsanstalter utgör byggnadsarbete en särskild utbildningsgren.

Då nu ifrågavarande byggnadsverksamhet bedrivs i syfte att bereda intagna sysselsättning, bör den enligt utredningen även i fortsättningen administreras av *arbetsbyrån*.

Klientelregistrering

I fångvårdsstyrelsen ingår, som förut nämnts, två arbetsenheter som huvudsakligen sysslar med klientelregistrering, nämligen straffregistret och centrala fångregistret. Därjämte förekommer inom styrelsen ytterligare ett klientelregister avseende personer som erhållit villkorlig dom med övervakning.

Personalen på straffregistret redovisas f. n. på administrativa byrån, men dess verksamhet är enligt utredningen fullt självständig och helt skild från verksamheten på denna byrå i övrigt. I fråga om arbetsuppgifterna anför utredningen bl. a. följande.

Straffregistrets huvuduppgifter är att mottaga, granska och registrera straffuppgifter samt att på rekvisition av domstolar, polismyndigheter och vissa andra myndigheter samt enskilda som ämnar emigrera eller av annan anledning kan visa sig behöva utdrag av straffregistret, expediera sådana utdrag. Härjämte har straffregistret att inleverera omfattande och viktiga uppgifter till den svenska rättsstatistiken.

Straffregistret är en av de arbetsenheter i fångvårdsstyrelsen vars arbetstryck påverkas mest i samband med en stegring av fångantalet. Under 1949, då medeltalet intagna var 2 300, inkom omkring 11 600 straffuppgifter samt expedierades omkring 33 300 utdrag. Under 1958 har medeltalet intagna varit 4 300 eller omkring 85 procent mer än 1949, medan antalet ut- och ingående expeditioner av nämnda slag uppgått till sammanlagt 95 460 eller omkring 110 procent mer än 1949. Den största ökningen faller på de arbetskrävande utdragen angående personer som förekommer i registret.

1949 bestod straffregistrets personal av sammanlagt 6 tjänstemän. Efter tjänsteförändringar och personalförstärkningar av olika slag omfattade registrets personal 1957 tillhoppa 9 befattningshavare. I denna organisation företog fångvårdsstyrelsen under 1958 vissa omdispositioner. Någon förändring av personalmängden skedde emellertid icke, varför straffregistrets personaluppsättning vid utgången av 1958 ej var mer än 50 procent större än 1949.

Utredningen anför, att den bristande överensstämmelsen mellan ökningen av arbetsmängd och personal har varit så mycket mer betänkelig som straffregistret alltjämt har en mycket gammaldags upplägning, som gör arbetet tungrott. Ett annat förhållande som gör straffregistret särskilt känsligt för ökningar i arbetsmängden är enligt utredningen att det författningsenligt åligger straffregistret att expediera begärda utdrag senast dagen efter det rekvisition inkommit. Till följd av dessa omständigheter har arbetsläget på straffregistret varit brydsamt under hela den tid fångvårdsstyrelseutredningen varit i verksamhet.

Med hänvisning till att det i uppdraget för den år 1956 tillsatta brottsregistreringsutredningen ingår att överväga vilka möjligheter som finns att samordna straffregistret och det hos kriminaltekniska anstalten förda registret har fångvårdsstyrelseutredningen funnit sig icke böra framlägga något definitivt förslag till omorganisation av straffregistret.

Utredningen har emellertid övervägt vilka åtgärder som skulle kunna vidtagas för att underlätta arbetet utan föregripande av brottsregistreringsutredningens slutliga organisationsförslag. Enligt vad fångvårdsstyrelseutredningen under hand erfarit har det icke syntts föreligga något hinder mot att rationalisera dels metoderna för framställning av straffregisterutdrag och dels aktförvaringssystemet.

I förstnämnda hänseende har utredningen övervägt att föreslå omedelbar övergång till ljuskopiering, varvid utredningen räknat med möjligheten att gällande krav på arkivvärdighet skulle kunna upphävas. För att metoden skall få avsedd effekt erfordras även att straffregistrets blanketter för straffregisterutdrag revideras så att de blir ensidiga. Då utredningen bedömt en sådan revision såsom utsiktslös, innan frågan om kriminalstatistikens slutliga utformning avgjorts, har utredningen övergivit tanken på en omedelbar övergång till fotokopiering. I stället förordar utredningen att metoden med snabbkopiering övergångsvis kommer till användning. Även denna metod förutsätter ett upphävande av arkivvärdighetskravet. Enligt utredningens mening torde en sådan åtgärd icke vara ägnad att inge betänkligheter, då utdragen grundar sig på ett register som är upprättat på arkivvärdigt papper och förvaras på betryggande sätt. Utredningen beräknar att en snabbkopieringsapparat på ett år skulle medföra en kostnadsbesparing som betydligt överstiger både anskaffningskostnaden och årets driftskostnader. Sedan nya, ensidiga blanketter fastställts, kan man övergå till en i längden driftsbilligare ljuskopieringsmaskin.

Beträffande aktförvaringssystemet upplyser utredningen att registerakterna nu förvaras i kartonger med 100 akter i varje kartong. Flertalet kartonger väger omkring 6 kilogram. Varje dag måste ett par hundra kartonger tagas fram och sättas tillbaka på sina platser. En del av kartongerna är placerade på hyllor med en höjd av 2,5 respektive 3 meter över golvet.

Utredningen framhåller att en omläggning av förvaringsanordningarna för registerakterna till plåtskåp med lådor för hängmappar eller något liknande system måste vara till fördel var straffregistret än kommer att förläggas. Kostnaderna för en sådan omläggning kan visserligen antagas bli

tämligen stora men dels är det fråga om engångskostnader och dels kan även dessa i längden beräknas medföra en betydande årlig besparing.

Under tiden intill föreslagna rationaliseringsåtgärder hinner genomföras bör straffregistret enligt utredningen erhålla ytterligare personalförstärkningar. Registret bör vidare redovisas som en *självständig enhet* inom styrelsen.

Slutligen anför utredningen i detta sammanhang, att utredningen erhållit det intrycket att en bättre samordning av verksamheten på centrala fångregistret, straffregistret och avdelningen för strafftidsberäkning sannolikt skulle kunna åstadkommas. Utredningen anser att detta spörsmål vid tillfälle bör göras till föremål för överläggning mellan den av utredningen föreslagna lag- och utredningsbyrån samt socialbyrån och straffregistret.

I fråga om centrala fångregistret, vilket tillhör sociala byrån och inrättades år 1938, framhåller utredningen att registret väsentligt utvidgats främst i samband med räjongsystemets genomförande. Vidare har registret i snabbt ökad omfattning utnyttjats såväl av fångvårdsstyrelsen som av andra myndigheter såsom upplysningskälla vid undersökningar av olika slag rörande brottslighet, kriminalvårdsklienteletets beskaffenhet m. m. Utredningen anför härom i huvudsak följande.

Under år 1953 mottog registret 1 800 akter rörande frivivna och under år 1957 över 9 000 akter.

För närvarande inkommer dagligen till centrala fångregistret mellan 20 och 50 personakter. För att utlåningsverksamheten, som har ungefär samma omfattning, skall kunna fungera tillfredsställande måste varje nyinkommen akt redan inkomstdagen granskas, gallras och insorteras i aktsamlingen. Vid granskningen undersöks om akten innehåller någon dom, som icke befordrats till verkställighet, och kontrolleras att icke någon av de viktigare handlingarna saknas. Gallringen har huvudsakligen till uppgift att göra akternas innehåll lättillgängligt och att nedbringa utrymmesbehovet för aktsamlingen.

På centrala fångregistret utföres även klientelutredningar och statistiska undersökningar, som erfordras för fångvårdsstyrelsens verksamhet eller begärs från justitiedepartementet, riksdagsutskott, kommittéer m. fl.

Till centrala fångregistret överlämnas vidare förfrågningar från domstolar, militära och andra myndigheter samt personundersökare och enskilda personer rörande de registrerades personliga förhållanden. Sådana förfrågningar innefattar ej sällan besvärliga sekretessspörsmål.

Centrala fångregistret utnyttjas i stor utsträckning både av straffregistret och av den personal som sysslar med strafftidsberäkning. Det är därför av betydelse för de enskildas rättssäkerhet att uppgifterna i centrala fångregistret är fullständiga och korrekta.

Även i fråga om detta register finner utredningen att personalförstärkning erfordras. Enligt utredningens förslag skall det liksom nu tillhöra *sociala byrån*.

Beträffande registret över villkorligt dömda anför utredningen, att detta register tillkom den 1 januari 1944, då 1939 års lag om villkorlig dom trädde i kraft. Registret har därefter berörts i samband med olika tidigare utredningar och dess slopande har även varit ifrågasatt. Utredningen framhåller att fångvårdsstyrelsen genom registret är i stånd att

lämna icke oväsentliga bidrag till den officiella rättsstatistiken. Härtill kommer att registret erbjuder ett värdefullt material för kriminologisk forskning, vilket material med den nu använda arbetsmetoden hopsamlas genom ett minimum av arbete men som varken nu eller efter ett genomförande av kriminalstatistikutredningens förslag kan utan åtskilligt besvär uppbibras på annat håll. Något slopande av detta register bör därför icke komma i fråga. Enligt utredningens förslag bör det alltså handhas av *sociala byrån*.

Fångvårdsstyrelsens personalorganisation

Vidtagna tillfälliga personalförstärkningar

Fångvårdsstyrelseutredningen anför, att utredningen, som tillsattes i oktober 1955, snart fann att personalförstärkningar erfordrades i olika hänseenden. Med anledning härav anmälde utredningen bl. a. i skrivelse den 12 mars 1956 till chefen för justitiedepartementet att det med hänsyn till arbetsbelastningen på styrelsens högre tjänster borde till verkschefens förfogande ställas en befattningshavare med uppgift att biträda med överdirektörsgöromål samt att byråchefstjänsterna på administrativa byrån och socialbyrån borde dubbleras. Vidare hemställde utredningen att den person som kunde komma att utses till biträdande överdirektör jämväl skulle förordnas till ledamot av utredningen. Dessa förslag bifölls av Kungl. Maj:t enligt beslut den 20 och den 27 april 1956.

Av vad utredningen anfört framgår vidare, att utredningen sedan den fått ytterligare inblick i fångvårdsstyrelsens arbetskraftsproblem — utredningens sekreterare har tidvis tjänstgjort som byråchef i styrelsen — medverkat till ytterligare tillfälliga personalförstärkningar avseende huvudsakligen amanuens- och biträdespersonal. Vidare har fångvårdsstyrelsens anslagspost till vikarier och tillfällig arbets hjälp under utredningstiden uppräknats med 60 000 kronor, varjämte fångvårdsstyrelsen själv under samma tid, bl. a. med anlåtande av den förstärkta vikariemedelsposten i olika hänseenden utökat sin personal.

Inberäknat nämnda personalförstärkning hade fångvårdsstyrelsens personalorganisation vid utgången av år 1958 följande omfattning:

	I	II	III	S: a
Verksledningen	1	1		2
Administrativa byrån (utom straffregistret)	19 $\frac{1}{2}$	5	3	27 $\frac{1}{2}$
Straffregistret	7	2		9
Socialbyrån (utom de centrala nämndernas kanslier)	17	4		21
Interneringsnämndens kansli	4			4
Ungdomsfängelnsnämndens kansli	2 $\frac{1}{2}$	1		3 $\frac{1}{2}$
Arbetsbyrån	16 $\frac{1}{2}$	5	2	23 $\frac{1}{2}$
Summa	67 $\frac{1}{2}$	18	5	90 $\frac{1}{2}$

Kolumn I avser 1955 års fasta personalorganisation; kolumn II av Kungl. Maj:t medgivna personalförstärkningar; kolumn III av fångvårdsstyrelsen anordnade personalförstärkningar.

Såsom framgår av de såsom bilaga till detta protokoll redovisade sammanställningarna för styrelsens nuvarande personalorganisation, utredningens och fångvårdsstyrelsens förslag till ändringar samt den av mig förordade organisationen har fångvårdsstyrelsen under tiden fram till den 1 januari 1960 tillförts ytterligare tillfälliga personalförstärkningar.

Verksledningen

Chefstjänsten i fångvårdsstyrelsen är för närvarande en överdirektörsbefattning Bo 5.

Utredningen anför att fångvården under det senaste decenniet kraftigt utvidgats både till följd av tillväxten av kriminalvårdsklientelet och på grund av lagstiftarnas strävanden mot en mer differentierad behandling av detta klientel. Utbyggnaden av organisationen för både sluten kriminalvård och kriminalvård i frihet pågår alltjämt. Även själva fångvårdsstyrelsen har under detta utvecklingsskede erhållit en större organisation och vid bifall till utredningens förslag skulle den komma att omfatta omkring dubbelt så många tjänstemän som enligt 1949 års organisation. Den moderna fångvården innefattar ett rikt fasetterat arbetsområde och av dess ledning kräves sålunda sociala, juridiska, administrativa och industritekniska bedömanden.

Med hänsyn till dessa förhållanden har utredningen funnit det motiverat att fångvårdsstyrelsens chefstjänst ändras till en generaldirektörstjänst, vilken lämpligen bör placeras i Bp 6.

Enligt den nuvarande fångvårdsinstruktionen gäller att, om verkschefen är förhindrad att utöva sina åligganden och vikarie ej förordnas för honom, den till utnämningen äldste byråchefen skall fungera som ställföreträdande verkschef.

Utredningen förordar att även i detta hänseende en omläggning sker därhän, att såsom verkschefens ställföreträdare skall tjänstgöra den byråchef som Kungl. Maj:t efter anmälan av verkschefen förordnar därtill. På ställföreträdaren bör jämväl ankomma att i den utsträckning verkschefen bestämmer biträda denne med utövningen av hans ämbete.

Fångvårdsstyrelsens sakkunniga

Av den föregående framställningen framgår att fångvårdsstyrelsen enligt gällande föreskrifter i två olika sammanhang skall vara förstärkt med utomstående sakkunniga, nämligen dels vid handläggningen av ärenden enligt 84 § verkställighetslagen och lagen om villkorlig frigivning och dels vid handläggningen av vissa organisationsfrågor m. m. I vardera fallet är det fråga om två sakkunniga. I det förra fallet bildar de sakkunniga jämte styrelsen i övrigt den s. k. förstärkta fångvårdsstyrelsen. De sakkunniga i det senare fallet benämnes fångvårdsfullmäktige. Den ene av dessa skall besitta social och den andre statsfinansiell sakkunskap.

Utredningen anför att vid ett genomförande av utredningens förslag till decentralisering av åtskilliga av de ärenden som nu ankommer på den s. k.

förstärkta fångvårdsstyrelsen arbetsuppgifterna för denna sammansättning av styrelsen kommer att kraftigt minska. I fråga om fullmäktigeinstitutionen torde vidare kunna ifrågasättas om icke inom fångvårdsstyrelsen liksom i de centrala verken i allmänhet statsfinansiell sakkunskap får anses i tillräcklig utsträckning finnas företrädd bland verkets chefspersonal. Å andra sidan är det ur olika synpunkter önskvärt att utomstående sakkunniga även i fortsättningen deltagar i handläggningen av vissa av de ärenden som nu kräver närvaro av fångvårdsfullmäktige. Enligt utredningen synes detta önskemål lämpligen kunna tillgodoses på det sättet att man för alla slag av ärenden, vilka bör handläggas i närvaro av utomstående sakkunniga, såsom sådana utnyttjar samma personer.

Utredningen föreslår därför, att de sakkunniga i förstärkta fångvårdsstyrelsen samt fångvårdsfullmäktige ersättes med två sakkunniga, som skall inträda som ledamöter av styrelsen vid handläggning av dels ärenden angående besvär över anstaltsnämnds beslut i frågor, som decentraliserats från förstärkta fångvårdsstyrelsen, och ärenden om åtgärd mot villkorligt frigiven och dels av ärenden, som avser handhavandet av fångvården eller organisationen inom fångvårdsstyrelsens verksamhetsområde och som är av principiell eller eljest av större betydelse.

Utredningen anser att för dessa sakkunniga lämpligen kan uppställas samma kompetenskrav som nu gäller för de sakkunniga i förstärkta fångvårdsstyrelsen. Även om det icke uttryckligen föreskrives att en av dem skall vara kvinna, framstår det för utredningen som önskvärt att så icke alltför sällan blir fallet.

Lag- och utredningsbyrån

Som framgått av den föregående redogörelsen föreslår utredningen att en ny byrå, lag- och utredningsbyrån, inrättas med uppgift bl. a. att handlägga ärenden av allmänt rättslig natur samt svara för sådana utrednings- och planeringsuppgifter, vilka bör ombesörjas av det centrala kriminalvårdsorganet, däri inbegripet bl. a. prognoser angående den framtida omfattningen av kriminalvårdsklientelet.

Förutom byråchef föreslås byrån bestå av en utredningssektion och en ombudsmannasektion.

På byråchefen, för vilken föreslås en ny byråchefstjänst Be 1, skall ankomma att följa utvecklingen av kriminalvården inom och utom landet, sörja för att uppslag till förbättringar av olika slag blir undersökta och verka för att de eventuellt även blir prövade i den svenska kriminalvården. Han skall vidare biträda styrelsen med utarbetande av förslag till sådana principiella eller praktiska reformer som synes ägnade att öka kriminalvårdens effektivitet samt bereda och föredraga ärenden angående viktigare författningar på fångvårdens område, ärenden rörande sådana cirkulär och rundskrivelser av författningsskarakter som utfärdas av fångvårdsstyrelsen ävensom remisser från Kungl. Maj:t och justitiekanslers-, justitieombuds-

man- och militieombudsmannaämbetena i ärenden av allmän eller juridisk natur.

Med hänsyn till beskaffenheten av de för byrån avsedda uppgifterna bör man för byråchefstjänsten söka förvärva en person med erfarenhet av såväl domstols- som förvaltningsverksamhet. Även erfarenhet av utredningsarbete bör vara en merit och i vissa fall kunna ersätta förvaltningstjänstgöring.

Utredningssektionens chef, vilken skall vara fångvårdsstyrelsens organisationsföredragande, bör ha till huvuduppgifter att handlägga allmänna ärenden angående fångvårdens anstalts- och personalorganisation, svara för allmänna rationaliseringsinitiativ samt utarbeta fångvårdsstyrelsens förslag till anslagsäskanden. Befattningshavaren, för vilken avses den nuvarande byrådirektörstjänsten Ae 24 på administrativa byrån, bör ha en självständig ställning. Med hänsyn härtill samt till omfattningen och den kvalificerade beskaffenheten av hans uppgifter föreslås att tjänsten uppföres som byrådirektör Ao 26.

Utredningssektionen bör vidare omfatta en förste byråsekreterare Ae 23 med uppgift att upprätta prognoser beträffande den framtida omfattningen av kriminalvårdsklientelet och andra sammanställningar av utredningskaraktär, redigera fångvårdsstyrelsens årsberättelse, utarbeta översikter över driftskostnaderna vid olika anstalter m. m. samt ett kanslibitråde Ag 7 med uppgift att biträda förste byråsekreteraren med statistiska räknearbeten m. m.

På *ombudsmannasektionen* bör handläggas ombudsmannaärenden — disciplinärenden, inkassoärenden, uppvaktningar inför domstolar, rättsärenden rörande fångvårdens fastigheter samt skadestandsärenden m. m. Till sektionen bör föras den nuvarande tjänsten på administrativa byrån som förste byråsekreterare och ombudsman Ao 21. Med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalificerade beskaffenhet föreslås att tjänsten uppflyttas till Ao 23. Sektionen bör vidare tillföras ett kanslibitråde Ag 7 med uppgift att biträda vid handläggningen av enklare rättsärenden, bevakning av fataliteter m. m.

Slutligen upptages utanför sektionsindelningen ett biträde i reglerad befordringsgång för skrivgöromål åt byrån i dess helhet.

Administrativa byrån

Enligt utredningens förslag skall, sedan till den nya lag- och utredningsbyrån hänförs allmänna organisationsärenden, ombudsmannaärenden och ärenden rörande anslagsäskanden, återstående administrativa uppgifter utom klientelregistrering ankomma på administrativa byrån.

Med hänsyn till ärendenas beskaffenhet föreslås att byrån skall bestå av en allmän sektion, en personalsektion och en kameral sektion.

Till *allmänna* sektionen bör hänföras andra anslagsärenden än anslagsäskanden. På sektionen bör även handläggas de på administrativa byrån ankommande centralupphandlingsärendena, vilka icke ombesörjs av kamre-

raren. Vidare bör på sektionen handläggas ärenden angående underhåll och andra förvaltningsärenden beträffande fångvårdens fastigheter samt vissa uppgifter i fråga om registrering och förvaring av handlingar.

För sektionschefsposten föreslås en förste byråsekreteraretjänst Ae 21, varvid en amanuens tjänst i den nuvarande organisationen utgår.

På allmänna sektionen bör vidare upptagas den byggnadsinspektör Ag 21, som utredningen vid behandlingen av byggnadsärendena föreslagit skola tillföras fångvårdsstyrelsen.

För sektionen bör vidare inrättas en ny kansliskrivaretjänst Ao 10. Innehavaren skall ha till uppgift att bl. a. biträda med dispositionsbokföring beträffande anslag till underhålls-, reparations- och annan byggnadsverksamhet. Kansliskrivaren bör därjämte, som framgår av det följande, avses för visst biträde åt personalsektionen.

Till allmänna sektionen bör slutligen föras byråns nuvarande registreringspersonal omfattande en kansliskrivare (registrator) Ao 10 och ett biträde i reglerad befordringgång. Härvid har utredningen, som rekommenderar viss omläggning i begränsande syfte av styrelsens system för diarieföring och aktförvaring, utgått från att registratorn alltjämt skall handha den centrala postöppningen samt utåt intaga ställningen som verksregistrator och kommissionär.

På *personalsektionen* förutsättes skola handläggas personalärenden rörande styrelsen, de centrala nämnderna, skyddskonsulentorganisationen och fångvårdsanstalterna. För dessa ärenden finns i styrelsens nuvarande fasta organisation endast två tjänster på handläggningsplanet nämligen en byrådirektörstjänst och en förste byråsekreteraretjänst på kanslisektionen. Dessa tjänster, vilka jämväl är avsedda för viktiga och omfattande uppgifter såsom organisationsärenden resp. ombudsmannaärenden, har som framgår av det föregående föreslagits överförda till lag- och utredningsbyrån.

Med hänsyn härtill föreslås att för posten som personalsektionens chef inrättas en förste byråsekreteraretjänst Ae 23, vars innehavare skulle ha till uppgift att föredraga och efter delegation besluta i enskilda personalärenden.

Till dennes förfogande bör för beredning av större och tidsödande ärenden finnas en amanuens, vilken emellertid är avsedd att i stort sett lika fördela sin tjänstgöring mellan personalsektionen och allmänna sektionen.

Vidare föreslås inrättande av två kansliskrivaretjänster Ae 10. Av befattningshavarna skall den ene ha till uppgift att uppsätta beslut om förordnanden, uppgöra meritsammanställningar samt ombesörja kontakten med linjens personal m. fl. och den andre att fortlöpande föra tjänsteförteckningar samt handha matrikelföring, personalredovisning, personalstatistik m. m.

Härvid räknas med att för ärenden angående löneklassplaceringar och löneklassuppflyttningar skall utnyttjas den kansliskrivare på allmänna sektionen, vilken enligt det föregående skall stå till förfogande även för personalsektionen.

Syftet med utredningens förslag att två tjänster — en amanuens tjänst

och en kansliskrivartjänst — delvis skall utnyttjas inom både personalsektionen och allmänna sektionen är bl. a. att ge dessa arbetsenheter en större elasticitet ifråga om arbetskraften vid tillfälliga ökningar av sektionernas arbetstryck.

Beträffande arbetsuppgifterna för *kameralsektionen* har utredningen funnit att vissa jämkningar bör genomföras i det praktiska förfarandet såvitt avser förekommande bokförings-, kassa- och redovisningsgöromål.

Enligt rådande arbetsfördelning har kamreraren att i icke ringa utsträckning handlägga centrala upphandlingsärenden. Denna anordning anses böra bibehållas. Med hänsyn härtill samt i betraktande av den betydande utvidgning som fångvården genomgått sedan kamrerarens löneställning senast prövades och jämväl hans självständiga ställning bör tjänsten uppflyttas från Ao 21 till Ao 23.

Sektionen föreslås därutöver omfatta en bokhållare Ae 15 med uppgift bl. a. att svara för intern kontroll av anstalternas räkenskaper samt i övrigt biträda med kamrerargöromål, en kansliskrivare (kassör) Ao 10 som skall ombesörja kassarörelsen m. m., en kontorist Ae 9 för avlöningsuträkning m. m. beträffande styrelsens, de centrala nämndernas och skyddskonsulentorganisationens tjänstemän (sammanlagt omkring 200), ett kanslibitråde Ao 7 med uppgift att handha styrelsens egen bokföring samt att biträda med granskningen av anstalternas räkenskaper samt slutligen två biträden i reglerad befordringgång för bokföringsarbete och speciella skrivgöromål m. m.

Straffregistret

Som förut anförts har utredningen ansett att straffregistret på grund av sina från fångvårdsstyrelsen i övrigt klart avgränsade uppgifter bör redovisas som en självständig arbetsenhet. Utredningen har dock i avbidan på att frågan om var straffregistret skall vara förlagt blir slutgiltigt löst avstått från att framlägga några definitiva förslag om registrets tekniska anordningar och dess personalorganisation.

Emellertid har utredningen, som funnit att vissa rationaliseringsåtgärder avseende dels metoderna för framställning av straffregisterutdrag och dels aktförvaringssystemet bör vidtagas tills vidare ansett att straffregistret under tiden intill dessa åtgärder hinner genomföras bör erhålla personalförstärkningar.

Utredningens förslag härom upptar en kansliskrivartjänst Ag 10 samt två tjänster som kanslibitråde Ag 7 resp. expeditionsvakt Ag 7. Samtidigt framhålles att, om straffregistrets arbetsuppgifter skulle komma att öka, ytterligare personal erfordras.

Socialbyrån

Enligt utredningens förslag skall socialbyråns personal liksom nu vara sammanhållen på en juridisk sektion och en vårdsektion. Även personalen på centrala fångregistret skall alltjämt tillhöra socialbyrån.

Till *juridiska sektionen* bör hänföras ärenden angående verkställbarhetskontroll av straffdomar samt straffrättsberäkning.

Behovet av personal för dessa båda ärendegrupper beräknas till en förste byråsekreterare Ao 23 med uppgift att svara för straffrättsberäkning i svårare fall, en förste byråsekreterare Ao 21, som skall svara för straffdomars befordran till verkställighet samt att biträda med straffrättsärenden av kvalificerad art, en amanuens för handläggning av enklare ärenden angående straffrättsberäkning, en kansliskrivare Ao 10, som skall vara sektionens registrator samt biträda i ärenden angående straffdomars befordran till verkställighet, ett kanslibitråde Ae 7 för uppgifter i samband med straffrättsberäkning samt två och ett halvt biträden i reglerad befordringsgång.

I fråga om *vårdsektionen*, där alla ärenden angående egentlig kriminalvård bör förläggas, föreslås inrättande av en ny byrådirektörstjänst Ae 24. Befattningshavaren skall vara sektionschef samt handlägga ärenden angående kriminalvård i frihet, bistå skyddskonsulentorganisationen med råd och anvisningar, varvid han med jämna mellanrum bör besöka de olika skyddskonsulentdistrikten, samt handlägga ärenden angående åtgärd mot villkorligt frigiven m. m.

För handläggning av ärenden angående slutet kriminalvård, innefattande bl. a. intagnas undervisning och fritidssysselsättning, bör finnas en förste byråsekreterare Ao 23. Denne skall även ha till uppgift att svara för personalutbildningen och att föredraga nådeärenden.

På sektionen bör vidare upptagas den av utredningen föreslagna psykologtjänsten Ag 23 för ledningen av den gruppterapeutiska försöksverksamheten.

I övrigt beräknar utredningen en amanuens, vilken skall biträda förste byråsekreteraren med rutinärenden m. m., ett kanslibitråde Ao 7 med uppgift att biträda byrådirektören samt föra registret över villkorligt dömda, och slutligen ett kanslibitråde Ag 7 med uppgift att biträda i ärenden angående intagnas undervisning m. m. samt personalutbildning.

Denna organisation erfordras enligt utredningen så länge kriminalvårdsklientelet har den omfattning som förekommit under 1958. Skulle en icke alltför obetydlig ökning inträffa torde ytterligare personal på amanuens- och biträdesplanet erfordras. Om av utredningen föreslagna decentralisering av ärenden till anstaltsnämnderna icke i allt väsentligt genomföres och fängvårdsstyrelsen icke befrias från att avge yttrande i flertalet nådeärenden kommer den föreslagna organisationen icke heller att förslås.

I fråga om personalen på *centrala fångregistret* upplyser utredningen att en amanuens på den nuvarande vårdsektionen, vilken tillagts uppgiften att utöva tillsyn över registret, i själva verket fått ägna hela sin ordinarie tjänstetid åt planerings- och personalfrågor samt handledning av personalen ävensom handläggning av de svårare ärendena på registret. Enligt utredningens mening kan det inte råda något tvivel om att centrala fångregistret bör återfå en amanuustjänst som indrogs i samband med 1955 års omorganisation av styrelsen.

Med hänsyn till ökningen av arbetsuppgifterna föreslås därjämte, att biträdespersonalen förstärkes med två tjänster i reglerad befordringsgång.

Arbetsbyrån

Arbetsbyrån är f. n. organiserad på en allmän sektion, en verkstadssektion, en byggnadssektion och en jordbrukssektion. Liksom i fråga om byråns arbetsuppgifter har utredningen icke funnit någon ändring påkallad i denna indelning.

I *allmänna sektionen* ingår nu två förste byråsekreteraretjänster A 23, varav en ordinarie och en extra. Anledningen härtill är att utredningen funnit det nödvändigt att utverka dubblering av den ordinarie tjänsten såsom ett provisorium under utredningstiden. Utredningen anser att man på längre sikt torde kunna göra en sådan arbetsfördelning mellan tjänsterna att den senast inrättade kan placeras i lönegrad 21. Tjänsten föreslås därjämte uppförd som extra ordinarie.

Vidare bör till allmänna sektionen återföras en förste byråingenjörstjänst Ae 23 som år 1949 tillförts sektionen för allmänna rationaliseringsuppgifter men som sedan längre tid kommit att helt utnyttjas för verkstadssektionen. Samtidigt föreslås ordinariesättning av tjänsten. Genom nämnda åtgärder torde det få anses sörjt för arbetsbyråns normala behov av personal för planerings- och utredningsuppgifter.

För de speciella organisationsuppgifter som åvilar arbetsbyrån i samband med tillkomsten av nya verkstäder eller annan mer omfattande utvidgning av arbetsdriften bör den av fångvårdsstyrelsen nu praktiserade metoden att förtidsanställa respektive arbetsdriftschefer och placera dem på arbetsbyrån med uppgift att svara för erforderliga förberedelsearbeten få tillämpas även fortsättningsvis.

Beträffande biträdespersonalen på allmänna sektionen räknar utredningen med en kansliskrivare Ao 10 och ett halvtidsanställt biträde för sektionens debiteringsdetalj, ett kanslibitråde Ao 7 för registreringsuppgifter samt tre biträden i reglerad befordringsgång för sektionens skrivcentral.

Efter den ansvällning av arbetsdriften som ägt rum under det sista decenniet har chefen för *verkstadssektionen* erhållit en alltmer självständig ställning. Med hänsyn härtill bör för denne inrättas en förste byråingenjörstjänst i lönegrad Ao 23 i stället för den nuvarande tjänsten i lönegrad Ae 21.

Under sektionschefen bör liksom nu finnas ett antal arbetsgrenschefer för verkstadsdriften.

Enligt utredningen bör av de tjänstemän, som skall svara för den centrala ledningen av snickeri- och mekaniska verkstäder, krävas teknisk utbildning. Arbetsgrenshefen för snickeriverkstäderna bör såsom i gällande organisation vara byråingenjör Ao 19. Då samma löneställning bör tillkomma arbetsgrenshefen för de mekaniska verkstäderna föreslås att en nu befintlig ingenjörstjänst utbytes mot en byråingenjörstjänst Ae 19.

Vad beträffar övriga arbetsgrenschefer bör man liksom f. n. kunna anlita

omväxlande tekniker och ekonomer. Utredningen föreslår att man i fråga om lönesättningen för dessa befattningar tillämpar ett system som innebär att man anger alternativa tjänstetitlar och »högstlönegrad». Tjänstebemärkeningen bör därvid vara byråsekreterare, byråingenjör eller assistent och högsta tillåtna lönegrad Ae 19. Denna anställningsform bör även kunna komma i fråga för andra befattningshavare på sektionen.

Utredningen uppskattar arbetsbyråns nuvarande behov av dylika tjänstemän till sex, varav en bör vara arbetsgrenschef för finkonfektion och en för grovkonfektion och terapiarbeten, en behövs som biträde åt de båda arbetsgrenscheferna på konfektionsområdet och en som biträde åt arbetsgrenscheferna för snickeri och mekanik, en bör svara för plastverkstäderna och ärenden angående tapetserararbeten, varjämte hos en slutligen bör samlas ärenden angående bokbinderi, tryckeri, kartongarbeten och tvätt.

För upphandling samt ärenden angående arbetspremier och statistik m. m., vilka uppgifter beräknas kräva två befattningshavare, synes man däremot kunna bibehålla amanuéstjänster.

I fråga om *byggnadssektionen* föreslår utredningen att för sektionschefen, med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning och kvalificerade beskaffenhet, inrättas en förste byråingenjörstjänst Ao 21 i stället för den nuvarande byråingenjörstjänsten Ae 19.

Som sektionens byggnadskontrollanter tjänstgör f. n. två förste yrkesmästare A 13, vilka avlönas från fångvårdsanstaltens avlöningsanslag. Utredningen föreslår att dessa tjänster ersättes med två på styrelsens stat uppförda byggnadskontrollanttjänster A 17, varav en upptages som ordinarie och en som extra ordinarie.

Vad slutligen beträffar *jordbrukssektionen* består denna f. n. av en förste byråinspektör Ao 23 och en amanuens, båda med agronomutbildning. Utredningen har icke funnit anledning att föreslå någon ändring i denna sammansättning.

Utredningen upplyser, att arbetsbyråns chef — vilken numera avgått med ålderspension — påyrkat ytterligare personalförstärkningar, varvid han bl. a. hävdar att utredningens förslag ej innebär annat än att man i huvudsak inhämtar den eftersläpning i fråga om personaltillgång som uppkommit genom den av yttre omständigheter föranledda arbetsökningen.

Utredningen framhåller häremot att den icke ansett sig f. n. kunna tillstyrka större personalorganisation för arbetsbyrån. Skulle anspråken på personal stiga snabbare än utredningen beräknat torde behovet böra få tillgodoses bl. a. genom anlåtande av den medelsreserv som utredningen föreslår.

Vissa biträdes- samt expeditivsvaktsgöromål

Utöver förut redovisad biträdespersonal bör enligt utredningens mening särskild sådan ställas till chefstjänstemännens förfogande för sekreterareuppgifter m. m.

Utredningen föreslår att dels till verkschefens förfogande ställes ett kanslibitråde Ag 7 med uppgift att vara dennes handsekreterare och dels de olika byråerna tillföres var sin kanslibiträdestjänst Ag 7 utom sektionsindelningen att helt eller delvis utnyttjas för sekreterargöromål åt en eller ett par chefstjänstemän på respektive byrå. I fråga om lag- och utredningsbyrån skall kanslibiträdet ha till uppgift att vara byråregistrator samt sekreterare åt byråchefen och byrådirektören. Kanslibiträdet på administrativa byrån bör tjänstgöra som sekreterare åt byråchefen och förste byråsekreteraren på allmänna sektionen. Kanslibiträdet på socialbyrån bör vara byråregistrator och byråchefens sekreterare. Med hänsyn till den omfattande affärskorrespondens som förekommer på arbetsbyrån bör man på kanslibiträdet ej lägga annan uppgift än att vara sekreterare åt byråchefen.

I fråga om den till administrativa byrån anslutna gemensamma skrivcentralen samt den under samma byrå redovisade gemensamma expeditionsvakts- och telefonistpersonalen föreslår utredningen att den nuvarande förste expeditionsvaktstjänsten Ao 8 med hänsyn till arten och omfattningen av arbetsuppgifterna ersättes med en tjänst för materialförvaltare Ao 9 samt att en extra expeditionsvaktstjänst Ag 7 uppföres som extra ordinarie. I övrigt förutsättes ingen ändring i förhållande till nuvarande personalorganisation.

Vikariemedel m. m.

Enligt utredningen förekommer sommartid icke någon särskilt stor minskning av arbetsbelastningen i fångvårdsstyrelsen. Detta har blivit än mer påtagligt sedan fångvårdsdirektörerna erhållit befogenhet att i vissa fall under högbeläggningstid medge anstånd med verkställighet av straff, i vilka fall verkställigheten i regel förläggs till sommarmånaderna. På grund härav torde styrelsen i regel icke kunna underlåta att förordna vikarier för tjänstemän som åtnjuter semester eller annan ledighet vare sig under sommaren eller än mindre under övriga delar av året. Med hänsyn härtill bör styrelsens vikariemedel beräknas på sådant sätt, att styrelsen erhåller möjlighet att för varje tjänsteman förordna vikarie under den tid tjänstemannen äger rätt till helt eller delvis kostnadsfri ledighet. Då denna tid i genomsnitt uppgår till väsentligt mer än sex veckor eller sålunda mer än en åttondel av ett år, bör styrelsens vikariemedel beräknas till belopp som motsvarar minst en åttondel av styrelsens anslag till avlöningar till ordinarie och icke-ordinarie personal.

Härutöver är det — för att fångvårdsstyrelsens organisation skall bli tillräckligt elastisk — angeläget att det finns medelsreserver som medger en snabb utökning av organisationen med extra personal då arbetsbelastningen till följd av ökning av fångantalet eller av annan anledning blir större än den för vilken personaluppsättningen är beräknad. För detta ändamål bör enligt utredningens mening fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag förstärkas med 65 000 kronor, vilket belopp bör få tagas i bruk först efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

I detta sammanhang torde vidare få nämnas, att utredningen i syfte att bibringa organisationen önskvärd elasticitet ansett, att användningen av ordinarie anställningsform bör begränsas till de tjänster som erfordras vid ett fångantal som icke kan beräknas komma att underskridas inom överskådlig tid samt att utredningen härvid kommit fram till att till grund för ordinarie sättningen i princip bör läggas det personalbehov som förelåg 1955.

Slutligen föreslår utredningen att till fångvårdsstyrelsens förfogande ställes ett belopp, förslagsvis 30 000 kronor, för bestridande av kostnader för anlåtande av andra sakkunniga än styrelsens arkitekt och de sakkunniga som enligt vad utredningen föreslagit skall vid handläggningen av vissa ärenden ingå som ledamöter i styrelsen.

Sammanfattning

Antalet befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen och de centrala nämnderna — vilka senare redovisas närmare i det följande — uppgick enligt 1955 års organisation till 67 1/2. Under tiden därefter fram till utgången av år 1958, då utredningens undersökningar av styrelsens arbetskraftsbehov var avslutade, hade organisationen provisoriskt förstärkts med 23 befattningshavare. Vid sistnämnda tidpunkt uppgick alltså det totala antalet tjänster till 90 1/2. Enligt utredningens nu framlagda förslag ökas antalet till 112 1/2. I förhållande till 1955 års organisation innebär utredningens förslag en ökning med 45 tjänster eller med nära 67 procent av denna.

Yttranden

Allmänna synpunkter

Enligt *fångvårdsstyrelsen* har tidigare organisationsundersökningar av styrelsen icke tillnärmelsevis bedrivits under sådan primär kontakt med utredningsmaterialet och med sådan grundlighet som den nu avslutade. Styrelsen uttalar sin tillfredsställelse över att dess arbetsformer och arbetskraftsbehov äntligen blivit på ett sakkunnigt och objektivt sätt ingående bedömda samt betecknar utredningens förslag till personalorganisation, sett som helhet, såsom starkt underbyggt och väl avvägt. Emellertid påpekar styrelsen samtidigt att utredningens undersökningar torde ha varit avslutade i och med utgången av år 1958 — i vissa fall ännu tidigare. Från denna tidpunkt och fram till den dag, då styrelsen avgivit sitt remissyttrande (15/9 1959), har fångantalet och därmed arbetstrycket på styrelsens olika avdelningar visat en klart stigande tendens. Med hänsyn härtill har styrelsen för att den icke efter omorganisationen redan från början skall behöva arbeta med alltjämt otillräckliga resurser sett sig nödsakad att föreslå ett antal tjänster utöver dem som innefattas i utredningens personalplan.

Även *statstjänstemannaförbundet*, som i princip ansluter sig till utredningens förslag, konstaterar att den föreslagna personalorganisationen i da-

gens läge är otillräcklig. En faktor som utredningen enligt förbundet bort beakta i större utsträckning är den sedan länge påtalade förslitningen av styrelsens samtliga personalgrupper.

Svenska fångvårdssällskapet anser att den föreslagna utbyggnaden i stort sett torde motsvara förhandenvarande behov. *Fångvårdsdirektörerna* i norra och södra anstaltsgrupperna ger uttryck åt tillfredsställelse över att styrelsen får personalförstärkningar, vilket kan väntas få gynnsamma följder även för verksamheten på linjen.

Statskontoret finner det uppenbart, att de senaste årens kraftiga ökning av kriminalvårdsklientelet helt sprängt de kalkyler, som legat till grund för 1955 års organisation, vilken för övrigt synes ha varit klart underdimensionerad redan vid tillkomsten. Fångantalet har under denna tid undergått en ständig stegring och några tendenser till en avmattning i den uppåtgående kurvan har ännu ej visat sig. Försiktigheten synes därför bjuda att även för i vart fall de närmaste åren räkna med en fortgående ökning. Statskontoret erinrar i detta sammanhang om att antalet intagna, enligt beräkningar som gjorts inom justitiedepartementet, har uppskattats, om den nuvarande utvecklingslinjen följes, till maximalt 5 200 respektive i medeltal 4 700 år 1960 och maximalt 6 800 respektive i medeltal 6 100 år 1965. Som jämförelse nämnes att till grund för 1955 års organisation synes ha legat en beräknad medelbeläggning av drygt 3 000 platser. Statskontoret uttalar att det vid bedömandet av personalbehovet torde vara nödvändigt att härutöver taga hänsyn till att vissa styrelsen åliggande göromål på grund av rådande personalläge måst i icke tolerabel utsträckning eftersättas. För att fångvårdsstyrelsen skall tillfredsställande kunna fullgöra sina författningssenliga uppgifter synes därför ofrånkomligt att styrelsens personalresurser redan i dagens läge icke oväsentligt förstärkes. Ämbetsverket finner det därvid mot bakgrunden av tidigare erfarenheter och den väntade ytterligare ökningen av fångantalet angeläget, att styrelsen erhåller en organisation, som fullt svarar mot arbetsvolymen vid ikraftträdandet och som utan större omgång medger en påbyggnad, när antalet fångar och i frihet övervakade ytterligare stiger.

Rätts- och utredningsuppgifter

Utredningens förslag om inrättande av en lag- och utredningsbyrå tillstyrkes uttryckligen av *fångvårdsstyrelsen*, *socialstyrelsen* och *statskontoret*.

Sistnämnda ämbetsverk uttalar att byrån i viss mening skulle komma att tjänstgöra som ett stabsorgan åt fångvårdsstyrelsen i dess dubbla uppgift att svara för genomförandet av den av statsmakterna beslutade kriminalpolitiken och att taga initiativ och ge impulser till förändringar och förbättringar på detta område. Med den eftersläpning av viktiga utrednings- och administrativa uppgifter, som redan nu föreligger och med den utveckling inom fångvården som är att vänta på längre sikt, förefaller det starkt motiverat att styrelsen förstärkes med den föreslagna byrån.

Förslaget avstyrkes däremot av *statens organisationsnämnd*, som i fråga om den föreslagna byråns uppgifter inte kan finna annat än att det måste ankomma på verkschefen att i stort och på verksbyråcheferna att var och en inom sitt område följa utvecklingen inom kriminalvården och att verka för att uppslag till förbättringar bli undersökta och eventuellt även provade. Att en särskild byrå inrättas för utredningsändamål kan knappast medföra att dessa befattningshavare kan avlastas nu berörda åligganden. Enligt nämnden måste det vidare bl. a. ankomma på Kungl. Maj:t att låta utreda behovet och konsekvenserna av större reformer på kriminalvårdens område.

En ledamot av nämnden, generaldirektör *Löfquist*, har anmält *avvikande mening* och tillstyrker inrättandet av den föreslagna byrån.

I fråga om den *prognosverksamhet* beträffande den framtida omfattningen av fångvårdsklientelet, som enligt utredningens förslag skall ankomma på lag- och utredningsbyrån, uttalar *organisationsnämnden* att dylika prognoser torde få baseras dels på statistiska undersökningar av den art att de lämpligen bör utföras av statistiska centralbyrån och dels på utredningar, för vilka erfordras sakkunskap på så många olika områden att företrädare för alla icke kan ingå bland styrelsens personal. Med hänsyn härtill synes det viktigare att styrelsen vid behov vänder sig till utomstående sakkunskap.

Statistiska centralbyrån förutsätter att den förordade prognosverksamheten huvudsakligen kommer att grundas på uppgiftsmaterial tillgängligt hos fångvårdsstyrelsen ävensom att vid ett återupptagande i enlighet med utredningens förslag av styrelsens årsberättelser dessa kommer att innehålla administrativ statistik. *Socialstyrelsen* understryker vikten av att en angelägen utbyggnad av en fristående kriminologisk forskning genom den föreslagna prognosverksamheten icke fördröjes. *Fångvårdsdirektören i ungdomsgruppen* framhåller behovet av att tillförlitlig och regelbunden statistik rörande fångantalet och dess fördelning på olika kategorier m. m. ställes till anstaltarnas förfogande.

Utredningens förslag att beslutanderätten i ärenden angående ersättning till enskilda förskador, som vållats av rymlingar m. fl., skall delegeras till *råjongcheferna* har icke mött någon erinran från dessa. *Fångvårdsstyrelsen* anser att denna fråga bör närmare utredas och gemensamma bestämmelser avseende fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen och socialstyrelsen utfärdas. *Statskontoret* föreslår att dylika ärenden om högst 1 000 kronor decentraliseras från Kungl. Maj:t till berörda centrala myndigheter med rätt för dessa att delegera beslutanderätten i ärenden med ersättningskrav upp till 300 kronor. *Socialstyrelsen* anser förslaget ej rationellt. För att säkra en enhetlig bedömning, grundad bl. a. på specialkunskaper på försäkringsrättens område, bör ärendena handläggas centralt.

Mot förslaget att till råjongcheferna delegera beslutanderätten i ärenden angående ersättning till intagna för persedlar, som

förkommit eller förstörts, har icke framställts någon erinran under remissbehandlingen.

Egentlig kriminalvård

Utredningens uttalande att behovet av en förstärkning av den centrala personalen för kriminalvården i frihet synes uppenbart understrykes bl. a. av *eftervårdsutredningen*, som därjämte framhåller att ytterligare anspråk på personal kan komma att föranledas av de förslag till förbättrande av kriminalvården i frihet, varom överväganden pågår inom utredningen.

Förslaget att yttrande över nåd ansökningar från intagna icke skall infordras från fångvårdsstyrelsen i andra fall än då detta är särskilt påkallat avstyrkes av *styrelsen*, som vidhåller sina tidigare framställda erinringar mot att dessa ärenden decentraliseras till anstaltsnämnderna. Även *fångvårdsdirektören i södra anstaltsgruppen* ställer sig tveksam med hänsyn till det ökade arbete som härigenom skulle uppkomma för anstaltsledningarna. Övriga *fångvårdsdirektörer* liksom de *anstaltsnämnder*, som yttrat sig i frågan, har ej uttalat någon erinran. *Statskontoret* finner förslaget rationellt. Tillstyrkande yttranden har vidare avgivits av *statens organisationsnämnd*, *utredningen angående principerna för fångvårdsanstalternas förseende med annan personal än tillsynspersonal* och *ungdomsfängelnsnämnden*.

I remissyttrandena har delade meningar kommit till uttryck i fråga om utredningens förslag att vissa av de på förstärkta fångvårdsstyrelsen ankommande ärendena skall decentraliseras till anstaltsnämnderna.

Fångvårdsstyrelsen har ansett sig kunna utgå från att genomförandet av den föreslagna decentraliseringen kommer att dröja åtskillig tid. *Svenska fångvårdssällskapet* anser att förslaget bör skjutas på framtiden. *Statskontoret* uttalar att det förefaller ämbetsverket som om ifrågavarande ärenden vore av sådan vikt bl. a. ur rättssäkerhetssynpunkt att de bör kvarligga hos styrelsen. *1956 års eftervårdsutredning* erinrar att av riksdagens revisorer år 1957 väckt fråga om avskaffande av anstaltsnämnderna i deras nuvarande form av Kungl. Maj:t överlämnats till utredningen att beaktas vid fullgörandet av utredningens uppdrag. Frågan om en decentralisering av beslutanderätten i vissa ärenden såsom angående exempelvis fakultativ villkorlig frigivning till de lokala organ, som enligt eftervårdsutredningen alltjämt bör finnas i någon form, torde kräva fortsatta överväganden inom utredningen.

Tillstyrkande yttranden har avgivits av *anstaltsnämnderna* vid fångvårdsanstalterna *Malmö*, *Skenäs*, *Hall*, *Karlstad* och *Mariestad*. Nämnden vid fångvårdsanstalten *Hälsingborg* tillstyrker decentralisering såvitt angår frågor om fakultativ villkorlig frigivning men avstyrker förslaget i övrigt.

Fångvårdsdirektörerna i *norra*, *östra*, *västra* och *södra* anstaltsgrupperna, *anstaltsnämnderna* vid fångvårdsanstalterna *Härnösand*, *Långholmen*, *Härlanda*, *Växjö*, *Linköping*, *Ollestad* och *Ulriksfors* avstyrker eller ställer sig

tveksamma till utredningens förslag. Olika skäl anföres härför, såsom att nämnderna har svårt att hinna med sina nuvarande uppgifter, att ojämnhet skulle uppstå i praxis, att nämnderna av de intagna skulle kunna uppfattas som bestraffande organ samt att det mest praktiska är att uppgifterna kvarligga hos styrelsen.

I fråga om den gruppterapeutiska försöksverksamheten, vilken enligt utredningens förslag bör fortsättas i vidgad omfattning, framhåller *eftervårdsutredningen* att gruppterapi synes kunna komma till ökad användning även när det gäller inpassningen i arbete av arbetsovilliga och arbetshämmade. Verksamheten synes böra omfatta även s. k. »group counselling» som med stor framgång prövats inom de kaliforniska och engelska fångvårdsanstalterna. *Fångvårdsdirektören i ungdomsgruppen* vitsordar att nuvarande verksamhet givit värdefulla erfarenheter vid ungdomsanstalterna. *Anstaltsnämnden* vid fångvårdsanstalten *Roxtuna* anser att gruppterapi endast bör bedrivas under tillsyn av psykiatrisk expertis. Som mera väsentliga uppgifter för en psykolog hos fångvårdsstyrelsen framhålls anlagsprövning, urvalsmetoder för personalanställning, allmänna anstaltspsykologiska problem och forskningsuppgifter rörande kriminalvårdsklientelen.

SACO liksom *Rätt psykiatriska föreningen* anser det lika befogat att bereda rättspsykiatrin plats i den centrala fångvårdsförvaltningen som gruppterapi. *Medicinalstyrelsen* finner det önskvärt att försöksverksamheten med gruppterapi inom fångvården fortsätter. Styrelsen anser det vidare önskvärt att fångvårdsstyrelsen får ökad möjlighet att anlita medicinsk sakkunskap i frågor som rör fångvårdsklientelens hälso- och sjukvård samt att anstalterna görs till föremål för regelbundna inspektion. Denna torde kunna utföras av förste provinsialläkare och med sådan jämställd förste stadsläkare. Där est föreslagen länsläkarinstitution träder i kraft torde inspektionen böra åvila vederbörande länsläkare och förste stadsläkare.

Arbetsvård

Enligt *eftervårdsutredningens* mening har fångvårdsstyrelseutredningen icke tagit hänsyn till den snabba utveckling inom fångvårdens arbetsdrift som ägt rum de sista åren och i accelererad takt kommer att äga rum under de närmast följande åren. En utveckling av detta slag måste med nödvändighet förutsätta, att även arbetsdriftens ledning rationaliseras och får den organisation som krävs av en modern industriledning. Överhuvudtaget synes det eftervårdsutredningen ofrånkomligt, att problemkomplexen kring arbetsdriften göres till föremål för en förnyad och ingående granskning.

Även *fångvårdens byggnadskommitté* anser att fångvårdsstyrelseutredningen icke tillräckligt beaktat den utveckling som på senare tid ägt rum på arbetsdriftens område genom tillkomsten av moderna och välutrustade industrianläggningar vid flera nya fångvårdsanstalter. Beslut har redan fattats av statsmakterna om uppförande av ytterligare sådana anläggningar. Denna utveckling kommer med all sannolikhet att ställa helt andra krav på

arbetsdriftens centrala ledning i fångvårdsstyrelsen än den utredningen synes ha utgått från. Frågan om arbetsbyråns organisation torde därför böra underkastas särskild utredning.

Byggnadsärenden

Utredningens förslag att fångvårdsstyrelsen alltjämt skall handha sådana planeringsärenden angående ny-, om- och tillbyggnader, som icke av Kungl. Maj:t överlämnas till *fångvårdens byggnadskommitté*, tillstyrkes av denna kommitté.

Byggnadsstyrelsen, som anfört kritiska synpunkter beträffande fångvårdsstyrelsens handläggning av tidigare byggnadsförslag, föreslår att av fångvårdsstyrelsen handlagda byggnadsärenden avseende ny-, om- och tillbyggnader överföres till byggnadsstyrelsen. Inom fångvårdsstyrelsen bör dock alltjämt finnas en ingenjör som bereder byggnadsärenden och är kontaktman till byggnadsstyrelsen.

Beträffande den av utredningen förordade överflyttningen till byggnadsstyrelsen av ärenden angående fångvårdens underhålls- och reparationsarbeten tillråder *fångvårdsstyrelsen* att frågan härom får vila tills vidare. Skulle en överflyttning komma till stånd, hemställer styrelsen att en uppdelning görs mellan fångvårdsstyrelsen och byggnadsstyrelsen så att fångvårdsstyrelsen, utrustad med arvodesanställd arkitekt och byggnadsavdelning, handhar sådana byggnadsuppgifter, som erfordras för att sysselsätta de intagna.

Fångvårdens byggnadskommitté tillstyrker utredningens förslag. Därvid förutsättes att fångvården får i betydande omfattning medverka med anlitande av fångarbetskraft. Även *fångvårdsdirektören i ungdomsgruppen* uttalar sig för utredningens förslag. *Byggnadsstyrelsen* tillstyrker förslaget men erinrar att det icke är möjligt för styrelsen att övertaga förvaltningen utan häremot svarande personalförstärkning. *Statens organisationsnämnd* tillstyrker likaså och anser att någon byggnadstekniker ej längre erfordras inom fångvårdsstyrelsen.

Statskontoret finner att frågan om förvaltningen av fångvårdens fastigheter numera kommit i delvis annat läge. Det torde icke längre vara tvivel underkastat att byggnadsbeståndet jämte det tillskott som är att vänta utgör tillräckligt underlag för en heltidsanställd byggnadsteknisk expert. Vid ett eventuellt övertagande av förvaltningen måste byggnadsstyrelsen förstärka personalen å ett flertal länsarkitektkontor. Några kostnadsbesparingar skulle alltså inte vinnas. Mot bakgrunden härav och med beaktande av jämväl de inom utredningen reservationsvis anförda skälen för ett bibehållande av nuvarande ordning finner statskontoret fördelarna av en överföring till byggnadsstyrelsen så tvivelaktiga, att ämbetsverket icke nu anser sig kunna tillstyrka en förändring. Statskontoret tillstyrker att en tjänst som byggnadsinspektör i Ae 21 inrättas i stället för den nuvarande arvodestjänsten.

Socialstyrelsen ifrågasätter om icke utredningens förslag bör anstå i avvaktan på att större erfarenheter vinnes från en motsvarande redan genom-

förd ordning på andra vårdområden, däribland ungdomsvårdsskoleområdet. Även *medicinalstyrelsen*, *fångvårdsdirektören i västra anstaltsgruppen* och *anstaltsnämnden vid Hall* uttalar sig för att nuvarande ordning bibehålles.

Vad slutligen angår utredningens förslag att fångvårdsstyrelsen i sysselsättningssyfte alltjämt bör få möjlighet att utföra särskilda byggnadsföretag anser såväl *fångvårdens byggnadskommitté* som *byggnadsstyrelsen* att byggnadsstyrelsen bör övertaga även sådana arbeten som Kungl. Maj:t nu i varje särskilt fall lämnar åt fångvårdsstyrelsen att utföra. Lämpliga byggnadsuppgifter bör dock överlämnas till fångvårdsstyrelsen så att byggnadsarbete kan bibehållas som arbetsgren för därtill lämpade in-
terner.

Klientelregistrering

I fråga om straffregistret uttalar *brottsregistreringsutredningen*, som har att pröva frågan om en samordning av straffregistret och det hos kriminaltekniska anstalten förda registret, att hinder ej synes föreligga mot att omgående genomföra fångvårdsstyrelseutredningens förslag beträffande metoderna för framställning av straffregisterutdrag samt omläggningen av systemet för aktförvaringen. *Fångvårdsstyrelsen* tillstyrker att sistnämnda förslag genomföres. *Statskontoret* påyrkar att straffregistrets tekniska organisation oavsett frågan om registrets framtida lokalisering underkastas sakkunnig granskning och att medel ställes till förfogande för den omläggning som kan finnas påkallad. *Statens kriminaltekniska anstalt* uttalar att ifrågavarande båda register komplettera varandra och att alla skäl talar för att de samordnas.

Statistiska centralbyrån avstyrker, i avvaktan på att en omarbetning av normalpappersförordningen kommer till stånd, att den av utredningen som ett provisorium föreslagna metoden att genom snabbkopiering framställa straffregisterutdrag användes såvitt gäller de uppgifter straffregistret lämnar till kriminalstatistiken. *Riksarkivet* finner det med hänsyn till arkivvårdighetskravet mindre lämpligt att övergå till fotografisk kopiering innan en ny normalpappersförordning utarbetats.

Vad beträffar det centrala fångregistret uttalar *kriminaltekniska anstalten* önskemål om regelbunden uppgiftslämning till anstalten av uppgifter om intagning jämte beräknad dag för frigivning, då person börjar avtjäna straff. Härigenom skulle mycket onödigt spaningsarbete undvikas.

I fråga om registret över villkorligt dömda framhåller *statistiska centralbyrån* att frågan om detta register efter en omläggning av kriminalstatistiken skall bibehållas närmast synes vara att bedöma ur synpunkten av styrelsens eget behov av registret. *Kriminaltekniska anstalten* erinrar att passmyndigheterna f. n. erhålla uppgifter om villkorliga domar ur tidningen Polisunderrättelser från polis- och åklagarmyndigheter. Då dessa uppgifter lämnas frivilligt är de sannolikt ofullständiga. Det synes därför

lämpligt att ifrågavarande register — om passkungörelsen skall bestå — meddelar passmyndigheterna uppgifter om villkorlig dom med övervakning.

Verksledningen m. m.

Statskontoret tillstyrker på av utredningen anförda skäl att överdirektörstjänsten ändras till en generaldirektörsbefattning. *Statens lönenämnd* har icke heller uttalat någon erinran häremot.

Statskontoret ansluter sig vidare till utredningens förslag att såsom verkschefens ställföreträdare skall tjänstgöra den byråchef, som Kungl. Maj:t efter anmälan av verkschefen förordnar. I likhet med förhållandet vid andra verk bör ställföreträdarearvode utgå med 1 800 kronor.

Utredningens förslag att sakkunniga i förstärkta fångvårdsstyrelsen och fångvårdsfullmäktige ersättes med två sakkunniga som ledamöter i styrelsen finner *statskontoret* rationellt. Organisationsändringen bör komma till stånd utan avseende på om utredningens förslag till decentralisering av vissa av den nuvarande förstärkta fångvårdsstyrelsens ärenden vinner bifall.

Lag- och utredningsbyrån

Den föreslagna personalorganisationen för lag- och utredningsbyrån tillstyrkes av *fångvårdsstyrelsen*. Däremot ifrågasätter *statskontoret* om ej den för utredningssektionen upptagna byrådirektörstjänsten Ao 26, fast den i viss mån får karaktären av nyckeltjänst, tills vidare bör placeras i 24 lönegraden. Vidare anser *statskontoret* att i stället för en på samma sektion för prognosverksamhet upptagen kanslibiträdestjänst tills vidare bör inrättas en biträdestjänst i reglerad befordringsgång. Enligt *statens lönenämnd* torde för ifrågavarande byrådirektörstjänst högst 24 lönegraden kunna komma ifråga. *Sveriges juristförbund* föreslår att byråchefstjänsten samt förste byråsekreteraretjänsten på utredningssektionen uppföres som ordinarie tjänster samt att för ombudsmannen inrättas en byrådirektörstjänst i lägst lönegrad Ao 24.

Administrativa byrån

Enligt *fångvårdsstyrelsen* erfordras en amanuens tjänst även på allmänna sektionen. Vidare föreslår styrelsen att den nuvarande kontorsskrivaretjänsten på kameralsektionen bibehålles, då den föreslagne bokhållarens tid torde gå åt att avlasta kamreraren, samt att i stället för den av utredningen på samma sektion upptagna kontoristtjänsten inrättas en kansliskrivaretjänst. *Statstjänstemannaförbundet* förordar inrättande av ytterligare en amanuens tjänst, gemensam för allmänna sektionen och personalsektionen. *Sveriges juristförbund* föreslår byrådirektörstjänst i lägst lönegrad Ao 24 för personalsektionens chef.

Statskontoret framhåller att de ärenden, som utredningen hänfört till allmänna sektionen i huvudsak är av kameral natur och att sektionens personal därför i den mån den icke bör läggas direkt under byråchefen bör över-

föras till kameralsektionen. I enlighet härmed förordas att kamreraren som närmaste medhjälpare erhåller den förste byråsekreterare A 21, som föreslagits som chef för allmänna sektionen. Då kameralsektionen härigenom erhåller två tjänstemän i högre löneställning, kan statskontoret icke tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av en kontorsskrivare till bokhållare. Vid ett slopande av allmänna sektionen synes vidare en kansliskrivare-tjänst, avsedd för dispositionsbokföring, böra utgå och arbetsuppgifterna läggas på kameralsektionens personal. Vad angår personalsektionen förordas att en av de två föreslagna kansliskrivare-tjänsterna utbytes mot en kanslibiträdestjänst. Utanför byråns sektionsindelning bör upptagas byggnadsinspektörstjänsten Ae 21 samt registratören och hennes biträde. Samtidigt förordar statskontoret att registratörens arbetsuppgifter göres till föremål för sakkunnig granskning i förenklande och personalbesparande syfte.

Enligt *statens lönenämnd* motiverar de arbetsuppgifter som skall ankomma på sektionchefen på allmänna sektionen icke högre löneställning än råjongkamrerare (A 19). För den av kansliskrivarna på personalsektionen, som skall ha till uppgift att uppsätta beslut om personalärenden m. m., bör en kontoristtjänst vara tillfyllest. Såvitt lönenämnden kan finna har sådana ändringar i arbetsuppgifterna för kamrerstjänsten icke inträffat som motiverar en ändrad lönegradsplacering. De redovisade skälen för inrättande av en bokhållartjänst finner lönenämnden ej heller bärande.

Straffregistret

Arbetsuppgifterna för straffregistret har enligt *fångvårdsstyrelsen* visat en klart stigande tendens under de första nio månaderna av år 1959. Med hänsyn härtill måste arbetet organiseras på två arbetslag för den s. k. slagningen i registret, för vilket ändamål erfordras ytterligare en kansliskrivare. På grund av de kvalificerade uppgifter som åvilar registrets chef föreslås en uppflyttning av byrådirektörstjänsten till Ao 26. *Sveriges juristförbund* har samma yrkande. *Statskontoret* finner sig f. n. endast kunna tillstyrka fyra av de av utredningen föreslagna biträdestjänsterna i reglerad befordringsgång. *Statstjänstemannaförbundet* föreslår att registrets personal tills vidare utökas med en kansliskrivare. *Statens lönenämnd* har icke funnit anledning till erinran mot utredningens förslag.

Socialbyrån

Beträffande juridiska sektionen kan *statskontoret* icke tillstyrka uppflyttning av en biträdestjänst till kanslibiträdesgraden. *Sveriges juristförbund* anser att nuvarande fyra juristtjänster på sektionen bör bibehållas, varav en bör uppföras som byrådirektör i Ao 26, två som förste byråsekreterare i Ao 23 resp. Ao 21 och en som amanuens-tjänst. Om utredningens decentraliseringsförslag icke genomföres bör en utökning ske med minst en e. o. anställd befattningshavare.

I fråga om vårdsektionen föreslår *fångvårdsstyrelsen*, som utgår från att ett genomförande av den föreslagna decentraliseringen av förstärkta fång-

vårdsstyrelsens ärenden kommer att dröja åtskillig tid, att på sektionen tills vidare för dessa ärenden inrättas en förste byråsekreteraretjänst Ag 21, en amanuens tjänst och en kanslibiträdestjänst Ag 7. Amanuensen bör därjämte utnyttjas för handläggning av nådeärendena, därest dessa kommer att kvarligga hos styrelsen. Vidare föreslås att vårdsektionen tillföres en assistent Ae 17 med uppgift att biträda sektionschefen samt att den kanslibiträdestjänst, som enligt utredningen är avsedd för uppgifter i samband med personalutbildning m. m. och som jämväl skall fungera som värdinna vid personalkurserna, upptages som kansliskrivaretjänst. Sektionen bör därjämte tillföras ytterligare en biträdestjänst i reglerad befordringsgång. *Statskontoret* uppskattar det erforderliga personalbehovet för vårdsektionen till en byrådirektör A 24, en förste byråsekreterare A 23, en amanuens vilken jämväl skall öva tillsyn över centrala fångregistret, ett kanslibitråde A 7 och ett biträde i reglerad befordringsgång. Samtidigt framhålles att, därest den föreslagna decentraliseringen av nådeärenden och förstärkta fångvårdsstyrelsens ärenden icke skulle komma till stånd, en förstärkning bör ske av sektionens personal. *Statstjänstemannaförbundet* anser det angeläget att vårdsektionen förstärkes med såväl högre tjänstemän som biträdespersonal. Även *Svenska fångvårdssällskapet* anser att den föreslagna personalstyrkan för sektionen är otillräcklig.

Såvitt gäller den föreslagna psykologtjänsten för gruppterapeutisk försöksverksamhet ifrågasätter *statens lönenämnd* om icke lönegradsplaceringen med hänsyn till kompetenskraven är för låg. *SACO* anser att psykologtjänsten bör vara placerad i A 26. Vidare föreslås inrättande av en byrå-tjänst för läkare med rättspsykiatrisk kompetens inom fångvårdsstyrelsen. *Rättspsykiatriska föreningen* förordar att en konsultbefattning i rättspsykiatri inrättas hos styrelsen. Vidare ifrågasättes om tillräckliga skäl finns för att f. n. inrätta en psykologtjänst. *Sveriges psykologförbund* föreslår högre löneställning för psykologen. *Statskontoret* kan icke tillstyrka tjänsten i avbidan på närmare erfarenheter av verksamheten men har intet att invända mot att medel beräknas för fortsatt verksamhet.

Den av utredningen föreslagna amanuensen på centrala fångregistret bör enligt *fångvårdsstyrelsen* jämsställas med sektionschef och upptagas som förste aktuarie Ae 21. *Statskontoret*, som ansett att amanuensen på socialbyråns vårdsektion alltjämt bör ha tillsynen över fångregistret, avstyrker med hänsyn härtill den föreslagna amanuens tjänsten på registret. Enligt statskontorets uppfattning bör antalet biträden i reglerad befordringsgång tillsvidare begränsas till fem. Skulle fångantalet, av vars utveckling registrets arbete är omedelbart och direkt beroende, ytterligare öka torde frågan om en förstärkning av biträdespersonalen upptas till förnyat övervägande.

Arbetsbyrån

I fråga om arbetsbyrån tillstyrker *statskontoret* utredningens förslag till personalorganisation för allmänna sektionen, byggnadssektionen och jord-

brukssektionen. Beträffande lönegradsplaceringarna av tjänsterna på verkstadssektionen avrådes bestämt från systemet med »högstlönegrad» av såväl principiella skäl som med hänsyn till konsekvenserna. Den av fångvårdsstyrelsen praktiserade metoden att förtidsanställa arbetsdriftschefer vid nya anstalter finner ämbetsverket i och för sig ändamålsenlig men uttalar att metoden bör komma till användning endast under villkor att arbetsbyråns personal icke räcker till för de erforderliga förberedelsearbetena eller saknar tillräcklig sakkunskap på området. Icke heller *statens lönenämnd* kan finna skäl för det föreslagna »högstlönegradssystemet». Ifrågavarande tjänster bör på vanligt sätt hänföras till viss lönegrad, varvid lönegraden A 17 torde vara tillräcklig för samtliga arbetsgrenschefer och lönegraden A 15 för chefsbiträdena för konfektion respektive snickeri och mekanik. Enligt lönenämndens mening är amanuensbefordringsgången icke lämplig anställningsform för den föreslagna personalen för upphandling samt ärenden angående arbetspremier och statistik m. m. utan härför bör i stället anlitas personal inom kontorskarriären.

Fångvårdsstyrelsen framhåller att läget på arbetsbyrån med hänsyn bl. a. till fångantalets utveckling numera är ett helt annat än vid den tidpunkt, då utredningen gjorde sina beräkningar av personalbehovet. Styrelsen nödgas därför föreslå en icke obetydlig förstärkning i förhållande till utredningens personalplan. Styrelsens förslag innebär i fråga om allmänna sektionen att byråregistratorn upptages som kontorist Ao 9 i stället för kanslibitråde, att för registreringsgöromål beräknas ytterligare en biträdestjänst i reglerad befordringsgång samt att för byråns skrivcentral upptages ett kanslibitråde och tre biträden i reglerad befordringsgång. I fråga om verkstadssektionen, varunder numera sorterar tillhoppa 2 500 arbetsplatser, föreslås byrådirektörstjänst Ao 24 för sektionschefen. De mekaniska verkstäderna, snickeriverkstäderna och konfektionsverkstäderna bör administreras på särskilda avdelningar och övriga verkstäder på en gemensam avdelning. Arbetsgrenscheferna för mekaniska arbeten och snickeriarbeten bör placeras i Ao 23 och de båda övriga i Ao 21. Under vardera arbetsgrenscheferna för mekaniska arbeten och snickeriarbeten erfordras en byråingenjör Ao 19 och en ingenjör. Arbetsgrenscheferna för konfektionsverkstäderna bör biträdas av en byråingenjör Ao 19, två amanuenser och en ingenjör samt arbetsgrenscheferna för diverse verkstäder av en byråingenjör Ao 19. Ärendena för försäljning och upphandling bör handläggas direkt under sektionschefen av en särskild avdelning bestående av en förste byråsekreterare Ao 21, två byråsekreterare Ao 19 och en amanuens. I fråga om byggnadssektionen tillstyrker styrelsen utredningens förslag. Däremot föreslås att amanuensen på jordbrukssektionen uppflyttas till byråagronom Ae 21.

Sveriges arbetsledareförbund anser att bägge förste byråsekreterarna på allmänna sektionen bör placeras i Ao 23 samt sektionschefen på byggnadssektionen i A 23 och byggnadskontrollanterna i A 19 respektive A 17. *Statstjänstemannaförbundet* uttalar att förbundet icke kan acceptera utredningens förslag till organisation för arbetsbyrån.

Med anledning av fångvårdsstyrelsens förslag till organisation av arbetsbyrån har statskontoret avgivit förnyat yttrande samt härvid anfört bl. a. följande:

Fångvårdsstyrelseutredningens förslag till personalorganisation för arbetsbyrån upptager totalt 26 1/2 befattningshavare, vilket innebär en utökning av den nuvarande personalstaten med tre befattningshavare. Fångvårdsstyrelsen har anmält behov av sammanlagt 35 befattningshavare å denna byrå — den nuvarande personalen häri inräknad. — En så djupgående meningskiljaktighet mellan utredningen och styrelsen som den, vilken här kommit till uttryck, kan ylligt sett förefalla överraskande. Emellertid torde bristen på överensstämmelse i uppfattningen till väsentlig del kunna förklaras däri-genom att arbetskraftsbehovet bedömts från skilda utgångspunkter.

Av betänkandet framgår, att fångvårdsstyrelseutredningens undersökningar rörande personalbehovet baserats på förhållandena under 1958 och tiden dessförinnan samt att under senare delen av nämnda år inträffade förändringar endast i begränsad omfattning påverkat utredningens ställningstaganden. Utvecklingen har emellertid lett till att grunden för utredningens bedömanden numera är föråldrad. Sålunda har exempelvis fångantalet ökat väsentligt. Beläggningsciffran å rikets fångvårdsanstalter den första dagen i varje månad 1959 översteg enligt av fångvårdsstyrelsen lämnade uppgifter motsvarande siffra året närmast dessförinnan med den 1 januari 485, den 1 februari 430, den 1 mars 509, den 1 april 290, den 1 maj 425, den 1 juni 480, den 1 juli 550, den 1 augusti 575, den 1 september 528 och den 1 oktober 507. Vidare måste i förevarande sammanhang avseende fästas vid förhållandena under hela nästa budgetår, d. v. s. ända fram till den 1 juli 1961. Enär speciellt verkstadsdriften fått en allt starkare ställning bland fångvårdens arbetsgrenar, har statskontoret från fångvårdsstyrelsen begärt uppgifter angående dels antalet verkstadsplatser vid utgången av 1958 — den senaste tidpunkt på vilken fångvårdsstyrelsen grundat sina förslag — dels antalet sådana platser, som därefter tagits i bruk, dels ock antalet dylika platser, som kan förväntas tillkomma senast under nästa budgetår.

Enligt dessa uppgifter beräknas fångvårdsanstalternas verkstadskapacitet komma att från och med den 1 januari 1959 till och med den 30 juni 1960 öka med 536 platser. Vidare uppskattas antalet nytillkommande platser från sistnämnda tidpunkt till den 1 februari 1961 vid redan beslutade nya anstalter eller utökningar av redan befintliga sådana till 132. Slutligen beräknas ytterligare 409 verkstadsplatser tillkomma. Då det emellertid torde vara i hög grad problematiskt, huruvida samtliga om ens huvudparten av sistnämnda platser kommer att tagas i bruk under nästkommande budgetår, torde delvis böra bortses härifrån. Uppgifterna synes dock ge tillräckligt be-lägg för att arbetsbyrån måste förstärkas i icke oväsentlig omfattning i förhållande till utredningens förslag.

Med hänsyn till fångantalets utveckling samt den redovisade framtida verkstadskapaciteten och arbetsdriftens inriktning anser sig statskontoret böra förorda inrättande av ytterligare fem tjänster, varav ett biträde i reglerad befordringgång å allmänna sektionen, tre ingenjörer å verkstadssektionen — avsedda för de mekaniska verkstäderna, en för snickeri- och en för konfektionsverkstäderna — samt slutligen en förste byråsekreterare i lönegrad A 21 för försäljning och upphandling. Statskontoret framhåller, att omfattningen av den för sistnämnda uppgifter avsedda personalen — med av statskontoret tidigare tillstyrkta tjänster sammanlagt tre befattningsha-

vare — vid jämförelse med motsvarande enheter inom andra förvaltningsgrenar är förhållandevis blygsam. Därest i framtiden en ytterligare utökning av denna personal anses böra komma till stånd, synes härför böra avses befattningshavare även i mellangraderna, närmast assistenter i 15 eller 17 lönegraden. Överhuvudtaget torde kunna ifrågasättas, om ej amanuenspersonal hittills använts inom speciellt arbetsbyrå i för stor utsträckning. Sedan ytterligare erfarenheter av verksamheten vunnits, synes därför böra övervägas, om ej assistentpersonal bör kunna i viss utsträckning ersätta sådan personal.

Vissa biträdes- samt expeditionsgöromål

Beträffande frågan om inrättande av särskilda kanslibitträdes tjänster utanför byråernas sektionsindelning, vilka tjänster till väsentlig del skulle utnyttjas för handsekreterargöromål m. m. åt chefstjänstemännen, anser *fångvårdsstyrelsen* att verksamhetens biträde med hänsyn till förekommande kontakter med utländska besökare bör ha goda kunskaper i åtminstone engelska, franska och tyska språken samt helst kunna taga upp stenogram på dessa språk. Styrelsen föreslår därför att tjänsten uppföres som kansliskrivare. *Statskontoret* har icke blivit övertygat om att arbetsuppgifterna för ifrågavarande biträden i allmänhet har en sådan omfattning att de kräver heltidsanställda befattningshavare utan uppgifterna torde kunna ombesörjas av den sektionsbundna personalen vid sidan av andra göromål. *Statens lönenämnd* har icke funnit anledning till erinran mot de föreslagna tjänsterna från de synpunkter nämnden har att beakta.

I fråga om telefonistpersonalen anför *fångvårdsstyrelsen* att utökningen av styrelsens personalorganisation kommer att nödvändiggöra antingen anställande av ytterligare en telefonist eller installation av automatväxel. Styrelsen föreslår att medel beräknas för anskaffande av en sådan växel. Den nuvarande telefonisttjänsten bör samtidigt uppflyttas till kanslibitträdestjänst.

Vikariemedel m. m.

I fråga om utredningens förslag till beräkning av vikariemedel anser *fångvårdsstyrelsen* att procentsatsen kan begränsas till 10 procent å lönebeloppen under ordinarie- och icke-ordinarieposterna. *Statskontoret* anser att eljest tillämpade regler bör följas vid beräkningen av vikariemedel.

Utredningens förslag att en medelsreserv, uppgående till 65 000 kronor, beräknas under avlöningsanslaget tillstyrkes av *fångvårdsstyrelsen* i vad gäller behovet av att utan större omgång kunna anpassa styrelsens personalstyrka efter ändringar i läget. Enligt styrelsens mening bör dock i första hand någon medelsreserv icke beräknas utan i stället bör styrelsens nu obetecknade icke-ordinariepost göras förslagsbetecknad.

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om beräkning av medelsreserv. Däremot kan ämbetsverket icke tillstyrka att ett belopp av 30 000 kronor ställes till förfogande för bestridande av kostnader för särskilda sak-

kunniga. Därest behov skulle uppstå av annan expertis än styrelsen har tillgång till, bör kostnaderna bestridas från icke-ordinarieposten i den mån utgifterna icke är av den storlek att frågan lämpligen bör underställas Kungl. Maj:t.

II. De centrala nämnderna

Nuvarande organisation och arbetsuppgifter

Interneringsnämnden

Interneringsnämndens sammansättning och verksamhet regleras i lagen den 18 juni 1937 om förvaring och internering i säkerhetsanstalt — vilken den 1 januari 1946 avlöste 1927 års lagar i samma ämne — samt 1927 års instruktion för »nämnden för handläggning av vissa ärenden rörande förminskat tillräkneliga förbrytare och återfallsförbrytare», 1927 års lag om tillsyn över dem som utskrivits på prov från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt och 1927 års instruktion för tillsyningsmän för samma klientel ävensom 65 § straffverkställighetslagen.

Interneringsnämnden har fem ledamöter. Chefen för fångvårdsstyrelsen är självskriven ledamot. Övriga ledamöter, av vilka en skall vara eller ha varit innehavare av domarämbete och en skall vara i sinnessjukvård erfaren läkare, jämte suppleanter för dem och för chefen för fångvårdsstyrelsen utses av Konungen för en tid av fem år. Domareledamoten skall av Konungen förordnas till ordförande i nämnden. Ledamot skall ha avlagt domared för att få tjänstgöra i nämnden. Mot beslut som av nämnden eller dess ordförande meddelas enligt förvaringslagen får talan ej föras.

Den å nämndens kansli tjänstgörande personalen avlönas från fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag.

Interneringsnämndens viktigaste arbetsuppgifter avser ärenden angående intagning, beräkning av minsta tid, före vars utgång den dömde ej må utskrivas, utskrivning, återhämtning, eftervård och nådeansökningar av förvarade.

Intagningsärenden utgör en av de största ärendegrupperna. Inhämtande av interneringsnämndens yttrande är obligatoriskt villkor för att vederbörande domstol skall få bestämma sådan påföljd, beträffande vilken nämnden har att yttra sig. Nämndens yttrande är emellertid icke bindande utan endast rådgivande, och domstol är icke i något fall skyldig att till nämnden insända dom i målet. Under år 1955 avgjordes 339 intagningsärenden, under år 1956 349, under år 1957 389 och under år 1958 365.

När det gäller utskrivningsärendena, som utgör den näst största ärendegruppen, skall interneringsnämnden beträffande varje förvarad självmant pröva utskrivningsfrågan före utgången av minsta tiden — förstagångsprövning — och, om utskrivning då ej beslutas, ompröva denna fråga minst

var tolfte månad. Interneringsnämnden kan även, antingen i samband med förstagångsprövningen eller viss tid därefter, besluta om provutskrivning av förvarad. Under år 1955 provutskrevs 228 förvarade, under år 1956 252, under år 1957 239 och under år 1958 267.

Eftervårdsärendena är i huvudsak av samma slag som de som förekommer inom den fria kriminalvården i övrigt. Emellertid har nämnden beträffande individuella eftervårdsärenden, såsom understöd samt arbets- och bostadsanskaffning som tillsynsman icke kunnat ordna, i viss utsträckning nödgats lita till skyddskonsulentorganisationen.

Ungdomsfängelsetnämnden

Ungdomsfängelsetnämndens sammansättning och verksamhet regleras i lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse, 2 och 3 kap. Kungl. Maj:ts stadga den 8 april 1938 angående vård och behandling av dem som ådömts ungdomsfängelse samt 58 § straffverkställighetslagen.

Ungdomsfängelsetnämnden har fem ledamöter, av vilka minst en skall vara eller ha varit innehavare av domarämbete och minst en vara behörig att inom riket utöva läkarkonsten samt minst en äga särskild erfarenhet i uppfostringsfrågor. Ledamöterna utses för en tid av fem år av Konungen, som också utser suppleanter samt förordnar en av ledamöterna att vara ordförande och en annan att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i dennes ställe. Ledamot skall ha avlagt domared för att få tjänstgöra i nämnden. Mot beslut som av nämnden meddelas enligt ungdomsfängelselagen får talan ej föras.

Den till nämndens kansli knutna personalen avlönas från fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag.

Ungdomsfängelsetnämndens viktigaste arbetsuppgifter omfattar yttranden i åtalsfrågor beträffande brott, som förövats av ungdomsfängelseelev före domen och under anstalts- eller tillsynstid, yttranden till domstolar angående påföljd i brottmål mot ungdomsfängelseelev samt ärenden angående utskrivning, återhämtning, eftervård och nådeansökningar av ungdomsfängelselever.

Yttranden i åtalsfrågor avges till allmän åklagare, som är skyldig att höra ungdomsfängelsetnämnden innan han avgör huruvida åtal skall ske mot den som är misstänkt för att ha begått brott innan han dömdes till ungdomsfängelse eller under sin tid som ungdomsfängelseelev. Någon skyldighet för domstolarna att inhämta yttrande från nämnden finns icke när det gäller ådömande av ungdomsfängelse. Domstol är dock i mål mot ungdomsfängelseelev skyldig att inhämta nämndens yttrande innan domstolen antingen förklarar beslutet om ungdomsfängelse förfallet och dömer den åtalade till annat straff eller förordnar att provutskrivningen ådömt ungdomsfängelsestraff skall avse även senare brott. Under år 1954 avgavs 549 och under år 1955 526 yttranden till åklagare och domstolar. Enligt preliminära beräkningar uppgick antalet dylika yttranden år 1956 till 650, år 1957 till 800 och år 1958 till 950.

Utskrivningsärendena innebär en betydande belastning för ungdomsfäng-

elsenämndens kanslipersonal både ur beredningssynpunkt och med hänsyn till kontrollen av att dessa frågor prövas i rätt tid. Antalet utskrivningsärenden utgjorde år 1954 407 och år 1955 383 samt — enligt preliminära beräkningar — år 1956 500, år 1957 600 och år 1958 700.

Fångvårdsstyrelseutredningens förslag

Vissa rationaliseringsåtgärder

Utredningen erinrar om att 1953 års riksdag i anledning av förslag i statsverkspropositionen samma år (II ht s. 52 f.) beslutat att för interneringsnämnden och ungdomsfängelnsnämnden skulle inrättas ett gemensamt kansli. Denna anordning har emellertid, bl. a. på grund av svårigheter att anskaffa lämpliga lokaler, icke kunnat förverkligas.

Vad man framför allt enligt utredningen skulle vinna med ett gemensamt kansli är att tillfälligt förfall för en tjänsteman icke skulle komma att få en så kraftig återverkan på arbetsläget som nu är fallet. I en gemensam kansliorganisation kan vidare åstadkommas en mera rationell fördelning av kontorsarbetet. Ytterligare kan för en sådan organisation ifrågakomma maskinella hjälpmedel för kontorsarbetet. Möjligheterna att utnyttja sådana hjälpmedel skulle främjas om båda nämnderna hade ett enhetligt system för registrering och aktförvaring. Utredningen finner för sin del önskvärt att det gemensamma kansliet snarast kommer till stånd.

Utredningen tar även upp andra åtgärder i syfte att underlätta arbetet å nämndernas kanslier. En av dessa avser frågan om översändande av domar i vissa brottmål m. m. enligt kungörelsen den 21 juni 1946 (expeditionskungörelsen). Utredningen föreslår att till nämnda kungörelse fogas ett stadgande av innebörd att när dom meddelas i mål, i vilket interneringsnämnden avgivit yttrande, domen skall såvitt avser påföljdsfrågan tillställas interneringsnämnden. Utredningen finner att man efter tillkomsten av en dylik föreskrift kunde överväga att befria styresmännen vid verkställighetsanstalter från deras skyldighet att insända förvaringsdom till interneringsnämnden för beräkning av minsta tid.

Tillika föreslås att till förvaringslagens stadgande om en maximitid av tolv månader mellan prövningarna av en förvarads utskrivningsfråga göres ett tillägg av innebörd att interneringsnämnden, om det med hänsyn till omständigheterna finnes uppenbart att ny prövning inom angivna tid skulle vara utan betydelse, må bestämma längre tids mellanrum.

Vidare föreslår utredningen en utvidgning av skyddskonsulentorganisationens arbetsuppgifter beträffande provutskrivna förvarade och ungdomsfängelseelever. Skyddskonsulent har för närvarande att instruktionsenligt på ett flertal olika sätt taga befattning med övervakning, tillsyn och annan verksamhet beträffande villkorligt dömda och villkorligt frigivna. Däremot föreligger icke motsvarande skyldighet beträffande de provutskrivna. Utredningen anser att skyddskonsulenterna bör

åläggas att taga samma befattning med eftervården av provutskrivna som föreskrivits i fråga om villkorligt dömda och villkorligt frigivna. Denna fråga bör enligt utredningen dock prövas i samband med de spörsmål angående eftervården som ingår i 1956 års eftervårdsutrednings utredningsuppdrag. I detta sammanhang ifrågasätter utredningen, huruvida icke skyddskonsulenterna jämväl bör åläggas att föra behandlingsjournaler för provutskrivna under tillsynstiden. Utredningen framhåller, att det för närvarande icke förekommer någon som helst journalföring såvitt gäller provutskrivna förvarade. Orsaken härtill är att interneringsnämnden saknat såväl arbetskraft för förande av behandlingsjournaler beträffande sitt klientel som utrymme för förvaring av journalerna. Jämväl denna fråga bör övervägas av eftervårdsutredningen.

Personalorganisation m. m.

Interneringsnämndens personal utgöres f. n. av en förste byråsekreterare Ae 23, ett kanslibitråde Ae 7 och två biträden i reglerad befordringsgång. Nämnden anlitar härutöver tillfällig skrivhjälp. Personalen å ungdomsfängelnsnämndens kansli omfattar en förste byråsekreterare Ae 23, ett kanslibitråde Ae 7 och ett halvtidstjänstgörande biträde i reglerad befordringsgång. Från början av budgetåret 1958/59 är personalen tillfälligt förstärkt med ett biträde.

Utredningen föreslår, att för de centrala nämnderna inrättas ett gemensamt kansli, bestående av två förste byråsekreterare Ao 23, en för vardera nämnden, av vilka den ene bör fungera som kanslichef och härför äga uppbära ett årligt arvode av förslagsvis 600 kronor, en kontorist i Ae 9 såsom registrator, ett kanslibitråde i Ao 7 samt fem och ett halvt biträden i reglerad befordringsgång.

Utredningen anser att de centrala nämndernas kanslier med oförändrad yttre organisation och oförändrade arbetsuppgifter skulle behöva förstärkas med ytterligare biträden men att övergången till ett gemensamt kansli med rationaliserad kontorsorganisation jämte ett effektivare utnyttjande av skyddskonsulentorganisationen för eftervården av provutskrivna medför sådana personalbesparingar att den av utredningen föreslagna organisationen bör förslå. Härav följer å andra sidan att det, därest de båda angivna förutsättningarna ej förverkligas, måste ske en motsvarande uppräknings av personalbehovet.

Utredningen upptar till behandling jämväl frågan om nämndernas sammanställning. Utredningen ifrågasätter sålunda om man icke i detta hänseende borde vidtaga vissa ändringar såsom ett led i strävandena mot en bättre samordning mellan olika typer av anstaltsvård. För interneringsnämndens del skulle en sådan förändring närmast innebära att chefen för socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå och exempelvis överinspektören för sinnessjukvården skulle ingå som självskrivna ledamöter av nämnden. Vidare skulle det enligt utredningens mening vara önskvärt att chefen för socialstyrelsens skolbyrå erhöi motsvarande ställning i ungdoms-

fängelnsämnden. Det kunde möjligen också vara lämpligt att låta chefen för nykterhetsvårdsbyrån och överinspektören för sinnessjukvården eller endera av dem ingå även i ungdomsfängelnsämnden.

Yttranden

Utredningens förslag om inrättande av ett för de centrala nämnderna gemensamt kansli tillstyrkes av *statens organisationsnämnd*, *stats-tjänstemannaförbundet* och *statskontoret*. Sistnämnda ämbetsverk ifrågasätter om icke ytterligare ett steg bör tagas i organisatoriskt avseende genom att närmare anknyta nämnderna till fångvårdsstyrelsen, varvid främst åsyftas organisationen och arbetssättet hos vissa av medicinalstyrelsens nämnder, vars beslut gäller som medicinalstyrelsens. *Interneringsnämnden* vill icke motsätta sig förslaget, under förutsättning att lämpliga lokaler kan anskaffas. *Fångvårdsstyrelsen* anser, att frågan utan olägenhet kan anstå till dess ställning tagits till strafflagberedningens förslag till skyddslag. *Ungdomsfängelnsämnden* är av samma uppfattning men anser att man ur arbetssynpunkt icke skulle vinna något genom en sammanslagning av nämndernas kanslier. *Riksarkivet* fäster uppmärksamheten på att en organisation med ett gemensamt kansli icke får föranleda en sammanslagning av arkivbildningen.

I fråga om de föreslagna ändringarna i den s. k. expeditionskungörelsen och i förvaringslagen framhåller *interneringsnämnden*, att ett stadgande om skyldighet för domstol att insända dom till nämnden i mål, där dess yttrande inhämtats, skulle vara till fördel för nämndens verksamhet. Nämnden finner dock icke att, efter tillkomsten av en sådan föreskrift, styresmännen för säkerhetsanstalterna skulle kunna befrias från skyldighet att insända förvaringsdom till nämnden för beräkning av minsta förvaringstid. Beträffande ändringen i förvaringslagen anser *interneringsnämnden*, att en uppmjukning av bestämmelserna angående utskrivningsprövningen i de fall varom här kan vara fråga ur arbetssynpunkt saknar praktisk betydelse.

Förslaget angående skyddskonsulentorganisationens medverkan i det av nämnderna ledda eftervårdsarbetet tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *fångvårdsstyrelsen*, *interneringsnämnden*, samtliga hörda skyddskonsulenter, varav flera framhåller att förslagets genomförande torde kräva personalförstärkningar inom skyddskonsulentorganisationen, *socialstyrelsen*, *statskontoret* och *statens organisationsnämnd*. 1956 års *eftervårdsutredning* anmäler sin avsikt att framdeles till behandling upptaga hithörande spörsmål liksom andra frågor avseende organisationen för eftervården av provutskrivna. *Ungdomsfängelnsämnden* har funnit att det för närvarande tillämpade systemet för nämndens vidkommande fungerat väl, varför nämnden anser att någon ändring icke bör ske i förevarande avseende.

Den föreslagna personalorganisationen tillstyrkes av *statens*

organisationsnämnd. Statskontoret och statens lönenämnd finner icke skäl föreligga för förslaget om en särskild kansliföreståndare med arvode men tillstyrker i övrigt organisationen. *Interneringsnämnden* föreslår, att den av sekreterarna som å det gemensamma kansliet skall fungera som föreståndare bör vara byrådirektör. *Sveriges juristförbund* anser, att de båda förste byråsekreterarna bör placeras som byrådirektörer i Ao 24 samt att, därest ett gemensamt kansli kommer till stånd, kanslichefen bör erhålla lön enligt lönegrad Ao 25. *Fångvårdsstyrelsen*, som anser att ett gemensamt kansli icke nu bör komma till stånd, föreslår i stället att interneringsnämnden förstärkes med en halvtidsanställd amanuens och ett biträde i reglerad befordringsgång samt ungdomsfängelnsnämnden med ett och ett halvt biträde i reglerad befordringsgång. *Fångvårdsstyrelsen* föreslår i detta sammanhang att nämndernas avlöningar och omkostnader — antingen nämnderna erhåller gemensamt kansli eller icke — i fortsättningen redovisas under särskilda anslag utan samband med motsvarande för styrelsens egen verksamhet beräknade medel. *Statstjänstemannaförbundet*, som ifrågasätter om den föreslagna biträdespersonalen kan anses tillräcklig, föreslår förstärkning med ytterligare en kanslibitträdestjänst samt ett och ett halvt biträde i reglerad befordringsgång.

Beträffande nämndernas sammansättning tillstyrker *socialstyrelsen*, att chefen för socialstyrelsens nykterhetsbyrå ingår som självskrivnen ledamot i interneringsnämnden och att chefen för styrelsens skolbyrå erhåller motsvarande ställning i ungdomsfängelnsnämnden. *Statens organisationsnämnd* har ingen erinran mot utredningens förslag. *Medicinalstyrelsen* hänvisar till överinspektörens för sinnessjukvården stora arbetsbörda och föreslår till övervägande att som ledamot i interneringsnämnden ingår en psykiater med erfarenhet av rättspsykiatri och i ungdomsfängelnsnämnden en psykiater med erfarenhet av ungdomspsykiatri. *Interneringsnämnden* och *ungdomsfängelnsnämnden* finner någon ändring i nämndernas sammansättning icke påkallad. *Rättspsykiatriska föreningen* anser, att tillräckliga skäl ej föreligger för en utökning av antalet ledamöter i interneringsnämnden. Däremot synes starka skäl tala för att utbyta föreskriften att en i sinnessjukvård erfaren läkare skall vara medlem av denna nämnd mot bestämmelsen att en i rättspsykiatri erfaren läkare skall ingå i nämnden.

III. Departementschefen

Under det senaste decenniet har pågått ett oavbrutet reformarbete inom fångvården. Bakgrunden härtill har i främsta rummet varit 1945 års straffverkställighetsreform, som innebar att nya principer antogs för behandlingen av de intagna. Ett betydelsefullt led i arbetet på att sätta fångvårdsorganisationen i stånd att praktiskt tillämpa de nya principerna har varit införandet av räjongsystemet, som efter hand satts i tillämpning över hela linjen. Vidare har igångsatts en genomgripande förnyelse av anstaltsbe-

ståndet, vilket medfört en omfattande ny- och ombyggnadsverksamhet som alltjämt pågår. Personalorganisationen för såväl den slutna som den öppna anstaltsvården har samtidigt successivt omprövats och förstärkts för att de krav på en effektivare och bättre vård av fångvårdsklientelet som straffverkställighetsreformen uppställde skulle kunna i möjligaste mån tillgodoses.

Det är givet, att denna mycket intensiva och genomgripande reformverksamhet ställt stora krav på det centrala fångvårdsorganet och utsatt detta organ för kännbara påfrestningar. Svårigheterna har ytterligare accentuerats genom den under hela 1950-talet fortgående stegringen av fångantalet. När fångvårdsstyrelsens nuvarande fasta personalorganisation tillkom efter beslut vid 1955 års riksdag, hade fångantalet redan stigit betydligt över det antal som man räknade med vid genomförandet av 1945 års straffverkställighetsreform. År 1945 utgick man — på grundval av beräkningar av strafflagberedningen — från ett högsta utrymmesbehov av omkring 2 300 platser. År 1954 var fångantalet uppe i omkring 3 000, det antal som torde ha legat till grund för beräkningen av personalbehovet för 1955 års organisation av styrelsen. Sedermera har fångantalet successivt ökats i sådan grad, att man nu har att räkna med en medelbeläggning av omkring 5 000 intagna. I avvaktan på att fångvårdsstyrelseutredningen, som började sitt arbete hösten 1955, skulle hinna slutföra sina undersökningar har provisoriska åtgärder fått vidtagas för att tillgodose de mest trängande arbetskrävsbehoven inom styrelsen. Sedan början av år 1956 har anställts en befattningshavare med uppgift att biträda med överdirektörsgöromål. Vidare har byråchefstjänsterna på administrativa byrån och socialbyrån under lång tid varit dubblade. Även annan personal, främst amanuens- och biträdespersonal, har tillförts styrelsen genom tillfälliga anordningar. Trots dessa förstärkningar, vilka innebär att styrelsen i jämförelse med 1955 års organisation utökats med ett 30-tal befattningshavare, har viktiga uppgifter utanför de löpande göromålen fått eftersättas. Särskilt betänkligt är att styrelsen icke haft möjlighet att i önskvärd omfattning utarbeta föreskrifter och anvisningar för linjepersonalens handhavande av de mångskiftande och ansvarsfulla nya uppgifter, som straffverkställighetsreformen och införandet av räjongsystemet medfört. Även de erinringar rörande handläggningen av administrativa frågor inom fångvården m. m., som riksdagens revisorer uttalat i sin berättelse över den år 1959 av dem verkställda granskningen angående statsverket, torde få ses mot bakgrunden av fångvårdsstyrelsens bristande personalresurser.

De av fångvårdsstyrelseutredningen nu verkställda mycket noggranna undersökningarna, vilka bedrivits i nära kontakt med den pågående verksamheten inom styrelsen, har enligt min mening klart ådagalagt, att fångvårdsstyrelsen såväl kvalitativt som kvantitativt sett är i starkt behov av personalförstärkningar. Uppenbara svårigheter föreligger emellertid att på längre sikt beräkna det erforderliga personalbehovet. I betydande omfattning är arbetsmängden inom styrelsen direkt beroende av fångantalet. Detta har som jag nyss framhöll fortgående ökats, och det visar alltjämt en stigande ten-

dens. I årets statsverksproposition (II ht s. 55) har redovisats en på statistiska beräkningar grundad prognos angående den fortsatta utvecklingen. Som jag i samband med redovisningen av denna prognos understrukt är det ej möjligt att med någon högre grad av säkerhet förutse utvecklingen. Tydligt är dock att man vid en utbyggnad av styrelsen på grundval av det nu aktuella behovet får vara beredd på att kanske inom en nära framtid ytterligare förstärka resurserna. Man får emellertid ej heller utesluta möjligheten av en sådan utveckling av kriminalitetens omfattning och användningen av olika kriminalpolitiska åtgärder att fångantalet åter nedgår. Med hänsyn härtill bör såsom utredningen föreslagit styrelsens organisation ges en sådan elasticitet, att organisationen inom en ej alltför liten marginal kan anpassas efter föreliggande behov.

Jag övergår nu till att behandla utredningens förslag till organisation för fängvårdsstyrelsen med undantag av de centrala nämnderna, vilka jag kommer att upptaga i ett senare avsnitt.

Utredningen har betecknat det som en allvarlig brist att styrelsen icke har personal för sådana utrednings- och planeringsuppgifter, däri inbegripet prognoser angående den framtida omfattningen av kriminalvårdsklientelet, vilka hänför sig till genomförandet av den moderna kriminalpolitiken och vilka enligt utredningen rimligen bör ombesörjas av styrelsen i dess egenskap av centralt kriminalvårdsorgan. Utredningen föreslår att för ändamålet inrättas en ny byrå, benämnd lag- och utredningsbyrån, vilken jämväl bör ha till uppgift att svara för styrelsens anslagsäskanden, att bereda remissyttranden i ärenden av juridisk eller allmän natur samt att utöva allmän juridisk konsultation inom fängvården. Den nya byrån skall vidare från den nuvarande administrativa byrån övertaga allmänna organisationsärenden och ombudsmannaärenden.

Remissorganen har, med undantag av statens organisationsnämnd som avstyrkt förslaget, ej framställt någon erinran mot att byrån inrättas. Fängvårdsstyrelsen och statskontoret har uttryckligen tillstyrkt förslaget. Även för egen del vill jag förorda att styrelsens organisation förstärkes med den föreslagna byrån, vilken på sätt statskontoret framhållit skulle komma att få karaktären av ett slags stabsorgan åt styrelsen. Genom byråns inrättande yppas även en möjlighet att i ett mera stabiliserat läge på styrelsen lägga ansvaret för sådana planeringsuppgifter som nu ankommer på fängvårdens byggnadskommitté. Till en början måste emellertid byråns arbete i första hand väsentligen inriktas på att inhämta den eftersläpning som råder i fråga om utarbetande av nya tjänsteföreskrifter för såväl styrelsens som linjens personal, varvid särskilt bör beaktas vissa betydelsefulla behandlings- och rättssäkerhetsfrågor. Med anledning av vad statistiska centralbyrån anfört beträffande den av utredningen förordade prognosverksamheten, i vilken även skulle inbegripas ett återupptagande av styrelsens eftersatta årsberättelser, vill jag framhålla, att jag utgår från att verksamheten kommer att uppläggas i samråd med centralbyrån.

Utredningens förslag att för styrelsens administrativa uppgifter, i den mån de ej skall ankomma på lag- och utredningsbyrån, alltjämt bör finnas en administrativ byrå synes välgrundat med hänsyn till den betydande omfattningen av dessa arbetsuppgifter. Denna byrå, vars uppgifter främst kommer att avse personal- och kameralärenden, bör lämpligen benämnas kanslibyrån.

Vad angår de på socialbyrån ankommande ärenden, vilka utredningen sammanfört under beteckningen egentlig kriminalvård, finner jag i likhet med utredningen icke anledning ifrågasätta någon väsentlig ändring i arbetsuppgifterna. Liksom utredningen anser jag det tydligt att en förstärkning av beredningspersonalen i styrelsen för ifrågavarande ärenden behövs, särskilt såvitt gäller inspektionsverksamheten på fältet samt de intagnas undervisning och fritidssysselsättning ävensom personalens utbildning.

Utredningen har i detta sammanhang även behandlat den gruppterapeutiska försöksverksamhet, som sedan några år bedrivits vid fångvårdsanstalterna. Enligt utredningen bör försöksverksamheten fortsätta åtskilliga år innan någon bedömning kan göras av gruppterapins betydelse som resocialiseringsfaktor för det svenska kriminalvårdsklientelet. Emellertid anser utredningen att, i stället för den nuvarande ordningen med en från fångvårdsanstalternas avlöningsanslag avlönad arvodesanställd befattningshavare som ledare för verksamheten, en extra psykologtjänst bör inrättas i styrelsen. I vissa yttranden har med anledning av detta förslag bl. a. gjorts gällande, att det är lika befogat att bereda rättspsykiatrin plats i styrelsen som gruppterapin.

För egen del vill jag, med hänsyn till hittillsvarande gynnsamma erfarenheter av den gruppterapeutiska försöksverksamheten, ansluta mig till utredningens mening att denna försöksverksamhet bör fortsätta. Den föreslagna anordningen med en särskild tjänst för ändamålet i styrelsen finner jag även lämplig. Med anledning av vad som anförts om behov av rättspsykiatrisk expertis i det centrala fångvårdsorganet vill jag erinra om att hos styrelsen finns en arvodesbefattning för en sakkunnig i hälso- och sjukvårdsfrågor som f. n. innehåller av en psykiater. Jag är icke nu beredd att framlägga förslag om att annan eller ytterligare medicinsk sakkunskap skall tillföras styrelsen.

Utredningen har förordat att den nuvarande ordningen med en särskild arbetsbyrå inom styrelsen för den centrala ledningen av fångvårdens arbetsdrift skall bibehållas. I anslutning härtil har utredningen beträffande arbetsdriftens utformning gjort vissa allmänna uttalanden, vilka i huvudsak innebär ett understrykande av de riktlinjer för verksamheten som statsmakterna tidigare godkänt. Även jag anser att i styrelsen alltjämt bör ingå en särskild byrå för handhavande av fångvårdens arbetsdrift. Arbetsdriften, som är av utomordentligt stor betydelse ur vårdsynpunkt, har med fångantalets stegring fått en mycket väsentlig omfattning. Denna utveckling har aktualiserat spørsmålet i vad mån moderna driftsekonomiska synpunkter bör i högre grad än nu är fallet tillgodoses vid utformningen av

arbetsdriften. Skäl kan anföras för att driften bör uppläggas i huvudsak efter ordinära marknadsmässiga linjer. Å andra sidan måste i enlighet med principerna för straffverkställigheten eftersträvas att så många som möjligt av de intagna beredes en ur vårdsynpunkt lämplig sysselsättning. Det torde vara anledning att närmare undersöka hur dessa delvis motstridiga intressen skall kunna på lämpligaste sätt samordnas. Såväl fångvårdens byggnadskommitté som eftervårdsutredningen har också vid remissbehandlingen framfört önskemål om att utformningen av arbetsdriften skall göras till föremål för särskild utredning. Denna utredning kommer dock att bli tämligen tidskrävande, och jag anser icke att frågan om arbetsbyråns organisation nu bör uppehållas därav.

Beträffande personalbehovet för arbetsbyrån har fångvårdsstyrelsen framhållit att arbetsläget på byrån med hänsyn till fångantalets stegring numera är ett helt annat än vid den tidpunkt då utredningen gjorde sina beräkningar. Styrelsen har med anledning härav föreslagit en betydande förstärkning av byrån i förhållande till utredningens förslag. Även andra remissorgan, bl. a. statskontoret, har funnit att en förstärkning utöver utredningens förslag är påkallad. Riktigheten härav bekräftas av de uppgifter angående omfattningen av arbetsbyråns verksamhet som finnes tillgängliga. Antalet verkstadsplatser uppgick den 1 januari 1959, då utredningen avslutat sina undersökningar, till omkring 2 000 och beräknas den 30 juni 1960 ha ökat med 536 samt fram till den 1 februari 1961 med ytterligare 541 platser. Till ytterligare belysning av den snabba utvecklingen inom arbetsdriften må nämnas att verkstäderna under budgetåret 1955/56 framställde varor till ett värde av ca 12 milj. kronor och under budgetåret 1958/59 till ett värde av ca 22 milj. kronor. Jag anser mig med hänsyn till det sagda böra förorda att arbetsbyrån i viss omfattning förstärkes utöver vad utredningen har föreslagit. Det förslag till organisation av byrån som jag i det följande framlägger ansluter till fångvårdsstyrelsens uppskattning av personalbehovet.

Vad angår fångvårdsstyrelsens byggnadsärenden har utredningen särskilt uppehållit sig vid frågan huruvida styrelsen även i fortsättningen bör svara för underhållet av fångvårdens fastighetsbestånd. Utredningen har i avslutning till tidigare förslag, bl. a. av 1954 års byggnadsbesparingsutredning, förordat att den byggnadstekniska förvaltningen överföres till byggnadsstyrelsen. I remissyttrandena har olika meningar kommit till uttryck. Utredningens förslag tillstyrkes av bl. a. fångvårdens byggnadskommitté och byggnadsstyrelsen, dock med uttryckligt förbehåll från byggnadsstyrelsens sida om en häremot svarande personalförstärkning. Fångvårdsstyrelsen tillråder för sin del att frågan om en överflyttning får vila tills vidare. Av samma åsikt är bl. a. statskontoret, som funnit fördelarna av en överföring till byggnadsstyrelsen så tvivelaktiga, att ämbetsverket icke nu anser sig kunna tillstyrka en förändring.

För egen del har jag kommit till den uppfattningen, att den nuvarande ordningen tills vidare bör bibehållas. Huruvida en överföring framdeles bör

komma till stånd är en fråga som torde få prövas i samband med att liknande förvaltningsfrågor inom andra områden upptas till behandling. Tills vidare bör förvaltningen av fångvårdens fastighetsbestånd således kvarligga hos fångvårdsstyrelsen. För dessa ärenden, vilka i överensstämmelse med nuvarande ordning bör handläggas på kanslibyrån, bör styrelsen ha tillgång till särskild byggnadsexpertis.

Beträffande övriga berörda byggnadsärenden anser jag i likhet med utredningen att det icke f. n. bör vidtagas någon ändring i den nuvarande ordningen, enligt vilken styrelsen eller byggnadskommittén har att, efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, dels handlägga planeringsärenden i fråga om nybyggnads-, ombyggnads- och tillbyggnadsarbeten och dels låta utföra sådana arbeten. För planeringsärendena, vilka bör handläggas i samråd mellan kanslibyrån och lag- och utredningsbyrån, ävensom för de förut berörda underhållsfrågorna bör styrelsen liksom nu ha tillgång till en sakkunnig i arkitektfrågor.

Vad härefter angår fångvårdsstyrelsens klientelregister vill jag erinra om att en särskild utredningsman f. n. undersöker möjligheterna att samordna straffregistret med kriminaltekniska anstaltens register. Enligt vad jag inhämtat kan denna utredning väntas framlägga förslag i ämnet innevarande år. I avvaktan på utredningsresultatet bör, såsom även fångvårdsstyrelseutredningen funnit, frågan om straffregistrets personalorganisation anstå tills vidare. Emellertid är det angeläget att under mellantiden arbetet på registret, som är omedelbart och direkt beroende av ändringar i fångantalet, i görligaste mån underlättas. Utredningen har föreslagit att utöver viss personalförstärkning medel beräknas för anskaffande bl. a. av en snabbkopieringsapparat för framställning av straffregisterutdrag. Under remissbehandlingen har framförts vissa invändningar häremot med hänsyn till arkivvärdighetskravet. Jag är icke beredd att utan närmare undersökning taga ställning till denna fråga. Då behov av snabbkopieringsapparat inom styrelsen under alla förhållanden föreligger, bör dock medel för ändamålet beräknas under styrelsens omkostnadsanslag. Som utredningen föreslagit bör registret med hänsyn till sina speciella uppgifter redovisas som en självständig enhet inom styrelsen.

Även i fråga om centrala fångregistret, vilket alltjämt bör tillhöra socialbyrån, synes en viss personalförstärkning befogad. Vad angår det på samma byrå förda registret över villkorligt dömda delar jag utredningens uppfattning att detta register bör bibehållas. Beträffande de båda sistnämnda registren har kriminaltekniska anstalten uttalat önskemål om en vidgad uppgiftslämning av betydelse för bl. a. polisens spaningsarbete. Frågan här om torde lämpligen böra undersökas av de båda berörda myndigheterna i samråd och särskilt förslag därefter underställas Kungl. Maj:t.

Utredningen har i sitt betänkande framlagt förslag till decentralisering av vissa på styrelsen ankommande ärenden. Till en början har föreslagits, att råjungecheferna skall i viss omfattning bemyndigas att pröva yrkanden om ersättning till enskilda för skador som vållats av rymlingar m. fl. Enligt

vad jag inhämtat har man inom socialdepartementet — där dessa ärenden jämte liknande ärenden berörande socialstyrelsens och medicinalstyrelsens verksamhetsområden prövas — för avsikt att till behandling uppta frågan om decentralisering av beslutanderätten i dessa ärenden. Vid sådant förhållande finner jag icke nu anledning att pröva fångvårdsstyrelseutredningens förslag. Däremot anser jag mig kunna tillstyrka att ärenden angående ersättning till på fångvårdsanstalterna intagna för förstörda eller förkomna persedlar decentraliseras till råjungecheferna på sätt utredningen har föreslagit.

Vidare har utredningen föreslagit att vissa av de ärenden som nu handläggs i förstärkta fångvårdsstyrelsen skall delegeras till anstaltsnämnderna. De ärenden som här avses gäller frågor om inräkning i vissa fall i strafftiden av tid, varunder intagen vistats utom anstalt, om bestraffning genom förlängning av verkställighetstid samt om fakultativ villkorlig frigivning. Jag vill erinra om att dessa frågor, såsom utredningen själv framhållit, omfattas av de förslag som strafflagberedningen framlagt i sitt betänkande med förslag till skyddslag. Detta förslag överväges f. n. i justitiedepartementet. Vidare vill jag erinra om att i eftervårdsutredningens uppdrag ingår att pröva en av riksdagens revisorer väckt fråga om avskaffande av anstaltsnämnderna i deras nuvarande form. Enligt min mening bör de av fångvårdsstyrelseutredningen i detta sammanhang aktualiserade decentraliseringsfrågorna, som är av svårbedömd natur, ej utbrytas från de sammanhang där de sålunda överväges. Tills vidare bör alltså dessa ärenden handläggas i förstärkta fångvårdsstyrelsen.

Utredningen har därjämte i anslutning till tidigare förslag i ämnet förordnat att yttranden i ärenden angående nåd i brottmål icke skall infordras från fångvårdsstyrelsen i andra fall än då detta av särskild anledning finnes påkallat. Jag är dock icke beredd att nu föreslå ändring av gällande ordning i detta avseende. Ytterligare erfarenheter av det nuvarande sättet för handläggning av nådeärenden torde få avvaktas.

I bilaga till detta protokoll redovisas sammanställningar över fångvårdsstyrelsens nuvarande personalorganisation, utredningens och styrelsens förslag till ändringar samt den av mig förordade personalorganisationen. I det följande redogör jag för den närmare innebörden av mitt förslag i huvudsak endast i vad detta skiljer sig från utredningens. I övrigt torde jag få hänvisa till de nämnda sammanställningarna.

Av skäl som utredningen anfört tillstyrker jag att den nuvarande överdirektörstjänsten ändras till en generaldirektörstjänst Bp 6.

Såsom verkschefens ställföreträdare bör tjänstgöra den byråchef, som Kungl. Maj:t efter anmälan av verkschefen förordnar därtill. I likhet med vad förhållandet är vid andra verk bör ställföreträdararvode utgå med 1 800 kronor för år.

Som framgått av det föregående har jag icke ansett mig kunna tillstyrka utredningens förslag till decentralisering av vissa av de på förstärkta fång-

vårdsstyrelsen ankommande ärendena. Nuvarande sammansättning av styrelsen med bl. a. två särskilda sakkunniga vid det slutliga avgörandet i dessa ärenden bör därför tills vidare bibehållas oförändrad. Däremot anser jag att anledning numera saknas att bibehålla institutionen med särskilda fångvårdsfullmäktige. Jag föreslår därför att denna institution slopas.

Utanför byråindelningen bör såsom utredningen föreslagit upptagas en biträdestjänst för handsekreteraregöromål åt verkschefen. Med anledning av de fordringar på språkkunskaper som fångvårdsstyrelsen ansett nödvändiga med hänsyn till förekommande utländska besök tillstyrker jag att en kansliskrivartjänst Ae 10 inrättas för ändamålet.

Den av utredningen föreslagna personalorganisationen för *lag- och utredningsbyrån* kan jag i huvudsak godta. Jag tillstyrker sålunda att en ny byråchefstjänst Be 1 inrättas. Av de utanför sektionsindelningen upptagna biträdestjänsterna kan jag dock endast tillstyrka inrättande av en kanslibitradestjänst Ae 7 för registrators- och handsekreteraregöromål. Beträffande utredningssektionen har jag ingen annan erinran än att byrådirektörstjänsten bör placeras i Ao 24 och kanslibitradestjänsten i Ae 7. För ombudsmannasektionen bör såsom utredningen föreslagit avses en förste byråsekreterare och ombudsman Ao 23 samt därjämte en biträdestjänst i reglerad befordringsgång.

Vad angår *kanslibyrån* bör under byråchefens omedelbara ledning handläggas ärenden angående underhåll och andra förvaltningsåtgärder beträffande fångvårdens fastigheter. Till byråchefens förfogande för dessa ärenden finns nu en arvodesanställd befattningshavare. Jag tillstyrker att i stället för denna befattning en tjänst som byggnadsinspektör Ag 21 inrättas. Utanför sektionsindelningen bör vidare upptagas den nuvarande byråns registreringspersonal bestående av en kansliskrivare (registrator) och ett biträde i reglerad befordringsgång.

Den för kanslibyråns återstående uppgifter erforderliga personalen bör i anslutning till utredningens förslag sammanföras under en personalsektion och en kameralsektion. Beträffande personalsektionen föreslår jag att i stället för två av utredningen upptagna kansliskrivartjänster inrättas en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång och en kontoristtjänst i Ae 9. I övrigt kan jag godtaga utredningens förslag till personaluppsättning för sektionen. Jag har dock härvid räknat med att den av utredningen föreslagna amanuensen även skall kunna utnyttjas för de förut berörda fastighetsärendena.

Till kameralsektionen bör förutom övriga av utredningen föreslagna ärenden hänföras samtliga de centrala upphandlingsärenden, som ombesörjes av den nuvarande byrån. Med hänsyn härtill föreslår jag att för sektioneschefsposten inrättas en intendenttjänst Ao 23. För sektionen bör vidare i överensstämmelse med utredningens förslag avses en bokhållare Ae 15 och en kansliskrivare (kassör) Ao 10. Med beaktande av vad fångvårdsstyrelsen anfört om arbetsuppgifternas omfattning anser jag mig böra föreslå att i stället för den av utredningen föreslagna kontoristtjänsten inrättas två

kansliskrivarejänster Ao 10 respektive Ae 10. I fråga om övrig biträdespersonal tillstyrker jag utredningens förslag.

I överensstämmelse med nuvarande ordning bör under kanslibyrån redovisas den för styrelsens gemensamma skrivcentral erforderliga personalen liksom övrig *gemensam servicepersonal*. Med undantag för telefonisttjänsten har jag ingen annan erinran mot utredningens förslag till personaluppsättning än att två expeditivsvakter bör upptagas som ordinarie och två som extra ordinarie. Med anledning av fångvårdsstyrelsens förslag beräknar jag i det följande under styrelsens omkostnadsanslag medel för anskaffande av en automatisk telefonväxel. Telefonisttjänsten bör på grund härav upptagas som kanslibiträdestjänst Ae 7.

Beträffande *straffregistret* föreslår jag, för att möjliggöra den av styrelsen föreslagna ordningen beträffande den s. k. slagningen i registret, att en i utredningens förslag till personalplan upptagen biträdestjänst i reglerad befordringgång ersättes med en kansliskrivarejänst Ag 10. I övrigt tillstyrker jag utredningens förslag.

I enlighet med utredningens förslag bör *socialbyråns* ärenden sammanföras under en juridisk sektion för ärenden angående verkställbarhetskontroll och straffrättsberäkning samt en vårdsektion för övriga ärenden. Utanför sektionsindelningen bör förutom byråchefstjänsten upptagas den av mig förut tillstyrkta psykologtjänsten. Befattningshavarens uppgifter synes dock icke uteslutande böra begränsas till den gruppterapeutiska försöksverksamheten. Jag förordar att tjänsten uppföres i lönegrad Ag 24. Den av utredningen för handsekreteraregöromål åt byråchefen föreslagna biträdestjänsten kan jag icke tillstyrka.

Beträffande juridiska sektionen föreslår jag att den av utredningen upptagna förste byråsekreterartjänsten Ao 23 med hänsyn till befattningshavarens kvalificerade uppgifter uppföres som byrådirektörstjänst Ao 24. I övrigt har jag ingen annan erinran mot utredningens förslag än att kansliskrivarejänsten bör upptagas som extra ordinarie och att medel bör beräknas för tre hela biträdestjänster i reglerad befordringgång.

Beträffande vårdsektionen har jag som förut nämnts icke ansett mig kunna tillstyrka utredningens förslag till decentralisering av förstärkta fångvårdsstyrelsens ärenden eller till ändrad handläggning av nådeärendena. Hänsyn härtill bör tagas vid beräkningen av sektionens personalbehov. Jag föreslår därför att utöver de av utredningen upptagna tjänsterna som byrådirektör, förste byråsekreterare, vilken senare bör upptagas som extra ordinarie, och amanuens ytterligare en förste byråsekreterarejänst Ag 21. För sektionen bör vidare beräknas en kontoristtjänst Ae 9 för uppgifter i samband med personalutbildning och personalkurser, en kanslibiträdestjänst Ag 7 med uppgift att biträda byrådirektören och föra registret över villkorligt dömda samt en biträdestjänst i reglerad befordringgång.

Jag delar fångvårdsstyrelsens uppfattning att den av utredningen föreslagna amanuensen på centrala fångregistret bör jämföras med sektionschef och upptagas som förste aktuarie Ae 21. Vidare föreslår jag att för

uppgiften som sektionschefens närmaste medhjälpare inrättas en kansliskrivarejänst Ao 10 i stället för den kontoristtjänst som utredningen föreslagit. I övrigt beräknar jag samma personal som utredningen, dock att jag anser att antalet biträdestjänster i reglerad befordringgång torde kunna tills vidare minskas med en.

Vad slutligen angår *arbetsbyrån* bör denna, såsom jag förut anfört, förstärkas utöver vad utredningen föreslagit. Härvid åsyftar jag närmast allmänna sektionen och verkstadssektionen. I fråga om sektionernas arbetsuppgifter föreslår jag att allmänna sektionen från verkstadssektionen övertager alla uppgifter som icke har direkt samband med verkstadsdriften. I enlighet härmed beräknar jag för allmänna sektionen, vilken bör stå under byråchefens omedelbara ledning, följande personal, nämligen en förste byråingenjör Ae 23 och en förste byråsekreterare Ao 23 för planerings- och utredningsärenden, en förste byråsekreterare Ae 21 för personalärenden, en förste byråsekreterare Ae 23 med kompetens som civilekonom, en assistent Ae 17 och två kanslister i reglerad befordringgång för ärenden angående upphandling och försäljning m. m., en kansliskrivare Ao 10 för debiteringsärenden, en kontorist Ae 9 för registreringsgöromål samt ett kanslibitråde och tre biträden i reglerad befordringgång. För verkstadssektionens chef bör avses en byrådirektörstjänst Ae 26. Befattningshavaren bör ha kvalificerad teknisk utbildning samt erfarenhet av industriellt planeringsarbete. Som närmaste medhjälpare åt sektionschefen bör avses en förste byråingenjör Ae 23, vilken därjämte bör tjänstgöra som arbetsgrenschef för de mekaniska verkstäderna. För uppgifter som arbetsgrenschefer beräknar jag vidare tre förste byråingenjörer A 21, varav en ordinarie och två extra ordinarie. Härutöver bör för sektionen avses tre byråingenjörer Ae 19, en assistent Ae 17 samt tre ingenjörer högst A 15.

I anslutning till utredningens förslag beräknar jag för byggnadssektionen en förste byråingenjör Ae 21 samt två kontrollanter A 17, varav en bör upptagas som ordinarie och en som extra ordinarie, samt för jordbrukssektionen en förste byråinspektör Ao 23 och en byråagronom Ae 21.

Utredningens förslag att fångvårdsstyrelsen må bemyndigas att förtidsanställa arbetsdriftschefer vid nya anstalter för tjänstgöring å arbetsbyrån med förberedelsearbeten kan jag tillstyrka på de villkor som statskontoret uppställt härför.

Slutligen föreslår jag i detta sammanhang att fem yrkesmästartjänster A 12, vars innehavare avlönas från fångvårdsanstaltens avlöningsanslag och tjänstgör som ambulerande arbetsledare vid av arbetsbyrån administrerade byggnadsföretag, ändras till verkmästartjänster A 14 med Stockholm som stationeringsort.

I syfte att fångvårdsstyrelsens organisation skall bli tillräckligt elastisk har utredningen föreslagit att under styrelsens avlöningsanslag beräknas en medelsreserv uppgående till 65 000 kronor för anställande av extra personal. Fångvårdsstyrelsen har i stället föreslagit att icke-ordinarie posten upptages som förslagsbetecknad. Såväl utredningen som styrelsen har vi-

dare i samma syfte föreslagit att styrelsens vikariemedel skall beräknas enligt förmånligare grunder än de eljest tillämpade. För egen del kan jag icke biträda dessa förslag i vidare mån än att jag föreslår att under avlöningsanslaget beräknas ett belopp av 70 000 kronor för extra arbetskraft, vilket belopp bör ställas till styrelsens förfogande först efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Ett genomförande av den föreslagna omorganisationen av styrelsen påkallar att ny instruktion för styrelsen utfärdas. Härvid kräves ställningstagande till åtskilliga detaljfrågor rörande arbetsformerna inom styrelsen m. m. Det torde ej vara anledning att här gå närmare in på dessa frågor. Emellertid vill jag nämna att jag jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 22 januari 1960 tillkallat särskild sakkunnig för utarbetande av ny instruktion för styrelsen och fångvårdsanstalterna.

Den föreslagna omorganisationen av styrelsen bör träda i kraft den 1 juli 1960. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som därvid kan visa sig bli erforderliga.

Jag övergår härefter till att behandla fångvårdsstyrelseutredningens förslag till organisation för interneringsnämnden och ungdomsfängelsenämnden.

Utredningen har ansett det önskvärt, att det tidigare beslutade gemensamma kansliet kommer till stånd snarast möjligt. I samband härmed har utredningen föreslagit en gemensam personalorganisation för nämnderna ävensom ifrågasatt en utökning av antalet ledamöter i nämnderna med företrädare för närliggande vårdområden. Utredningen har vidare i syfte att avlasta nämnderna förordat en utvidgning av skyddskonsulentorganisationens arbetsuppgifter beträffande provutskrivna förvarade och ungdomsfängelseelever. Därjämte har utredningen föreslagit vissa ändringar i förvaringslagen och den s. k. expeditionskungörelsen.

I det förut nämnda betänkandet med förslag till skyddslag har strafflagberedningen även behandlat de uppgifter som nu ankommer på nämnderna, varvid även en ändrad organisation för verksamheten diskuterats. Vidare må nämnas att 1956 års eftervårdsutredning, enligt vad jag inhämtat, i samband med sitt uppdrag att ompröva skyddskonsulentorganisationen kommer att upptaga även den av fångvårdsstyrelseutredningen ifrågasatta utvidgningen av organisationens uppgifter liksom också en av utredningen berörd fråga om behandlingsjournaler för provutskrivna förvarade. Strafflagberedningens förslag är som förut nämnts föremål för övervägande inom justitiedepartementet. De av utredningen föreslagna ändringarna i förvaringslagen och expeditionskungörelsen torde lämpligen böra prövas i samband med detta arbete. I avvaktan härpå samt på de förslag som är att vänta från eftervårdsutredningen synes nämndernas verksamhet böra fortgå i oförändrade former. Under dessa förhållanden saknas enligt min mening även anledning att nu ifrågasätta någon ändring i nämndernas kans-

li- eller personalorganisation. Viss förstärkning av biträdespersonalen är dock nödvändig.

För biträdeshjälp åt nämnderna har under fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag beräknats medel bl. a. för sammanlagt fyra och ett halvt biträden i reglerad befordringsgång. Med hänsyn till den fortgående utökningen av verksamheten föreslår jag, att för budgetåret 1960/61 medel beräknas för tillhoppa sex och en halv biträdestjänster i reglerad befordringsgång, varvid det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fördela tjänsterna mellan nämnderna. I den mån ytterligare personalförstärkning skulle visa sig oundgängligen erforderlig, torde den i det föregående beräknade medelsreserven få tagas i anspråk jämväl härför.

Den av mig förordade organisationen för fångvårdsstyrelsen samt interneringsnämnden och ungdomsfängelnsnämnden innebär att *hela antalet befattningar* blir 115 1/2, vilket i förhållande till 1955 års organisation innebär en ökning med 48 tjänster.

IV. Medelsbehovet för budgetåret 1960/61

Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 704 200	1 708 288
1959/60 (statsliggaren s. 129)	1 787 000	
1960/61 förslag	2 347 000	

Fångvårdsstyrelsen (skr. 15/9 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 höjes med 955 500 kronor. Beräkningen av medelsbehovet grundar sig på de förslag i fråga om personalorganisation för fångvårdsstyrelsen samt interneringsnämnden och ungdomsfängelnsnämnden, som styrelsen *framlagt* i sitt utlåtande över fångvårdsstyrelseutredningens betänkande.

Departementschefen

Såsom framgår av det föregående har jag icke kunnat tillstyrka en personalorganisation för fångvårdsstyrelsen och de centrala nämnderna av den omfattning som styrelsen yrkat. Vid bifall till de av mig förordade förslagen beräknar jag det erforderliga anslagsbehovet för budgetåret 1960/61, häri inräknat ett belopp av 70 000 kronor för tillfällig personal, till 2 347 000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till nuvarande anslag med 560 000 kronor. Av sistnämnda belopp utgör omkring 50 000 kronor automatiska utgiftsstreringar.

Anslaget bör alltså uppföras med (1 787 000 + 560 000) 2 347 000 kronor, varav 587 000 kronor bör beräknas för avlöningar till ordinarie tjänstemän, 17 000 kronor för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 370 000 kronor för avlöningar till icke-ordinarie personal,

335 000 kronor för rörligt tillägg och 38 000 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att fångvårdsstyrelsen i skrivelse den 28 augusti 1959 hemställt om medgivande att överskrida den i styrelsens avlöningsstat för innevarande budgetår uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för anställande av ytterligare tillfällig arbetskraft. Med hänsyn till det pressade arbetsläget i styrelsen föreslår jag att riksdagens bemyndigande inhämtas att för budgetåret 1959/60 överskrida nämnda anslagspost med 35 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	215 000	213 079
1959/60 (statsliggaren s. 131)	240 000	
1960/61 förslag	407 000	

Y r k a n d e n

Fångvårdsstyrelsen (skr. 15/9 1959) hemställer, att anslaget höjes med 242 500 kronor. Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till de personalförstärkningar, som styrelsen föreslagit i sitt utlåtande över fångvårdsstyrelseutredningens betänkande.

	Ökning
1. Sjukvård m. m.	1 000
2. Reseersättningar	55 000
3. Bränsle, lyse och vatten	8 000
4. Övriga expenser	177 000
5. Publikationstryck	1 500
	<hr/>
	242 500

M o t i v

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1958/59 4 494; anvisat 1959/60 7 500. — Anslagsposten bör uppräknas med hänsyn till den föreslagna personalförstärkningen.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1958/59 48 464; anvisat 1959/60 60 000. — Anslagsposten kommer att i hög grad röna inverkan av det förhållandet, att styrelsen vid en förstärkning av sin personal sättes i tillfälle att intensifiera verksamheten i olika hänseenden och i vidgad omfattning fullgöra sin nu på många håll eftersatta inspektionsskyldighet beträffande fångvårdsanstalterna.

3. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1958/59 12 715; anvisat 1959/60 14 000. — Medelsåtgången kan väntas öka genom att någon byrå, sannolikt arbetsbyrån, vid en personalförstärkning av den omfattning som föreslagits måste förläggas till lokaler utanför de nuvarande.

4. *Övriga expenser.* Utgift 1958/59 144 914; anvisat 1959/60 155 000, var-

av för engångsutgifter 13 000 kronor. För löpande utgifter, såsom städningsskostnader samt kostnader för papper, blanketter, telefonavgifter m. m., beräknas medelsbehovet öka med 34 000 kronor. För engångsutgifter yrkas ytterligare 143 000 kronor, varav 80 000 kronor avses för installation av en telefonväxel, 60 000 kronor för möbler, kontorsmaskiner och andra inventarier samt 3 000 kronor för inköp av en snabbkopieringsapparat.

5. *Publikationstryck*. Utgift 1958/59 2 490; anvisat 1959/60 3 500. — Det begärda beloppet erfordras för tryckning av arbetsordning för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsanstalterna samt av andra författningar, som med en förstärkt styrelseorganisation kan beräknas komma att utarbetas.

Departementschefen

Då jag icke ansett mig kunna förorda en organisation av den storlek som fångvårdsstyrelsen föreslagit, torde medelsanvisningen kunna något begränsas i förhållande till vad styrelsen beräknat. Jag förordar att posterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar höjes med 500 respektive 30 000 kronor. För bränsle, lyse och vatten torde beräknas ytterligare 5 000 kronor. Beträffande posten till övriga expenser förordar jag, att ytterligare 130 000 kronor anvisas, varav 115 000 kronor bör avses för de av styrelsen föreslagna engångsanskaffningarna. Under posten till publikationstryck bör i enlighet med styrelsens förslag beräknas ytterligare 1 500 kronor. Anslaget bör således för budgetåret 1960/61 uppföras med (240 000 + 167 000) 407 000 kronor.

Interneringsnämnden

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	37 000	39 645
1959/60 (statsliggaren s. 143)	39 000	
1960/61 förslag	43 000	

Y r k a n d e n

Fångvårdsstyrelsen (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 4 000 kronor.

	Ökning
1. Dagarvoden	1 500
2. Reseersättningar	2 500
	<hr/> 4 000

M o t i v

1. *Dagarvoden*. Utgift 1958/59 30 483; anvisat 1959/60 30 500. — Det stegrade antalet förvarade har ökat nämndens arbetsuppgifter.

2. *Reseersättningar*. Utgift 1958/59 9 162; anvisat 1959/60 8 500. — Posten bör uppräknas med hänsyn till belastningen och höjda traktamentsersättningar.

Departementschefen

I det föregående har jag utgått från att interneringsnämndens och ungdomsfängelnsnämndens verksamhet tills vidare bör fortgå i oförändrade former. Under sådana förhållanden bör för budgetåret 1960/61 under förevarande anslag, liksom hittills, medel beräknas för dagarvoden åt ordförande och ledamöter i interneringsnämnden samt till reseersättningar. Jag tillstyrker fångvårdsstyrelsens förslag, att ifrågakvarande poster uppräknas med 1 500 respektive 2 500 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (39 000 + 4 000) 43 000 kronor.

Ungdomsfängelnsnämnden

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	24 000	19 558
1959/60 (statsliggaren s. 144)	25 000	
1960/61 förslag	25 000	

Y r k a n d e n

Fångvårdsstyrelsen (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslagsposten till dagarvoden, som för budgetåret 1959/60 uppförts med 18 000 kronor, med hänsyn till stegringen av ungdomsfängelseklientelet höjes med 1 000 kronor. Belastningen å posten utgjorde för budgetåret 1958/59 17 715 kronor.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört under föregående punkt bör under förevarande anslag medel allttjämt beräknas för dagarvoden till ordförande och ledamöter i ungdomsfängelnsnämnden samt för reseersättningar.

Med hänsyn till belastningen under posten till reseersättningar (utgift 1958/59 1 843; anvisat 1959/60 7 000) synes den av fångvårdsstyrelsen begärda uppräkningsposten kunna tillgodoses inom ramen för oförändrat anslag. I enlighet härmed föreslår jag, att arvodesposten uppföres med 19 000 kronor och posten till reseersättningar med 6 000 kronor.

V. Hemställan

Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordade riktlinjer för organisation av fångvårdsstyrelsen samt interneringsnämnden och ungdomsfängelnsnämnden;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fångvårdsstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

c) godkänna följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	587 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 370 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	335 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	38 000
	Summa kronor 2 347 000

d) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 347 000 kronor;

e) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 407 000 kronor;

f) till *Interneringsnämnden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 43 000 kronor;

g) till *Ungdomsfängelnsnämnden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor;

h) medgiva, att den i avlöningsstaten för fångvårdsstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1959/60 överskridas med högst 35 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson

Befattning	Nuvarande organisation	Föreslagen organisation		
		Fångvårdsstyrelseutredningens förslag	Fångvårdsstyrelsens förslag	Departementschefens förslag
Generaldirektör	—	1 Bp 6	1 Bp 6	1 Bp 6
Överdirektör	1 Bo 5	—	—	—
Biträdande överdirektör	1 Bg 5	—	—	—
Kansliskrivare	—	—	1 Ae 10	1 Ae 10
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	—	—
Lag- och utredningsbyrån				
Byråchef	—	1 Be 1	1 Be 1	1 Be 1
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	1 Ag 7	1 Ae 7
Kontorsbitråde	—	1 Af 1—	1 Af 1—	—
		Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	
<i>Utredningssektionen</i>				
Byrådirektör	1 Ae 24 ¹	1 Ao 26	1 Ao 26	1 Ao 24
Förste byråsekreterare	—	1 Ae 23	1 Ae 23	1 Ae 23
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	1 Ag 7	1 Ae 7
<i>Ombudsmannasektionen</i>				
Förste byråsekreterare och ombudsman	1 Ao 21 ¹	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ao 23
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	1 Ag 7	—
Kontorsbitråde	—	—	—	1 Af 1—
				Ae/Ao 5
Kanslibyrån (= administrativa byrån)				
Byråchef	1 Bo 1	1 Bo 1	1 Bo 1	1 Bo 1
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	1 Ag 7	—
Förste byråsekreterare	—	1 Ae 21	1 Ae 21	—
Byggnadsinspektör	1 arvode	1 Ag 21	1 Ag 21	1 Ag 21
Amanuens	1	—	1	—
Kansliskrivare (registrator)	1 Ao 10	1 Ao 10	1 Ao 10	1 Ao 10
Kansliskrivare	1 Ag 10 ²	1 Ao 10	1 Ae 10	—
Kontorsbitråde	1 Af 1—	1 Af 1—	1 Af 1—	1 Af 1—
	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5
<i>Personalsektionen</i>				
Förste byråsekreterare	—	1 Ae 23	1 Ae 23	1 Ae 23
Amanuens	1	1	1	1
Kanslist	—	—	—	1 Af 9—Ae 13
Kansliskrivare	1 Ag 10 ²	2 Ae 10	2 Ae 10	—
Kontorist	—	—	—	1 Ae 9
<i>Kameralsektionen</i>				
Intendent	—	—	—	1 Ao 23
Kamrerare	1 Ao 21	1 Ao 23	1 Ao 23	—
Bokhållare	—	1 Ae 15	1 Ae 15	1 Ae 15
Kontorsskrivare	1 Ao 13	—	1 Ao 13	—

¹ Tillhör nu administrativa byrån.² Avlönas från medel för tillfällig arbetshjälp.

Befattning	Nuvarande organisation	Föreslagen organisation		
		Fångvårdsstyrelseutredningens förslag	Fångvårdsstyrelsens förslag	Departementschefens förslag
Kansliskrivare (kassör)	1 Ao 10	1 Ao 10	1 Ao 10	1 Ao 10
Kansliskrivare	1 Ao 10	—	1 Ao 10	1 Ao 10
— » —	—	—	—	1 Ae 10
Kontorist	—	1 Ae 9	—	—
Kanslibitråde	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7
Kontorsbiträde	2 Af 1—	2 Af 1—	2 Af 1—	2 Af 1—
	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5
<i>Skrivcentralen</i>				
Kanslibitråde	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7
Kontorsbiträde	4 Af 1—	4 Af 1—	4 Af 1—	4 Af 1—
	Ae/Ao 5 ³	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5
<i>Övrig gemensam servicepersonal</i>				
Materialförvaltare	—	1 Ao 9	1 Ao 9	1 Ao 9
Förste expeditivsvakt	1 Ao 8	—	—	—
Expeditivsvakt	2 Ao 7	3 Ao 7	3 Ao 7	2 Ao 7
— » —	2 Ae/Ag 7	1 Ae 7	1 Ae 7	2 Ae 7
Kanslibitråde (telefonist)	—	—	1 Ae 7	1 Ae 7
Kontorsbiträde (telefonist)	1 Af 1—	1 Af 1—	—	—
	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5		
Straffregistret				
Byrådirektör	1 Ao 24	1 Ao 24	1 Ao 26	1 Ao 24
Förste aktuarie	1 Ao 21	1 Ao 21	1 Ao 21	1 Ao 21
Amanuens	1	1	1	1
Kansliskrivare	—	1 Ag 10	2 Ag 10	2 Ag 10
Kanslibitråde	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7
— » —	1 Ag 7 ⁴	1 Ag 7	1 Ag 7	1 Ag 7
Expeditivsvakt	1 Ag 7 ⁴	1 Ag 7	1 Ag 7	1 Ag 7
Kontorsbiträde	5 Af 1—	5 Af 1—	5 Af 1—	4 Af 1—
	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5
Socialbyrån				
Byråchef	1 Bo 1	1 Bo 1	1 Bo 1	1 Bo 1
— » —	1 Bg 1	—	—	—
Psykolog	—	1 Ag 23	1 Ag 23	1 Ag 24
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	1 Ag 7	—
<i>Juridiska sektionen</i>				
Byrådirektör	—	—	—	1 Ao 24
Förste byråsekreterare	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ao 23	—
— » —	1 Ao 21	1 Ao 21	1 Ao 21	1 Ao 21
Amanuens	2	1	1	1
Kansliskrivare	1 Ae 10	1 Ao 10	1 Ao 10	1 Ae 10
Kanslibitråde	—	1 Ae 7	1 Ae 7	1 Ae 7
Kontorsbiträde	3 Af 1—	2½ Af 1—	3 Af 1—	3 Af 1—
	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5
<i>Vårdsektionen</i>				
Byrådirektör	—	1 Ae 24	1 Ae 24	1 Ae 24
Förste byråsekreterare	1 Ae 23	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ae 23
— » —	—	—	1 Ag 21	1 Ag 21
Amanuens	2	1	2	1
Assistent	—	—	1 Ae 17	—
Kansliskrivare	—	—	1 Ao 10	—
Kontorist	—	—	—	1 Ae 9
Kanslibitråde	1 Ae 7	1 Ao 7	2 Ag 7	1 Ag 7
— » —	—	1 Ag 7	—	—
Kontorsbiträde	1 Af 1—	—	1 Af 1—	1 Af 1—
	Ae/Ao 5	—	Ae/Ao 5	Ae/Ao 5

³ Varav ½ biträde avlönas från medel för tillfällig arbetshjälp.⁴ Avlönas från medel för tillfällig arbetshjälp.

Befattning	Nuvarande organisation	Föreslagen organisation		
		Fångvårdsstyrelseutredningens förslag	Fångvårdsstyrelsens förslag	Departementschefens förslag
<i>Centrala fångregistret</i>				
Förste aktuarie	—	—	1 Ae 21	1 Ae 21
Amanuens	—	1	—	—
Kansliskrivare	—	—	—	1 Ao 10
Kontorist	1 Ag 9	1 Ae 9	1 Ae 9	—
Kanslibitråde	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7	1 Ao 7
— » —	1 Ae 7	1 Ae 7	1 Ae 7	1 Ae 7
Kontorsbiträde	4 Af 1— Ae/Ao 5	6 Af 1— Ae/Ao 5	6 Af 1— Ae/Ao 5	5 Af 1— Ae/Ao 5
Arbetsbyrån				
Byråchef	1 Bo 1	1 Bo 1	1 Bo 1	1 Bo 1
Kanslibitråde	—	1 Ag 7	1 Ag 7	—
<i>Allmänna sektionen</i>				
Förste byråingenjör	1 Ae 23	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ae 23
Förste byråsekreterare	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ao 23
— » —	—	—	—	1 Ae 23
— » —	1 Ag 23	1 Ae 21	1 Ae 21	1 Ae 21
Assistent	—	—	—	1 Ae 17
Kanslist	—	—	—	2 Af 9—Ae 13
Kansliskrivare	1 Ae 10	1 Ao 10	1 Ao 10	1 Ao 10
Kontorist	—	—	1 Ao 9	1 Ae 9
Kanslibitråde	1 Ae 7	1 Ao 7	1 Ae 7	1 Ae 7
Kontorsbiträde	3 ¹ / ₂ Af 1— Ae/Ao 5	3 ¹ / ₂ Af 1— Ae/Ao 5	4 Af 1— Ae/Ao 5	3 Af 1— Ae/Ao 5
<i>Verkstadssektionen</i>				
Byrådirektör	—	—	1 Ao 24	1 Ae 26
Förste byråingenjör	1 Ae 21	1 Ao 23	2 Ao 23	1 Ae 23
— » —	—	—	2 Ao 21	1 Ao 21
— » —	—	—	—	2 Ae 21
Förste byråsekreterare	—	—	1 Ao 21	—
Byråingenjör	1 Ao 19	2 Ao/Ae 19	—	3 Ae 19
Byråingenjör, byråsekreterare el. assistent	—	6 högst Ae 19	6 Ao 19	—
Assistent	1 A 17 ^s	—	—	1 Ae 17
Amanuens	6	2	3	—
Ingenjör	1 högst A 15	—	3 högst A 15	3 högst A 15
Verkmästare	1 A 14 ^s	—	—	—
Kontorsbiträde	2 Af 1— Ae/Ao 5 ^s	—	—	—
<i>Byggnadssektionen</i>				
Förste byråingenjör	—	1 Ao 21	1 Ao 21	1 Ae 21
Byråingenjör	1 Ae 19	—	—	—
Kontrollant	—	1 Ao 17	2 Ao 17	1 Ao 17
— » —	—	1 Ae 17	—	1 Ae 17
Förste yrkesmästare	1 Ao 13 ^s	—	—	—
— » —	1 Ag 13 ^s	—	—	—
<i>Jordbrukssektionen</i>				
Förste byråinspektör	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ao 23	1 Ao 23
Byråagronom	—	—	1 Ao 21	1 Ae 21
Amanuens	1	1	—	—

^s Avlönas från fångvårdsanstaltarnas avlöningsanslag.

^s Avlönas från medel för tillfällig arbetshjälp.

Befattning	Nuvarande organisation	Föreslagen organisation		
		Fångvårdsstyrelseutredningens förslag	Fångvårdsstyrelsens förslag	Departementschefens förslag
De centrala nämnderna				
Förste byråsekreterare	2 Ae 23	2 Ao 23	2 Ao 23	2 Ae 23
Amanuens	—	—	1 (halvtid)	—
Kontorist	—	1 Ae 9	—	—
Kansliibiträde	2 Ae 7	1 Ao 7	2 Ao 7	2 Ae 7
Kontorsbiträde.....	4 ¹ / ₂ Af 1— Ae/Ao 5	5 ¹ / ₂ Af 1— Ae/Ao 5	7 Af 1— Ae/Ao 5	6 ¹ / ₂ Af 1— Ae/Ao 5
Summa tjänster	99	112 ¹ / ₂	131 ¹ / ₂	115 ¹ / ₂

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Propositionens huvudsakliga innehåll</i>	
I. Fångvårdsstyrelsens organisation	
Översikt av nuvarande organisation	3
Fångvårdsstyrelseutredningens förslag	4
Allmänna synpunkter	4
Fångvårdsstyrelsens arbetsuppgifter	9
Fångvårdsstyrelsens personalorganisation	26
Yttranden	36
II. De centrala nämnderna	
Nuvarande organisation och arbetsuppgifter	49
Fångvårdsstyrelseutredningens förslag	51
Yttranden	53
III. Departementschefen	54
IV. Medelsbehovet för budgetåret 1960/61	
Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar	65
Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader	66
Interneringsnämnden	67
Ungdomsfängelsenämnden	68
V. Hemställan	68
<i>Bilaga</i>	70